

Handläggare
Medea Sandbladh
Telefon: 0850818070

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2020-01-30

Verksamhetsberättelse med bokslut för 2019

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelse med bokslut för 2019.
2. Nämnden överlämnar verksamhetsberättelse med bokslut för 2019 till kommunstyrelsen.
3. Nämnden begär att ackumulerat netto 12,9 miljoner kronor avseende resultatenheter överförs till 2020.
4. Nämnden begär ombudgetering av kvarvarande medel för trygghetsinvesteringar om 0,2 miljoner kronor.
5. Nämnden lägger förvaltningens anmälan av patientsäkerhetsberättelse 2019 (bilaga 3) till handlingarna.

Innehållsförteckning

Verksamhetsberättelse med bokslut för 2019.....	1
Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	7
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	7
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk-kunskaper är kort	7
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i...	10
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	16
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	20
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	30
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	35
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	36
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov.....	38
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	40
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	41
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö.....	46
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	49
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.	49
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	51
Uppföljning av ekonomi.....	57
Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget.....	57
Resultatenheter.....	70
Investeringar.....	71
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	72
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	72
Ombudgeteringar.....	72
Medel för lokaländamål.....	73
Analys av balansräkning.....	73
Övrigt.....	73
Bedömning av nämndens interna kontroll.....	74
Kvalitetsarbete.....	74
Övrigt.....	75

Stadsdelsnämndens sammansättning och sammanträden 2019..... 77

Bilagor

Bilaga 1: Agressorrapport VB 2019 - ub031

Bilaga 2: Blankettset Sdn18

Bilaga 3: Patientsäkerhetsberättelse 2019 Farsta stadsdelsförvaltning

Bilaga 4: Kvalitetsredovisning förskola

Bilaga 5: Kvalitetsberättelse för socialtjänsten

Bilaga 6: Uppföljning av intern kontroll Farsta

Bilaga 7: Återrapportering öppen fritidsverksamhet 2019

Bilaga 8: Farstas Återrapportering av 2019 års statsbidrag till avgiftsfria sommarlovsaktiviteter

Bilaga 9: KLIMAT Uppföljningsrapport klimatinvesteringsmedel Farsta gård

Bilaga 10: KLIMAT Slutrapport klimatinvesteringsmedel T2 2018

Bilaga 11: KLIMAT Slutrapport klimatinvesteringsmedel VP 2018

Bilaga 12: TRYGGHET Uppföljning av trygghetsinvestering FAGERLID

Bilaga 13: TRYGGHET Uppföljning av trygghetsinvestering Projektering belysning

Bilaga 14: TRYGGHET Uppföljning av trygghetsinvestering Friare sikt

Bilaga 15: TRYGGHET Uppföljning av trygghetsinvestering Minskad avfallsdumpning

Sammanfattande analys

Verksamhetsberättelsen för Farsta stadsdelsnämnd 2019 omfattar redovisning och analyser av nämndens olika aktiviteter och resultat. Den ska ses ur perspektivet av den verksamhetsplan som upprättades för året och redovisar hur stadsdelsnämnden bidragit till att uppfylla de mål som kommunfullmäktige ställt upp. Förvaltningens bedömning är att nämnden genom sitt arbete bidragit till att Kommunfullmäktiges verksamhetsmål, inriktningsmål och visioner kan uppnås. I nedanstående sammanfattning beskrivs övergripande förvaltningens grunder för bedömningen av målpuppfyllelse.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd minskar något, och när det gäller långvarigt bistånd har andelen hållit sig kvar på samma nivå. Förvaltningen har under året satsat på feriejobben för skolungdomar och 572 ungdomar har haft ferieanställning.

Fler föräldrar har deltagit i föräldraskapsstöd och förstärkt föräldrastöd har erbjudits inom STIS - projektet (stärkt tidigt stöd i samverkan), ett samarbete med Regionens mödravård och barnavårdscentraler.

I arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) bidrar förvaltningen till ökad trygghet genom att söka upp, motivera och koordinera insatser för ungdomar och unga vuxna som har problem med missbruk och kriminalitet. Tillsammans med Tuben har områdesvårdarna inom Farstalyftet genomfört olika aktiviteter med ungdomar och ett samarbete har inletts med socialtjänstens ungdomsgrupp för att vara en resurs när unga vuxna kommer hem från behandlingshem.

I Hökarängen har förvaltningen i samarbete med Stockholmshem, kyrkan och föreningar under året genomfört olika aktiviteter för ett tryggare och trivsammare centrum. En trygghetsvandring har genomförts tillsammans med polisen, kyrkan och Stockholmshem.

Under året har förvaltningen arbetat med tre stora parkinvesteringsprojekt, samt tre projekt inom ramen för trafiknämndens satsning Grönare Stockholm.

Förskolans organisation har utvecklats för att säkra barnens lärande utifrån den reviderade läroplanen och dess nya begrepp som undervisning och utbildning. Ett fokusområde för förskolan har varit att utveckla en tillgänglig lärmiljö samt tydliggörande pedagogik för barn i behov av särskilt stöd. Det språkutvecklande arbetet har förbättrats genom digitala verktyg, en utvecklad pedagogisk miljö och medveten högläsning. Farstas språkprogram har reviderats och implementerats under året. Det digitala arbetet på förskolorna har blivit mer integrerat i temaarbeten. Vidare har ett verktyg för att lära barnen grunderna i programmering tagits fram som kan användas i barngrupperna.

Den årliga förskoleundersökningen ger en indikation på att samverkan med hemmet och förskolornas kommunikation med vårdnadshavarna om verksamheten måste utvecklas. Samtliga förskoleenheter har bjudit in vårdnadshavare till dialogmöten för att samtala om förskolans verksamhet under året. Andelen förskollärare är generellt något lägre 2019 jämfört med 2018. Förbättringar är att antalet anställda förskollärare som saknar legitimation har minskat.

Förvaltningens uppföljning av utredningar och insatser inom socialtjänsten har förbättrats. Andelen fullföljda planer inom missbruksvården har ökat från 27,4 procent till 44,8 procent. Andelen barn och ungdomar som inte återkommer efter avslutad insats har höjts från 81,3 procent till 85,3 procent. Andelen personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes har minskat och målet nås inte. Förvaltningen vidtar åtgärder för att förbättra resultatet bland annat genom ett värdegrundsarbete.

Ett förbättrat arbete med att motverka hemlöshet har resulterat i att färre blir kvar under lång tid i tillfälliga boendelösningar. De kommer istället vidare till mer stabila boendeformer som till exempel stödboenden eller Bostad först.

Stadsdelen använder samordnad individuell plan, så kallade SIP-möten, i alla ärenden där familjen har kontakt med flera huvudmän, för att underlätta gemensamt arbete och helhetssyn. Minst 70 SIP-möten har genomförts under året.

Förvaltningen har arbetat systematiskt med att utveckla barnrättsperspektivet inom socialtjänsten inför att barnkonventionen skulle bli lag den 1 januari 2020. En barnrättsamordnare har samordnat utvecklingsarbetet och tagit fram en övergripande implementeringsplan.

För att förebygga ofrivillig ensamhet hos äldre har förvaltningen bland annat anordnat olika aktiviteter och spridit information om seniorverksamhetens program. Genom samarbete med stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck har Tryggt mottagande i hemmet startat under året.

Tre vård- och omsorgsboenden har erhållit Svenskt demenscentrums diplom Stjärnmärkt. Utbildningen Stjärnmärkt syftar till fördjupad förståelse av vad demens är, hur man tolkar symptom och hur man på ett professionellt sätt kan bemöta någon med demenssjukdom.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden har under året beslutat om ett underlag för prioriteringar inom det lokala näringslivsarbetet 2019-2022. Förvaltningen har pågående dialoger med fastighetsägare och med lokala företagar- och handelsföreningar. Former för att bättre mäta företagens nöjdhet och ta vara på synpunkter har prövats och utvecklats under året, och en undersökning kring Farstas lokalisering fördelar har genomförts. Förvaltningens arbete med att öka trivseln och motverka otrygghet i våra lokala centrum har bland annat innefattat en lokal platssamverkan kring Hökarängens centrum och ett intensifierat trygghetsarbete i Larsboda.

Förvaltningen lämnar in intresseanmälningar i de relevanta planprocesser som startar i stadsdelen. Tillsammans med fastighetsägare och fackförvaltningar pågår planering av nya förskolor och gruppboendestäder i de nya bostadsområdena som planeras i Telestaden och Karlsvik.

Två nya förskolor har öppnats under året, vilka ersätter rivna och avvecklade förskolor i Hökarängen och Gubbängen. Antalet förskoleplatser täcker behoven.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att minska användningen av fossila bränslen och stödja mer hållbara transportmedel inom de egna verksamheterna.

Under året har det genomförts en mängd öppna aktiviteter och verksamheter i syfte att ge Farstaborna ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter. Medborgarundersökningen visar en tydlig ökning av medborgare som är nöjda med utbudet av kultur.

Farsta Sportskamp genomfördes på sommarlovet i samarbete med lokala idrottsföreningar och idrottsförvaltningen. Årets Sportskamp är det hittills största och utvärderingarna visar att barn, ungdomar och föräldrar har varit mycket nöjda med arrangemanget.

Vi har också möjliggjort kulturupplevelser för förvaltningens brukare, boende och förskolebarn. Till förskolan har teaterföreställningar köpts in och konstpedagoger har besökt barnen på deras egna förskolor. Utvärderingarna visar att både förskolebarnen och personalen är mycket nöjda med teaterföreställningarna. Inom äldreomsorgen, socialpsykiatrin och inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning har det under året genomförts 141 olika kulturprogram.

Förvaltningen har varit delaktig i arbetet med att ta fram ett lokalt åtgärdsprogram (LÅP) för

Magelungen, Forsån och Drevviken. Vi har medverkat i trafikkontorets projekt Magelungens strandpromenad som syftar till att utveckla strandpromenaden till ett mer attraktivt rekreativstråk. En stor solbrygga har anlagts invid Farstastrandsbadet.

Parkupprustningar har ökat attraktiviteten i det offentliga rummet och ökat Farstas tillgång till på höga rekreativ- och naturvärden. På Skönstaholmsfältet har grupper med träd planterats längs gång- och cykelbanan i enlighet med ett medborgarförslag som nämnden bifallit. Det har även anlagts partier av blomsteräng och blommande buskar.

Majoriteten av förvaltningens enheter källsorterar och under året har alltfler verksamheter kommit igång med matavfallsinsamling. Förskolor som har rådighet över sin avfallshantering har infört särskild sortering av matavfall för biologisk hantering.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Bokslutet för nämndens verksamheter visar ett underskott på 1,3 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans efter resultatöverföringar. Överskott redovisas bland annat inom administration, flyktningmottagande och förskola. Flera verksamheter redovisar dock underskott jämfört med budget. Inom äldreomsorgen har fler äldre beviljats vård- och omsorgsboende än vad budgeten medger och här redovisar förvaltningen underskott. Även förvaltningens hemtjänstenheter redovisar underskott, dock förbättrat resultat jämfört med föregående år med 3,2 miljoner kronor vilket är positivt. Inom omsorg om personer med funktionsnedsättning redovisas ett underskott, bland annat beroende på höga kostnader avseende persontransporter.

Även fritidsverksamhet redovisar ett underskott. Nämnden beslutade därför under slutet av året att parkleken Fagerlid i Hökarängen ska läggas ned under 2020. En översyn av öppettider på fritidsgårdar och parklekar pågår för att få en budget i balans.

Förvaltningen har i genomförda upphandlingar ställt tydligare krav kring uppföljning och beskrivit hur avtalsuppföljning ska ske. Arbetet med användandet av stadens inköpssystem och i övrigt säkra avtalstroheten har fortsatt och kompletterats med informationsmöten för förvaltningens chefer kring upphandling, lagen om offentlig upphandling och vikten av avtalstrohet.

Flera åtgärder för att sänka sjukfrånvaron har vidtagits och årsmålet för sjukfrånvaro nås. Med grund i statistik och intervjuer av chefer från fem enheter genomfördes en analys för att se om det finns några mönster gällande sjukdomsorsaker eller sjukdomsfall, men några sådana mönster kunde inte identifieras.

Förvaltningen har tagit fram rutiner inom arbetsmiljöområdet där det saknats samt justerat och kompletterat där det funnit behov. Förvaltningen har också förbättrat rutinerna avseende det systematiska arbetsmiljöarbetet. Detta arbete ska främja den organisatoriska och den psykosociala arbetsmiljön genom att det blir tydligare och enklare för både chefer och medarbetare att veta vad som gäller och att alla rutiner enkelt går att hitta. Genom att en granskning från arbetsmiljöverket skett inom äldreomsorgen har även specifika rutiner för dessa verksamheter tagits fram och tydliggjorts. Förvaltningen har genomfört flera åtgärder i enlighet med handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare under året

Nya digitala verktyg används för att underlätta tillgång till myndighetskontakter, öka brukares tillgång till kulturella upplevelser och förbättra kommunikation,

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Förvaltningen bedömer att Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås, då tre av de fem målen för verksamhetsområdet uppfylls helt och två uppfylls delvis.

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort uppfylls helt. Trots ökade utmaningar har ett fokuserat arbete med stöd till självförsörjning, samhällsvägledning och tidigt stöd till nyanlända förebyggt att fler behöver bistånd under lång tid, bidragit till att andelen vuxna personer som har ekonomiskt bistånd har minskat, och andelen barn i familjer med ekonomiskt bistånd ligger kvar under kommunfullmäktiges årsmål.

1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i uppfylls delvis. Invånarnas nöjdhet med renhållning och städning har i brukarundersökningar inte nått upp till nämndens mål. Under 2019 har ett flertal park- och trygghetsinvesteringar genomförts eller påbörjats och förväntas visa sig i en ökad nöjdhet 2020.

1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige uppfylls delvis. Förskolan har implementerat den nya läroplanen, utvecklat mer tillgängliga lärmiljöer, språkutvecklande arbete och pedagogik för barn i behov av särskilt stöd. Målen för andel förskollärare och antal barn per anställd nås dock inte. Samverkan med hemmet och förskolornas kommunikation med vårdnadshavarna om verksamheten måste utvecklas och resultat på kvalitetsindikatorn förbättras.

1.4 I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet uppfylls helt. Inom missbruksvården har åtgärder och utvecklingsarbete resulterat i att nästan dubbelt så många fullföljer planering. Färre barn och ungdomar återkommer inom ett år efter avslutad insats. Ungdomar som begår sitt första brott möts av en snabb reaktion. Socialtjänstens samverkan i BUS har utvecklats och samordnad individuell planering görs i alla relevanta ärenden. Färre blir kvar i tillfälliga boendelösningar. En utmaning finns kvar i att öka andelen enskilda inom socialpsykiatri som klarar mer på egen hand.

1.5 I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande uppfylls helt. De äldre inom förvaltningens verksamheter upplever sig ha inflytande i utformandet av sina insatser. Mat- och måltidssituationen upplevs som en trevlig stund på dagen. Patientsäkerhetsarbetet har utvecklats. Nämndens insatser mot ofrivillig ensamhet har varit uppskattade av deltagarna. Tre vård- och omsorgsboenden har erhållit Svenskt demenscentrums diplom Stjärnmärkt. Ett område som fortsatt behöver förbättras är personalkontinuiteten inom hemtjänsten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att stadsdelsnämnden uppfyller kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet helt. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås, att

årsmålen för fyra av åtta indikatorer uppnås helt, årsmålet för tre indikatorer uppnås delvis och ett årsmål uppnås inte alls.

Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd minskar något, och när det gäller långvarigt bistånd har andelen hållit sig kvar på samma nivå. Förvaltningen fortsätter arbeta med förändringsplaner och implementeringen av *Globenmodellen*, ett arbets sätt utarbetat inom ekonomiskt bistånd på Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Modellen tydliggör socialsekreterarens uppdrag och visualiserar för brukaren hur processen mot självförsörjning ser ut. Förvaltningen har under året satsat på feriejobben för skolungdomar och erbjudit 580 ungdomar erbjudits feriejobb, varav 572 av dessa tackade ja och slutförde sin anställning. Uppföljningen visar på en jämställd handläggning då förvaltningen erbjudit och matchat 50 procent pojkar och 50 procent flickor feriejobb. Under året har även förvaltningen i enlighet med program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning även kunnat erbjuda anpassade feriejobb för 6 stycken ungdomar.

Samhällsvägledning för nyanlända

Under år 2019 har samhällsvägledningen lagt fokus på att nå ut till så många individer som möjligt samt att öka samhällsvägledarnas tillgänglighet. Alla nyanlända inom stadsdelsområdet har erbjudits samhällsvägledning via brev och fått kontaktuppgifter till samhällsvägledarna. Detta har resulterat i att fler individer tagit kontakt med samhällsvägledarna via telefon, e-post samt på utsatta drop-in tider som erbjuds på stadsdelsförvaltningen och på boendena inom stadsdelsområdet.

Samhällsvägledarna har under året även anordnat olika aktiviteter som gett mervärde för de nyanlända i Farsta, bland annat musikkvällar tillsammans med Kulturskolan, föreläsningssgrupper med fokus på Föräldraskap i Sverige, språkcafé tillsammans med Svenska kyrkan och den ideella organisationen ”Goda grannar”, informationskvällar på de olika boendena, ett eget språkcafé på boendet i Fagersjö samt grillkvällar tillsammans med SHIS.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,5 %			2,3 %		2,4 %	2,8 %	VB 2019
Analys Utfallet har ökat lite under året, och en av de största bakomliggande orsakerna är antalet nyanlända som ökat, däribland ett stort antal barnfamiljer.								
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,78 %	2,2 %	1,77 %	1,84 %		1,9 %	1,6 %	VB 2019
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,2 %	1,23 %	1,18 %	1,18 %		1,1 %	1,1 %	VB 2019
Analys Ökningen bedöms bero på antalet nyanlända som aktualiserats inom ekonomiskt bistånd. Förvaltningen arbetar med tidiga insatser i form av samhällsvägledning och stöd i bostadssökande vid familjeanknytningar, då familjer som ingår i etableringen ofta blir självförsörjande vid erhållande av bostad. Ensamkommande och ungdomar med tillstånd enligt nya gymnasielagen motiveras till gymnasiestudier för att på sikt komma ut i egen försörjning.								
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	31 st	12 st	19 st	24 st	35 st	35 st	1 050 st	VB 2019
Analys Förvaltningen har inte lyckats nå årsmålet, men med liten marginal och fortsätter arbeta med att nå eventuella aspiranter inte								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
bara genom handläggarna utan även med hjälp av samhällsvägledare och stadsdelsmammorna.								
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	580			532	570	570 st	9 000 st	VB 2019
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	20			19	35	35 st	1 050 st	VB 2019
Analys								
Möjligheten att tillhandahålla platser till Stockholmsjobb har varit begränsad under året. Förvaltningen hoppas kunna öka antal platser till Stockholmsjobb under 2020 genom insatser gentemot förvaltningens chefer och genom det nya samarbetsformen mellan förvaltningen och lokala näringslivet, Integrationspakten.								
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	70			71		55	Tas fram av nämnden	VB 2019
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi 	572 st			532 st		570 st	9 000 st	VB 2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på att ge kunskaper om bostadssituationen.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka samverkan kring personer med olika funktionsnedsättningar och förbättra målgruppens möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Farstas invånare är självförsörjande

 Uppfylles helt

Förväntat resultat

- Antalet aspiranter som erhåller Stockholmsjobb ska öka i jämförelse med 2018.
- Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd minskar.
- Andel invånare med långvarigt ekonomiskt bistånd minskar.
- Andelen ungdomar med ekonomiskt bistånd som varken studerar eller arbetar minskar.

Analys

Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd minskar något, från 1,84 procent till 1,78 procent och ligger under årsmålet på 1,9 procent. När det gäller långvarigt bistånd har andelen hållit sig kvar på samma nivå med en statistiskt försumbar ökning (0,02 procentenheter). Förvaltningen fortsätter arbeta aktivt med nyanlända som flyttats över till jobb- och utvecklingsgarantin för att hjälpa dem att etablera sig i samhället med studier och/eller arbete men även med tidiga insatser i form av stöd i bostadssökande vid familjeanknytningar, då familjer som ingår i etableringen ofta blir självförsörjande vid erhållande av bostad. Flera ensamhushåll aktuella inom försörjningsstöd är

gymnasiestuderande. Deras väg till egenförsörjning bedöms vara lång då de behöver slutföra gymnasiestudier varpå andelen långtidsaktuella hushåll ökar. Förvaltningen fortsätter arbeta med förändringsplaner och implementeringen av *Globenmodellen*, ett arbetssätt utarbetat inom ekonomiskt bistånd på Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Modellen tydliggör socialsekreterarens uppdrag och visualiserar för brukaren hur processen mot självförsörjning ser ut.

Förvaltningen har under året satsat på feriejobben för skolungdomar och ökat antalet erbjudna jobb från förra årets 517 jobb, har i år 580 ungdomar erbjudits feriejobb. 572 av dessa tackade ja och slutförde sin anställning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

● Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Bedömningen grundas på att alla planerade aktiviteter har genomförts, att underliggande nämndmål *Farsta har välskötta och attraktiva park och grönområden* uppnås delvis, målet *Farsta är ett tryggt och säkert stadsdelsområde* uppnås helt, samt att årsmålen för fyra av fem indikatorer uppnås delvis.

Kvinnor känner sig högre i grad än män otrygga och en större andel kvinnor jämfört med män undviker att gå ut på kvällen. Unga män är dock mer utsatta för brott än kvinnor.

Medborgarundersökningen visar att kvinnor är mindre nöjda när det gäller deras möjlighet att påverka beslut kring park- och grönområden i Farsta.

Under året har vi rekryterat fler gruppleddare till kurser i föräldraskapsstöd och därmed har fler föräldrar kunnat delta. Inom STIS -projektet (stärkt tidigt stöd i samverkan) har öppna förskolan och familjerådgivare i samverkan med Regionens mödravård och barnavårdscentraler erbjudit förstärkt föräldrastöd i Fagersjö.

Farstas lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) har påbörjat ett arbete med att få fastighetsägare att inte tillåta narkotikarelaterade preparat, att inte tillåta nattöppna krogar samt inte heller tillåta täckta skyltfönster som förhindrar fri sikt in och ut från butiken.

I samarbete med utbildningsförvaltningen genomfördes ”Tillsammansdagarna”, där nya sjundeklassare får träffa olika professioner som möter unga i stadsdelen – fritidsledare, fältassistenter, poliser, ungdomsmottagning, kuratorer, lärare och skolpersonal.

I arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) bidrar förvaltningen till ökad trygghet genom att söka upp, motivera och koordinera insatser för ungdomar och unga vuxna som har problem med missbruk och kriminalitet.

Tillsammans med Tuben har områdesvärdarna inom Farstalyftet genomfört olika aktiviteter, bland annat ett ungdomsläger på Gotland och en fotbollsturnering i Farstahallen. Under hösten har ett samarbete inletts med socialtjänstens ungdomsgrupp för att vara en resurs i samband med att unga vuxna på behandlingshem avslutar sin behandling.

I Hökarängen har förvaltningen i samarbete med Stockholms hem, kyrkan och föreningar under året genomfört olika aktiviteter för ett tryggare och trivsammare centrum. En trygghetsvandring har genomförts tillsammans med polisen, kyrkan och Stockholms hem.

Under året har förvaltningen arbetat med tre stora parkinvesteringsprojekt, samt tre projekt inom ramen för trafiknämndens satsning Grönare Stockholm.

Kommunstyrelsens trygghetsutskott beviljade 2019 tre av nämndens ansökningar om trygghetsmedel, varav två av dessa projekt har genomförts under hösten. Förvaltningen har också genomfört och avslutat ett tidigare beviljat trygghetsprojekt avseende belysning i parkleken Fagerlid i Hökarängen.

Ovanligt mycket röjningsarbete har behövts göras, dels efter stormen Alfrida som fällde en mängd träd, dels på grund av stora problem med granbarkborre som medfört ett stort antal döda granar.

Våldsbejakande extremism

Nämnden antog i samband med tertialrapport 1 en plan för arbetet mot våldsbejakande extremism (VBE). Inom begreppet VBE ingår vänsterautonoma miljöer, högerextremism och religiös extremism. Lägesbilden i Farsta visar på liten förekomst av VBE. Förvaltningen har en utsedd samordnare för arbetet. Under hösten har vi säkerställt att medarbetare inom flera enheter fått stadens sammanställda symbollexikon för att kunna upptäcka och rapportera förekomst av VBE, i form av till exempel klistermärken, klotter eller affischer. Flera medarbetare har också genomfört den webbaserade grundutbildningen om VBE. Som en del av VBE-planen finns flera förebyggande insatser, som vi rapporterar om i andra delar av denna verksamhetsberättelse – till exempel föräldraskapsprogram (se ovan) och samverkan mellan skolan, socialtjänst, polis och fritid (SSPF). En viktig del i VBE-arbetet är att ta del av och sprida stadsövergripande rutiner, till exempel kring hur vi kan hjälpa avhoppare och rutiner kring barn och unga som återvänder från krigsdrabbade områden. Nämnden har under 2019 antagit villkor för upplåtelse av lokaler samt nya villkor för föreningsbidrag. Båda dessa styrdokument innehåller demokrativillkor i syfte att förhindra att staden ger bidrag eller hyr ut lokaler till VBE-grupperingar.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förvaltningens arbete med att öka och utveckla tillgängligheten har genomförts inom olika områden under året.

Förskolornas uppdrag är att bygga tillgängliga pedagogiska miljöer så att de fungerar för alla barn oavsett om de har någon funktionsnedsättning. Särskilda individuella anpassningar görs dock om en avdelning har ett barn som använder ståskal, rullstol eller annan teknisk utrustning. För barn som behöver förstärkt hjälp för att de är blinda eller har grava hörselskador ordnar verksamheten med tekniska hjälpmedel, man ser särskilt över miljön utifrån barnets förutsättningar och behov och pedagogerna kan ges handledning av förvaltningens stödenhet och barnets handläggare på rehabiliteringen.

Efter förslag från nämndens funktionshinderråd har toaletter på allaktivitetshuset Tubens översta våning byggts om för att förbättra tillgängligheten för besökare.

Under året har förvaltningen i enlighet med program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning kunnat erbjuda anpassade feriejobb för ungdomar.

Samhällsvägledningen till nyanlända har lagt fokus på att nå ut till så många individer som möjligt genom att använda sig av så många kommunikationskanaler som möjligt, allt från att sprida broschyrer till information genom internet. Ett arbete har också genomförts för att samhällsvägledarnas tillgänglighet, fysiskt och kommunikativt, ska öka och att de ska bli så lätt nåbara som möjligt.

Flera insatser vi gör inom investeringar och parkskötsel syftar också till att förbättra tillgängligheten. Till exempel påverkar upplevd trygghet även tillgänglighet och trygghetsinvesteringar i form av rivning av buskage och åtgärder för att motverka avfallsdumpning ökar också tillgängligheten.

Biståndsenheten för funktionsnedsatta har arbetat med delaktighet och tillgänglighet för brukare

under hela året. Det ska vara lättare att göra sig förstådd, möjlighet att påverka sin situation samt få direktinformation kring aktuella frågor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %					100 %	100 %	2019
  Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor 	74 %	79 %	71 %	79 %		77 %	77 %	2019
Analys Vi uppnår inte årsmålet. Män upplever sig vara tryggare än kvinnor. Det skiljer åtta procentenheter. Medborgarundersökningens resultat har varierat från år till år. Farstaborna är tryggare än än stadens snitt.								
  Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning 	61 %	64 %	58 %	70 %		71 %	71 %	2019
Analys Vi uppnår inte målet. Män är mer nöjda än kvinnor. Medborgarundersökningens resultat varierar mycket från år till år. Klagomålen vi får in via synpunktsportalen på städning av parker har dock minskat.								
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden 	63 %	65 %	61 %	69 %		70 %	71 %	2019
Analys Vi uppnår inte målet. Män är mer nöjda än kvinnor. Medborgarundersökningens resultat varierar från år till år. Klagomålen vi får in via synpunktsportalen på städning av parker har dock minskat.								
  Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön 	78 %	79 %	78 %			88 %	88 %	2019
Analys Vi uppnår inte målet. Skillnaderna mellan könen är försumbar. Farsta följer den nedåtgående trenden som vi även ser för staden som helhet. Eventuellt kan det faktum att Stockholm växer med mycket ombyggnationer och flera nybyggen påverka resultatet negativt.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna utveckla samverkan mot våldbejakande extremism.	2019-01-01	2019-08-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inventera behovet och lämplig geografisk placering av nya parklekar.	2019-01-01	2019-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna och de ekonomiska konsekvenserna för fler parklekar med djur i staden.	2019-01-01	2019-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att utreda vilka områden som kan läggas till - och utöka redan godkända områden – som platser där stadens ordningsvakter verkar för att skapa trygghet för medborgarna.	2019-01-01	2019-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och i samverkan med polis och fritidsverksamhet inrätta och bidra till lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade	2019-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
insatser från skola och socialtjänst.			
  Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Farsta har välskötta och attraktiva park- och grönområden.

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Farstaborna är nöjda med skötseln och städningen av parker och grönområden (medborgarundersökningen)
- Färre synpunkter på skötseln och städningen av parker och grönområden (Tyck till-appen)
- Färre anmärkningar i samband med kontroll av entreprenaden

Analys

Förvaltningen jobbar för att Farsta ska ha välskötta och attraktiva park- och grönområden och för att Farstaborna ska vara nöjda med skötseln och städningen. Flera insatser vi gör syftar också till att förbättra tillgängligheten. Vi gör det dels genom investeringar i parkupprustningar, dels genom parkskötsel. Medborgarundersökningen visar att Farstabornas nöjdhet kring skötsel och städning av parker och grönområden minskar något i jämförelse med förra året. Minskningen följer dock en trend som gäller för hela staden och Farsta ligger fortfarande klart över stadens snitt i alla frågor som rör kategorin parker och grönområden. Medborgarundersökningen visar också att kvinnor är märkbart mindre nöjda när det gäller deras möjlighet att påverka beslut kring park- och grönområden samt veta var det ska vända sig när de har synpunkter på dem. Skillnaden mellan män och kvinnor är specifik för Farsta och syns inte i snittet för staden.

Förvaltningen har fått fler synpunkter på skötsel och städning 2019 jämfört med 2018. Mer om det under rubriken Kvalitetsarbete i slutet av verksamhetsberättelsen.

Förvaltningen har under året arbetat med tre stora parkinvesteringsprojekt – Farsta Strandpark, Aktivitetspark Farstaängen och Naturlekplats i Svedmyraskogen. Arbetet med dessa fortsätter 2020. Projekten beskrivs mer under rubriken Investeringar.

BMX-banan i Sköndal, som är ett resultat av ett medborgarförslag, färdigställdes under 2019. BMX-banan inbjuder flickor och pojkar till spontanidrott och rörelse. Sammantaget en kilometer parkväg i Svedmyra har under sommaren fått ny asfaltsbeläggning. Samma sträcka fick ny belysning förra året. Åtgärderna på parkvägarna ökar tillgängligheten.

Förutom egna parkinvesteringsprojekt pågår tre projekt inom ramen för trafiknämndens satsning Grönare Stockholm. Första etappen i Grönare Stockholm-projektet längs Magelungens strand invigdes i juni. Etappen består av en ny solbrygga vid Farstastrandsbadet och en liten lekplats intill badet. Andra etappen har påbörjats och kommer avslutas 2020. Etappen omfattar åtgärder vid Nordmarksvägen nedanför Edö och vid Nykroppagatan nedanför Ytterö. Ett annat Grönare Stockholm-projekt är aktivitetsparken Måsen i Fagersjö. Där pågår själva upprustningen för fullt. Invigning av den nya parken sker 2020. På Farstanäset påbörjades under året ett Grönare Stockholm-projekt som syftar till att förbättra förhållandena för området många ekar.

Kommunstyrelsens trygghetsutskott beviljade 2019 tre av nämndens ansökningar om trygghetsmedel. De nya projekten rör rivning av buskage och sly som ersätts med gräsyta, belysning

samt åtgärder för att förhindra avfallsdumpning och baserades bland annat på synpunkter från Farstabor. Alla syftar till att förbättra Farstabornas upplevda trygghet. Upplevd trygghet påverkar också tillgängligheten. Två av dessa projekt har genomförts under hösten. Den åtgärd som gäller avfallsdumpning kunde inte genomföras då Stockholm Vatten och avfall akut var tvungna att göra ingrepp längs den sträcka som hindret skulle sättas upp på. Denna åtgärd ombudgeteras till kommande år. Sedan tidigare har vi ytterligare ett trygghetsprojekt beviljat, nämligen förbättrad belysning i parkleken Fagerlid i Hökarängen. Även det projektet är genomfört och avslutat. (Se särskilda redovisningar i bilagor.)

Nämndens parkskötsel, snöröjning och renhållning sker på entreprenad. Här är förvaltningens roll som beställare och uppföljare viktig. Under 2019 gjordes en förnyad upphandling. Antalet anmärkningar i samband med kontroll av entreprenörens arbete har minskat från totalt åttiofem 2018 till sjuttiosju 2019. Minskningen beror på att antalet anmärkningar gällande vinterväghållning minskat kraftigt. Anmärkningar på renhållning har ökat medan de för parkskötseln är i stort sett oförändrade.

I början av året orsakade stormen Alfrida en mängd fällda träd vilket resulterade i ovanligt mycket röjningsarbete. Därtill har det under sommaren uppdragats stora problem med granbarkborre som gör att granarna dör. Ett stort antal döda granar har måst fällas under hösten.

Parkernas dag arrangerades i slutet av augusti vid Farsta gård i samarbete med Hökis Visrum och Farsta föreningsråd.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsförvaltningen ska tydliggöra information om stadens städgaranti.	2019-01-01	2019-11-30	

Nämndmål:

Farsta är ett tryggt och säkert stadsdelsområde

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Farstaborna upplever sig trygga
- Användningen av alkohol, tobak och narkotika minskar bland Farstas unga
- Fler föräldrar deltar i föräldrastödsprogram
- Farstalyftet har anställt ungdomar som områdesvärdar

Analys

Farstas lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) har sammanträtt fyra gånger under 2019. En röd tråd i BRÅ:s arbete är att delge varandra aktuell lägesbild med relevans för respektive medverkande aktörs brottsförebyggande arbete. Stockholmsenkätens resultat har behandlats liksom brottsstatistik. BRÅ har också påbörjat ett arbete med att få alla fastighetsägare i BRÅ att ställa sig bakom tre principer. Det handlar om att inte tillåta narkotikarelaterade preparat, att inte tillåta nattöppna krogar samt inte heller tillåta täckta skyltfönster som förhindrar fri sikt in och ut från butiken.

Förvaltningen arbetar för att invånare som önskar råd och stöd kring föräldraskap ska ha tillgång till detta. Föräldraskapsstöd syftar till att förebygga sociala problem och är långsiktigt trygghetsfrämjande och brottsförebyggande. Sammanlagt har 79 föräldrar deltagit (54 kvinnor och 25 män). 2018 deltog 53 föräldrar. Vi når därmed vårt förväntade resultat om att fler föräldrar deltar i kurserna. En förklaring till det är att vi har lyckats rekrytera fler gruppleddare till kurserna.

Inom STIS -projektet (stärkt tidigt stöd i samverkan) har öppna förskolan och familjerådgivare i samverkan med Regionens mödravård och barnavårdscentraler erbjudit förstärkt föräldrastöd i Fagersjö.

I början av höstterminen genomförde förvaltningen och utbildningsförvaltningen ”Tillsammansdagarna”. De innebär att alla nya sjundeklassare samlas på närliggande fritidsgårdar. Där får de träffa olika professioner som möter unga i stadsdelen – fritidsledare, fältassistenter, poliser, ungdomsmottagning, kuratorer, lärare och skolpersonal.

En viktig del i förvaltningens arbete med främjande av goda levnadsvanor och trygghet är att säkerställa att försäljningen av tobak och folköl hanteras på ett korrekt sätt av stadsdelsområdes butiker. Alla stadsdelsområdets butiker som säljer tobak och/eller folköl har under året fått minst ett tillsynsbesök. Med hjälp av så kallade kontrollköp tillsammans med ungdomar har vi också kontrollerat att butikerna försäkras sig om ungdomars ålder när de köper tobak eller folköl.

Förvaltningens arbete med sociala insatsgrupper (SIG) bidrar också till ökad trygghet genom att söka upp, motivera och koordinera insatser för ungdomar och unga vuxna som har problem med missbruk och kriminalitet. I SIG-ärendena samverkas nära med ungdomar, föräldrar, skola och polis. Se vidare under mål 1.4 om sociala insatsgrupper.

Något positivt och trygghetsskapande som kommit igång under året är grupper med kvälls- och nattvandrande föräldrar ute i stadsdelsområdet. Det är förvaltningens fältassistenter som tagit initiativ och varit pådrivande i detta.

Farstalyftet har under året utvecklat ett bra samarbete med framförallt polis och fritidsgården Tuben men med även andra aktörer i stadsdelen. Varje fredag kväll genomförs utsättningsmöten där de olika aktörerna samlas och utbyter information och samordnar insatserna i syfte att komplettera varandras arbete. Vid dessa möten deltar förutom områdesvärdarna även polis, fältassistenter, fritidsgårdspersonal, stadens mobila ordningsvakter och andra frivilliga krafter. Farstalyftet har etablerat ett samarbete med bostadsbolaget Familjebostäder, vilket upplevts positivt av Familjebostäders hyresgäster som bor i fastigheter i Farsta strand och även i Fagersjö.

Tillsammans med Tuben har områdesvärdarna inom Farstalyftet genomfört olika aktiviteter. Bland annat har ett ungdomsläger på Gotland genomförts under sensommaren med ungdomar i riskzon för kriminalitet och missbruk. Tillsammans har man även arrangerat en fotbollsturnering i Farstahallen. Under hösten har ett samarbete inletts med socialtjänstens ungdomsgrupp gällande unga vuxna som befinner sig på behandlingshem för att vara en resurs i samband med att den unge vuxne ska avsluta behandlingen. Syftet är att kunna erbjuda dessa individer stöd och hjälp på hemmaplan för att inte falla tillbaka i kriminaliteten.

I Hökarängen har förvaltningen i samarbete med Stockholmshem, kyrkan och föreningar under året genomfört olika aktiviteter. En insats har varit ”Sommar i Hökis” i syfte att skapa en tryggare och trivsammare centrum för de boende. Den 1:a advent arrangerades ”Jul i Hökarängen”. Under hösten genomförde förvaltningen även en trygghetsvandring tillsammans med polisen, kyrkan och Stockholmshem. Detta efter att förvaltningen kontaktats av boende i Hökarängen om att det förekom öppen droghandel och missbruk runt torget. Mer om denna platssamverkan under mål 2.1.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ En nära samverkan med bostadsbolaget Stockholmshem, stadsdelsrådet, företagarförening och kyrkan, arbetar förebyggande och uppsökande för att motverka kriminalitet, missbruk och hemlöshet hos invånarna.	2018-01-10	2019-11-30	
✓ Rekrytera fler gruppleddare till föräldrastödsprogram	2018-01-01	2019-11-30	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Stadsdelsförvaltningen ska genomföra årliga risk- och sårbarhetsanalyser samt upprätthålla en god beredskap för att hantera oförutsedda händelser och kriser.	2019-01-01	2019-11-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Bedömningen grundas på att alla planerade aktiviteter har genomförts, att underliggande nämndmål uppnås, att årsmålen för fem av nio indikatorer uppnås delvis och fyra årsmål uppnås helt.

Förskolorna har i uppdrag att aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att omfattas av samhällets gemensamma värderingar om respekt, solidaritet och ansvarstagande. För att uppnå det inkluderar pedagogerna aktivt ett jämställdhetsperspektiv i de dagliga rutinerna, i aktiviteter och lekar. När pedagogerna arbetar med normkritik i förskolan ställer de sig på barnets sida och står upp för deras rätt att utvecklas som individ och duga som de är. Alla barn på förskolan ska känna att de får utvecklas på de sätt som passar just dem.

Under året har förvaltningen utvecklat förskolans organisation för att säkra barnens lärande utifrån den reviderade läroplanen och dess nya begrepp som undervisning och utbildning. Medarbetare och rektorer har deltagit i föreläsningar och utbildningar om undervisningsbegreppet, pedagogisk dokumentation, ledarskap och kommunikation med vårdnadshavare via skolplattformen.

Arbetet med barns språkutveckling är en viktig del i förskolans utbildning. Det språkutvecklande arbetet har förbättrats genom digitala verktyg, en utvecklad pedagogisk miljö och medveten högläsning. Farstas språkprogram har reviderats och implementerats under året och innehåller flera delar kring flerspråkighet. Farsta har ett övergripande språknätverk för erfarenhetsutbyte och för dialog om hur barns språkutveckling kan förbättras.

I vår kvalitetsindikator ingår den pedagogiska miljön som en utvärdering och resultatet av den visar på förbättringsområden, men också en medvetenhet om miljöns viktiga roll för barnens lärande. Under hösten har arbete med en mall för Pedagogisk miljörund påbörjats för att ge förskolorna ett stöd i bedömningen av hur de pedagogiska lärmiljöerna kan utvecklas.

Ett fokusområde för förskolan har varit utveckla en tillgänglig lärmiljö samt tydliggörande pedagogik för barn i behov av särskilt stöd. Föreläsningsinsatser, handledning och konsultation har lett till en bredare förståelse kring att möta alla barn och deras behov.

Det digitala arbetet på förskolorna har blivit mer integrerat i temaarbeten. Vidare har ett verktyg för att lära barnen grunderna i programmering tagits fram som kan användas i barngrupperna.

Den årliga förskoleundersökningen ger en indikation på att samverkan med hemmet och förskolornas kommunikation med vårdnadshavarna om verksamheten måste utvecklas. Samtliga förskoleenheter har bjudit in till dialogmöten för att samtala om förskolans verksamhet under året.

Andelen förskollärare är generellt något lägre 2019 jämfört med 2018. Förbättringar är att antalet anställda förskollärare som saknar legitimation har minskat. Avdelningar som saknar förskollärare får insatser av förskollärare på angränsande avdelning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	34,3 %	2 %	32 %	37,5 %		41 %	41 %	VB 2019
Analys Andelen förskollärare når inte upp till 2019 års mål, men motsvarar målet för 2020. Första målsättning är att ha en legitimerad förskollärare per avdelning. Två avdelningar saknar förskollärare och fyra avdelningar har förskollärare som inte är legitimerade.								
  Andelen nöjda föräldrar till barn i förskolan	82 %	81 %	84 %	84 %		90 %	90 %	2019
Analys Nöjdhetsresultatet är något lägre jämfört med 2018. Utfallet skiljer sig åt mellan förskoleområdena och även mellan de olika förskolorna i ett och samma område. Samverkan med hemmet behöver förbättras ytterligare och förskolornas kommunikation med vårdnadshavarna om verksamheten måste utvecklas vidare. Riktade insatser behöver göras inom de förskoleområden/förskolor som visar på låga resultat och en upplevd låg kvalitet.								
  Antal barn per grupp	15,7 barn/avd.			15,5 barn/avd.		16	16	VB 2019
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,2 st			5 st		4,9	4,9	VB 2019
Analys Årsmålet på 4,9 barn per anställd uppnås inte. Antal förskolebarn per anställd har minskat till 5,2 jämfört med tertialrapport 2 (5,6). Förklaras av att en del avdelningar inte har fulla barngrupper då det under hösten saknas barn i kön, men under våren råder det snarast platsbrist. En del förklaring att flera avdelningar har tillfälligt anställd resurspersonal.								
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,4			3,5		3,8	3,8	2019
Analys Kvalitetsindikatorn är en sammanfattning av medarbetarnas bedömning i vilken utsträckning man bedömer att arbetslaget uppfyller olika kriterier för det pedagogiska arbetet. Om man har mer än 3 som resultat är det godkänt. De enheter som har bedömt att de är på nivå 2 åläggs att ta fram en utvecklingsplan. Förstas genomsnittliga resultat har sänkts med 0,1 jämfört med 2018 och med 0,2 jämfört med 2017.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda sommarkolloversamhetens avgiftsmodell, både gällande dygnsavgiften per barn och de inkomstspann som ligger till grund för de olika avgiftsnivåerna	2019-01-01	2019-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepade och längre frånvaro är väl fungerande oavsett huvudman	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Farstas förskoleverksamhet håller en likvärdig pedagogisk kvalitet i trygga och stimulerande lärmiljöer

 Uppfylles helt

Förväntat resultat

- Det språkliga arbetet på förskolorna förbättras.
- De pedagogiska miljöerna bedöms uppfylla kvalitetsindikatorns kriterier för god verksamhet.
- Lärplattor används i större utsträckning i arbetet med barnens temaarbeten.
- Arbetslagen har ökad kompetens om förhållningssätt och bemötande i att möta barns behov av anpassning och stöd.
- Förbättrad kommunikation med vårdnadshavare via Skolplattformen.

Analys

Förskolans uppdrag är att skapa likvärdig kvalitet och en hög kompetens hos medarbetare är en viktig faktor för hur väl vi lyckas. Under året har en reviderad läroplan kommit som fört in nya begrepp som undervisning och utbildning. Förskolans medarbetare och rektorer har haft fokus på att utveckla sin organisation för undervisning och säkra barnens lärande. Som ett stöd i utvecklingsarbetet har berörda uppmanats att ta del av stadens satsningar på utbildning i undervisningsbegreppet och av avdelningen anordnad föreläsning om den reviderade läroplanen och vad den får för effekter för förskollärares respektive barnskötarnas uppdrag. Förskollärarna har genomfört utbildningar i pedagogisk dokumentation, kommunikation med vårdnadshavare via skolplattformen samt ledarskap för att stärka dem i deras förtydligade uppdrag att planera och leda undervisningen på förskolan.

Enheternas andel förskollärare är generellt något lägre 2019 jämfört med 2018. Förbättringar är att antalet anställda förskollärare som saknar legitimation är fyra jämfört med med sju föregående år. Avdelningarna som saknar förskollärare får insatser av förskollärare som arbetar på en angränsande avdelning.

Arbetet med barns språkutveckling är en viktig del i förskolans utbildning. Genom att utveckla sitt språk får barnen möjligheter att kommunicera och lättare tillägna sig kunskap. Samarbete med biblioteken har gett barnen en ökad möjlighet att utveckla språket genom läsning och berättande genom den fortbildningsinsats som förskolans läsobud deltagit i. Samtliga förskolor använder nu ”Ugglo” till högläsning tillsammans med bildskärm. Verktaget ger möjlighet att översätta böcker på ett 50-tal språk, inklusive teckenspråk och är ett viktigt komplement för att kunna arbeta med flerspråkiga barns språkutveckling. Det språkliga arbetet har utvecklats genom digitalisering. Barnen möter dagligen språkutvecklande arbete genom en förbättrad pedagogisk miljö och medveten högläsning, på svenska och andra språk.

Farstas språkprogram har reviderats och implementerats under året och innehåller flera delar kring flerspråkighet. Förskolorna gör en årlig kartläggning av barnens språkliga bakgrund och vilka språk de möter i hemmet. Förskollärares och barnskötarnas språkkompetens kartläggs och används som ett urvalskriterium vid nyrekrytering. Farsta har ett övergripande språknätverk för erfarenhetsutbyte och för dialog om hur barns språkutveckling kan förbättras.

Under hösten har ett arbete påbörjats som syftar till att en mall för Pedagogisk miljörund tas fram. Förskolorna ska kunna bedöma sig själva och se vad och hur de behöver utveckla de pedagogiska lärmiljöerna. 12 av 39 förskolor har blivit granskade i en test av verktaget som nu kommer att förädlas för att sedan implementeras på alla förskolor. I vår kvalitetsindikator ingår den pedagogiska miljön som en utvärdering och resultatet av den visar på förbättringsområden, men också en medvetenhet om miljöns viktiga roll för barnens lärande.

Det digitala arbetet på förskolorna har blivit mer integrerat i temaarbeten. Förskolorna använder lärplattor i större utsträckning. Förskolornas digitaliseringsnätverk har arbetat med att ta fram tydliga och enkla underlag för pedagogernas planering och genomförande av undervisningsuppdraget och

dokumentation av barnens utveckling. Tanken med detta är att skapa verktyg för att synliggöra varje barn och alla barns lärande. Vidare har ett verktyg för att lära barnen grunderna i programmering tagits fram som kan användas i barngrupperna.

Hela verksamhetsåret har fokus varit på att utveckla en tillgänglig lärmiljö samt tydliggörande pedagogik för barn i behov av särskilt stöd. Samtliga förskolor har haft frågan i fokus för att bättre skapa en utbildning som stödjer alla barns lärande och bättre möter barn i behov av anpassningar och stöd. Stödenheten handleder arbetslag på förskolorna vid behov samt bistår med sin kompetens kring de barn som har behov av anpassningar. Föreläsningsinsatser, externa och interna, samt handledning och konsultation har lett till att en bredare insikt finns i alla våra arbetslag om att alla medarbetare ska kunna möta alla barn och deras behov. En bra bas i en verksamhet leder till mindre behov av enskilda stödsatser för barn i behov av särskilt stöd. Arbetet fortsätter under kommande verksamhetsår.

En översyn av stadsdelens tilldelning av tilläggsbelopp och verksamhetsstöd har genomförts. Kriterier och ansökningsförfarande samt uppföljningsmetoder har utvecklats och ligger nu till grund för 2020 års arbete.

Förskolans samverkan med vårdnadshavare bygger på tillit. Kommunikation om barnet och verksamheten är av högsta vikt. Den årliga förskoleundersökningen ger en indikation på hur vårdnadshavare upplever kvaliteten i förskolan och vi kan se vilka förskolor som har utvecklingsbehov eller lyckas bättre. Varje förskola analyserar sitt resultat och kommunicerar vidare verksamhetsnära för att skapa delaktighet och inflytande. Resultatet på stadsdelnivå visar dock på en liten försämring gällande samverkan. Arbetet med att synliggöra vår verksamhet fortsätter givetvis kommande verksamhetsår. Samverkan med hemmet behöver förbättras och förskolornas kommunikation med vårdnadshavarna om verksamheten måste utvecklas. Svarefrekvensen behöver höjas för att säkerställa vårdnadshavarnas inflytande.

Det dagliga mötet mellan förskola och vårdnadshavare är en unik möjlighet att samtala om och skapa förtroendefulla relationer som gynnar varje barn. Utöver detta vill vi också synliggöra vår utbildning, det vill säga det barnen får ta del av på förskolan och visa på lek och lärande.

Samtliga förskoleenheter har bjudit in vårdnadshavare till dialogmöten för att samtala om förskolans verksamhet under året. Intresset har inte varit så stort då de flesta är nöjda med de föräldramöten som erbjuds. Förskoledialog i olika former kommer att fortsätta kommande verksamhetsår i syfte att öka delaktighet och insyn samt synliggöra förskolans uppdrag.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	89 %	89 %	90 %	87 %		88 %		2019
 ♀ Vårdnadshavarna upplever att barnen uppmuntras att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen på förskolan	78 %	77 %	80 %	77 %		78 %		2019
 ♀ Vårdnadshavarna upplever att den	79 %	80 %	79 %	80 %		81 %		2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
pedagogiska miljön på förskolan uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.								
Analys	Den pedagogiska miljön är ett av förskoleverksamhetens fokusområden och insatser görs kontinuerligt för att förbättra inom- och utomhusmiljöerna. Under 2020 kommer förskoleverksamheten införa interna miljöronder, inventering av miljöerna utifrån en given mall. Förskolorna har i uppdrag att arbeta för en förbättrad dialog om hur de pedagogiska miljöerna är uppbyggda och hur de inverkar på barnens lärande.							
 ♀ Vårdnadshavarna upplever att förskolan använder digitala verktyg för utveckla barnens förmåga till skapande, kommunikation och lärande	63 %	64 %	63 %	59 %		60 %		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolans arbetslagsledare ges utbildning för sitt nya ledningsuppdrag.	2019-01-01	2019-11-30	
 Förskolechefer och biträdande chefer ges handledning i sitt arbete med att säkra alla barns rätt till en likvärdig förskola.	2019-01-01	2019-11-30	
 Förskolenheterna säkrar att barnen ges förutsättningar att utveckla sin digitala kompetens	2017-01-01	2019-11-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att alla planerade aktiviteter har genomförts, att underliggande nämndmål uppnås helt, att årsmålen för nio av fjorton indikatorer bedöms uppnås helt, att tre årsmål uppnås delvis och två årsmål inte uppnås.

Utfallet för indikatorerna visar på vissa skillnader mellan män och kvinnor, där förvaltningens stöd verkar mer fungerande för kvinnor då till exempel fler kvinnor än män avslutar sina insatser enligt plan inom vuxna missbruk samt uppger i DUR-uppföljning att de klarar mer på egen hand.

Andelen barn och ungdomar som inte återkommer efter avslutad insats har höjts från 81,3 procent till 85,3 procent. Stadsdelen använder samordnad individuell plan, så kallade SIP-möten, i alla ärenden där familjen har kontakt med flera huvudmän för att underlätta det gemensamma arbetet, samsynen.

För att minska antalet missbrukare och personer med psykisk ohälsa som akut skrivs ut från stödboenden har vuxnenheten ökat frekvensen gällande uppföljningen och motivationsarbete under boendetiden. Detta arbete fortsätter att ge resultat och fler personer har kommit vidare till eget kontrakt.

Tätare uppföljning och ett fokus på delaktighet och motivation har gjort att andelen personer med missbruksproblem som fullföljer sin plan har ökat sedan förra året från 27,4 procent till 44,7 procent.

Andelen personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes nådde inte målet. Förvaltningen vidtar åtgärder för att förbättra resultatet.

Förvaltningen har arbetat systematiskt med att utveckla barnrättsperspektivet inom socialtjänsten inför att barnkonventionen skulle bli lag den 1 januari 2020. En barnrättssamordnare har samordnat utvecklingsarbetet och tagit fram en övergripande implementeringsplan.

Arbetsätt för allvarssamtal

Under året har förvaltningens enhet för barn och ungdom tillsammans med polisen arbetat fram en rutin för att möjliggöra och genomföra allvarssamtal inom 48 timmar med ungdomar som för första gången är misstänkta för att ha begått brott. Samarbetet fungerar bra och såväl socialtjänst som polisen är positiva till den gemensamma arbetsstrukturen. Det är ännu svårt att följa upp effekterna av dessa samtal, då ärendena är nya och endast ett fåtal blivit aktualiserade på enheten.

Samverkan mellan skola och socialtjänst

Samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) har hållit 8 möten under året, och planerar inför 2020 börja med en gemensam insats i stadsdelens skolor gällande ungdomar som utsätts för brott. SSPF har arbetat med problematiken att många ungdomar som utsätts för brott inte vågar polisanmäla brottet, alternativt drar tillbaka anmälan utifrån rädsla för repressalier. Ett nätverk bestående av fältassistenter, skola, fritid ska stärka brottsutsatta ungdomar och deras föräldrar i att våga anmäla och senare vittna.

Stadsdelen har en väl fungerande styrgrupp för BUS (samverkan kring barn i behov av särskilt stöd) där övergripande frågor lyfts samt information delas. Styrgruppen består av grundskolechef, enhetschef för BUP Farsta, representant för Farstas friskolor, samt enhetschef från enheten Barn och Ungdom och familjestödsenheten samt avdelningschef individ- och familjeomsorg och stöd och service för personer med funktionsnedsättning, styrgruppen leds gemensamt av avdelningschef och grundskolechef och tre stycken BUS-styrgruppsmöten har genomfört

Barns rättigheter

Förvaltningen har arbetat systematiskt med att utveckla barnrättsperspektivet inom socialtjänsten inför att barnkonventionen skulle bli lag den 1 januari 2020. Förvaltningen har en barnrättssamordnare som samordnat utvecklingsarbetet och tagit fram en övergripande implementeringsplan. Berörda enheter har barnombud som i samarbete med chefer och kollegor genomfört förbättringar av enheternas arbetsätt och utarbetat tidsplaner som beskriver det fortsatta utvecklingsarbetet. Förvaltningen bedömer att barnrättsperspektivet blivit en naturlig del av det ordinarie arbetet, att chefers och medarbetares kompetens i frågan ökat samt att framförallt barn i hushåll där vårdnadshavaren är aktuell i högre utsträckning synliggörs och görs mer delaktiga.

Statsbidrag för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården

Förvaltningen har 2019 erhållit statsbidrag med 520 213 kronor till stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Statsbidraget har bidragit till delar av kostnaden för att förstärka bemanning på enheten barn och ungdom med en biträdande enhetschef, en administratör och en socialsekreterare.

Statsbidrag för att motverka akut hemlöshet

Förvaltningen sökte under 2018 pengar för ett hemlöshetsprojekt. Syftet var att kartlägga och arbeta

med enhetens hemlösa inom socialpsykiatri. I och med att enheten beviljades ekonomiska resurser för detta så avsattes en tjänst att arbeta inriktat mot att skapa mer stadigvarande boendelösningar för ett antal brukare inom området socialpsykiatri. Vi upptäckte ett flertal brukare som långvarigt bott i boendeformer som inte har gett brukaren förutsättning för den personliga utveckling som varit önskvärd. Ett flertal av dessa bodde på härbärke.

Projektet var lyckat och under 2019 utökades projektet, med statsbidrag på 491 826 kronor, till två handläggare som arbetade med personer med långvarig hemlöshet och osäkra boenden. Arbetet avsåg både området missbruk och socialpsykiatri. Arbetet har bidragit till att de personer som förvaltningen har fokuserat på, i de flesta fall fått bättre boendelösningar som även varit mer kostnadseffektiva.

Statsbidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa

Inom ramen för uppdrag psykisk hälsa har förvaltningen erhållit 1,9 miljoner kronor och genom denna förstärkning har förvaltningen kunnat göra satsningar för att utveckla det förebyggande arbetet genom att exempelvis ge fler insatser via Famnen, ungdomsmottagningen, Humlan, bättre samverkan inom BUS. Förvaltningen har också kunnat utveckla det förebyggande arbetet för att ge vuxna med samsjuklighet ett bättre samordnat stöd genom ett gemensamt arbete med tre andra stadsdelsförvaltningar, SLSO Psykiatri Södra Stockholm och Prima Maria Beroende.

Statsbidrag för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer:

2019 års medel har delvis använts för utbildningssatsningar för relationsvårdsteamet som tillsammans med personal från socialtjänst och förskola deltagit i tre olika utbildningsdagar med olika teman, till exempel våldsutövare och särskilt sårbara grupper, hur vi upptäcker våld i nära relation samt samverkan mellan vuxen- och barnhandläggare.

Medarbetare har genomgått uppdragsutbildningen ”Våld i nära relation – utreda, bedöma och förstå” på Ersta Sköndal Bräcke högskola 7,5 hp.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och unga som bedöms ha skyddsbehov som har kunnat placeras under trygga förhållanden	100				100	100 %	100 %	VB 2019
   Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	85,3 %	86,8 %	83,3 %	81,3 %		82 %	84 %	VB 2019
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	61 %	60 %	100 %	93 %		93 %	Öka	2019
Analys								
Förvaltningen kommer att göra en analys för att kunna genomföra åtgärder för att motverka diskriminering och förbättra resultatet.								
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	90 %			90 %	90	90 %	Öka	2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare som trivs - funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	81 %	85 %	78 %			80 %	80 %	2019
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	23,42	18,42 %	28,05 %	32,68		33 %	25 %	2019
Analys								
Förvaltningens vuxenenhet har arbetat med att öka andelen uppföljningar i DUR och det är positivt att det har gett utslag med dubbelt så många uppföljningar. Detta underlag kommer trots att indikatorn inte fortsätter, vara en god utgångspunkt för vidare analys och planering av förbättringsåtgärder gällande utredning och beslut om insatser.								
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	44,8 %	43,2 %	50 %	27,4 %		37 %	42 %	VB 2019
  Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	41,18 %				50 %	50 %	tas fram av nämnd	VB 2019
Analys								
Under året har 33 meddelanden om avhysning inkommit från Kronofogdemyndigheten. 11 av dessa har kunnat avvärjas. Det vråkningsförebyggande arbetet sker till stora delar tidigare i processen innan det kommer ett meddelande om avhysning rörande den enskilde hyresgästen. Många av de genomförda avhysningarna rör hyresgäster som flyttat ut ur olagliga andrahandsuthyrningar där hyresvärdar begärt uppsägning av förstahandshyresgästen. Ökningen av ärenden sedan tertial 2 beror på ny lagstiftning kring oriktiga hyresförhållanden som trädde i kraft 1 oktober 2019 med syfte att få en bättre fungerande hyresbostadsmarknad genom åtgärder mot svarthandel med hyreskontrakt och annat missbruk av hyresrätter. Ändringarna syftar till en större omsättning av förstahandskontrakt, bättre hyresvillkor och sundare boendemiljöer. Personer som nu i större omfattning vråks från dessa oriktiga hyresförhållanden har oftast redan lämnat lägenheten vid vråkning och gått vidare till andra andrahandsuthyrningar.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	98 %	100 %	96 %	91 %		90 %	90 %	2019
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	71 %	81 %	69 %	72 %		78 %	78 %	2019
Analys								
Förvaltningen avser att göra en fördjupad analys för att genomföra åtgärder som ökar brukarens upplevelse av möjligheten att påverka insatsens utformning.								
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	67 %	67 %	67 %	73 %		77 %	80 %	2019
Analys								
Enheten har påbörjat utvecklingsarbete att skapa ett tydligt brukarfokus i utredningarna. Enheten arbetar strukturerat med brukaruppföljning i form av enkäter och intervjuer. Enheten har även startat ett värdegrundsarbete.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god 				79,4 %			-	2019
Analys Stockholmsenkäten genomförs inte under 2019								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol 				78 %			-	2019
Analys Stockholmsenkäten genomförs inte under 2019								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika 				94 %			-	2019
Analys Stockholmsenkäten genomförs inte under 2019								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak 				92 %			-	2019
Analys Stockholmsenkäten genomförs inte under 2019								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld							-	2019
Analys Stockholmsenkäten genomförs inte under 2019								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen							-	2019
Analys Stockholmsenkäten genomförs inte under 2019								
  Antal vräkningar som berör barn	0					0	tas fram av nämnd	VB 2019
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning) 	75 %	84 %	76 %	96 %		92 %	92 %	2019
Analys Periodens utfall är lägre än vid förra mätningen och enheterna ska arbeta vidare med åtgärder riktade särskilt mot de faktorer som påverkar brukarnas upplevelse av trygghet.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut	2019-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.			
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att barnskötare, socialsekreterare och medarbetare inom äldreomsorgen erbjuds vidareutbildning och kompetensutveckling.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för brukare som kommer från slutenvård.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla stadsdelsnämnder ska inrätta lokala operativa samverkansforum för samverkan mellan skola, socialtjänst och polis.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med landstinget utveckla en stadsövergripande handlingsplan för att förebygga självmord.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda en komplettering av stadens relationsvåldcentrums verksamhet så att den även inkluderar stöd till barn som upplevt våld.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda om det är möjligt att utveckla boendestöd inom missbruksområdet.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka möjligheter det finns och vilka insatser som skulle krävas, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som bor kvar i det gemensamma boendet.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av riktlinjerna för hur socialtjänsten agerar när ett barn eller en ungdom stängs av från skolan med sikte på snabbare insatser.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att införa kompetenshöjande insatser om könsstämpning genom att införa en särskild utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetssätt för att säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis ska hållas inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått eller misstänks ha begått brott.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Farstas invånare lever utifrån sina olika behov och förutsättningar ett självständigt liv

 Uppfylles helt

Förväntat resultat

- Färre barn och ungdomar ska återkomma inom ett år efter avslutad insats.
- Ungdomar som begår sitt första brott ska mötas av en snabb reaktion i möte med socialtjänst och polis.
- Socialtjänstens samverkan i BUS utvecklas
- Fler personer med missbruksproblem som söker stöd och hjälp fullföljer sin individuella planering.

- Fler personer som utreds inom socialpsykiatri är nöjda med hur utredningen genomfördes.
- Antalet missbrukare och personer med psykisk ohälsa som akut skrivs ut från stödboenden ska minska.

Analys

Förvaltningens enhet för barn och ungdom fortsätter förbättra uppföljningen av utredningar för att matcha barn och ungdomar till rätt insats. Arbetet har gett resultat och under året har andelen barn och ungdomar som inte återkommer efter avslutad insats höjts från 81,3 procent till 85,3 procent.

Stadsdelen använder samordnad individuell plan, så kallade SIP-möten, i alla ärenden där familjen har kontakt med flera huvudmän för att underlätta det gemensamma arbetet, samsynen. Om SIP-mötet inte blir en framkomlig väg sammankallas till BUS individmöte. Minst 70 SIP-möten har genomförts under året och 6 BUS individmöten har genomförts.

Förvaltningens skolsociala team har arbetat förebyggande med hemmasittarproblematik. Vid allvarlig problematik har biståndsbedömd familjebehandling kopplats in. Enheten har erbjudit skola, barn/ungdomar och familj att besöka enhetens lokaler i Tallkrogen för att bryta sin isolering från hemmet. Nytt under året var att lokaler för enskild undervisning erbjudits hos enheten. Öppenvården har haft kontakt med 29 barn och ungdomar aktuella för hemmasittarproblematik, varav 75 procent från högstadiet och 25 procent från mellanstadiet. Ett par elever har två gånger i veckan fått undervisning i enhetens lokaler tillsammans med lärare från deras skola.

Famnen är förvaltningens öppna föräldramottagning dit föräldrar och deras barn mellan 0-23 år kan vända sig. Famnen har regelbundet haft kontakt med stadsdelens kommunala förskolor och skolors elevvårdsteam samt vissa privata. Minst 50 procent av mottagningens besökande familjer med barn 6-12 år tog kontakt med mottagningen efter förslag från skolan.

Fältassistenterna har regelbundet samverkat med alla Farstas kommunala högstadieskolor och vissa privata. De medverkande har planerat olika samverkansprojekt, klassjobb, gruppverksamheter etc. Uppgifter innefattade till exempel medverkan vid skolavslutningar och skolbaler samt gruppverksamhet i klasser på önskemål från skolor utifrån deras behov. Under våren har fältassistenterna presenterat sin verksamhet för elever i årskurs 6.

Fler personer med missbruksproblem som söker stöd och hjälp ska kunna fullfölja sin planering. Andelen fullföljda planer har under året fortsatt ökat från 42,1 procent till 44,8 procent.

Vuxenenhetens medarbetare arbetar fokuserat på att följa upp klienten under utredning och pågående insats för att säkerställa klientens delaktighet, motivation och känsla av att få rätt insats. Rutiner för detta har utvecklats och förtydligats.

För att minska antalet missbrukare och personer med psykisk ohälsa som akut skrivs ut från stödboenden har vuxenenheten ökat frekvensen gällande uppföljningen och motivationsarbete under boendetiden. Detta arbete fortsätter att ge resultat och fler personer har kommit vidare till eget kontrakt. Mer fokus läggs på att hitta sysselsättning och behandling som ett komplement till boendet och därmed säkra att klienten ska klara av sitt boende och så långt möjligt avhålla sig från alkohol och droger och därmed förhindra antalet akuta utskrivningar från stödboendet.

Vuxenenhetens arbete med fokus på hemlöshet har resulterat i att färre blir kvar under lång tid i tillfälliga boendelösningar. De kommer istället vidare till mer stabila boendeformer som t ex stödboenden eller Bostad först, vilket ur ett klientperspektiv ger en mer långsiktig och hållbar förbättring av livssituationen.

Vuxenenheten har efter vårens granskning och tillsyn av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) påbörjat ett förbättringsarbete för att åtgärda de brister som framkom vid tillsynen. Bristerna rörde

bland annat att det saknades vissa rutiner för kommunikation och bemötande med den enskilde och klagomålshanteringen. Vissa av bristerna har åtgärdats medan det i andra fall handlar om ett mer långsiktigt förändringsarbete som måste genomföras.

Andelen personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes nådde 67 procent, det ligger under förvaltningens årsmål på 77 procent. Vuxenheten inför mer åtgärder för att förbättra denna indikator och har därför till exempel börjat utforma enhetens värdegrund.

Förvaltningens arbete med sociala insatsgrupper (SIG) sker i samarbete med polis, kriminalvård och jobbtorg och rör målgrupperna unga vuxna 19-29 år med en kriminell livsstil, och omyndiga ungdomar som befinner sig i riskzon för att dras in i kriminalitet. När det gäller unga vuxna finns en så kallad SIG-lots, som tillsammans med socialsekreterare inom vuxenheten driver arbetet. SIG-lotsen har i uppdrag att söka upp, motivera och koordinera insatser för unga vuxna som har problem med missbruk och kriminalitet. Cirka 25 unga vuxna har varit aktuella för social insatsgrupp.

Gällande social insatsgrupp för omyndiga ungdomar ges SIG-insatsen inom ramen för förvaltningens egen Familjestödsenhet. Det är ungdomar som efter barnavårdsanmälan och utredning erbjuds insatsen som utförs av familjebehandlare med särskild kompetens i att arbeta med kriminella och missbrukande ungdomar. Fem omyndiga ungdomar har varit aktuella för SIG under 2019.

Förvaltningen har arbetat systematiskt med att utveckla barnrättsperspektivet inom socialtjänsten inför att barnkonventionen skulle bli lag den 1 januari 2020. Förvaltningen har en barnrättssamordnare som samordnat utvecklingsarbetet och tagit fram en övergripande implementeringsplan. Berörda enheter har barnombud som i samarbete med chefer och kollegor genomfört förbättringar av enheternas arbetssätt och utarbetat tidsplaner som beskriver det fortsatta utvecklingsarbetet. Förvaltningen bedömer att barnrättsperspektivet blivit en naturlig del av det ordinarie arbetet, att chefers och medarbetares kompetens i frågan ökat samt att framförallt barn i hushåll där vårdnadshavaren är aktuell i högre utsträckning synliggörs och blir delaktiga.

Anhörigkonsulent ger stöd och vägledning till anhöriga samt förvaltningens anhörigombud i stadsdelen. Under året har sammanlagt 110 enskilda samtal genomförts med anhöriga varav cirka 80 procent är kvinnor. Det har även genomförts två anhöriggrupper, två utbildningstillfällen för anhöriga och olika aktiviteter så som sommarutflykt, workshop samt föreläsningar. Två nätverksträffar har genomförts för enheternas anhörigombud om HBTQ-personer och lågaffektivt bemötande. Några exempel på insatser som har gjorts under året för att nå ut till en bredare målgrupp inom anhörigstödet är: nätverk för stöd till anhöriga till personer med beroendeproblematik har startas upp, anhörigkonsulten har besökt två av stadsdelens vårdcentraler för att informera om anhörigstöd och riktad information till enhetschefer.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel brukare i verksamheter inom egen regi som har godkända och aktuella genomförandeplaner två veckor efter påbörjad insats.				89,23 %		95 %		2019
 Andel enheter som har implementerat programmet för barns rättigheter och inflytande.				100 %		6 %		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Barnfamiljer ska inom en vecka erbjudas tid hos budget och skuldrådgivare.	2018-01-01	2019-11-30	
Analys Ingen barnfamilj väntar längre än en vecka för tid hos budget och skuldrådgivare.			
✓ Fortsatt utvecklingsarbete med stärkt tidigt stöd i samverkan för att öka stödet till barnfamiljer med barn i åldern 0-6 år i samarbete med sociala barn- och ungdomsvården, öppna förskolan och landstingets verksamheter BMM, BVC och vårdcentral.	2018-01-01	2019-11-30	

Nämndmål:

Invånare i Farsta får stöd när våld i nära relationer förekommer

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Farstas invånare får vid behov stödinsatser från förvaltningen när våld i nära relationer förekommer.
- Barn som upplever våld ska få stöd.
- Fler våldsutövare ska erbjudas kontakt och hjälp att förändra sitt beteende och lämna den gemensamma bostaden.

Analys

Under året har 173 personer kommit till relationsvåldsteamets kännedom. 156 av dessa har varit kvinnor och 17 män. Totalt har 85 utredningar inletts, varav 80 kvinnor och 5 män. I dessa utredningar har 22 personer, med 17 medföljande barn, tagit emot skyddat boende och 48 personer har erhållit insatsen samtalsstöd via Relationsvåldscenrum Sydost. Ett nytt arbetsområde under året har varit att erbjuda stöd till våldsutövare. Totalt har 11 våldsutövare fullföljt icke-biståndsbedömda samtal på Relationsvåldscenrum Sydost och erbjudits vidare stöd och en av dessa har tagit emot behandling.

Inom äldreomsorgen har medarbetarna fått kännedom om hur de ska agera för att uppmärksamma och agera vid tecken på våld i nära relationer hos verksamheternas brukare. Kunskapen hos medarbetarna har säkerställts genom dialog på APT, webbutbildning, utbildning Våld i nära relationer (Karolinska institutet, KI), kompetenshöjande föreläsningar eller utbildningar samt filmvisning med efterföljande diskussion.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningens socialtjänst ska medverka i att sprida stadens informationskampanj Aldrig igen - kampanj mot våld i nära relationer.	2019-01-01	2019-03-31	

Nämndmål:

Invånare med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ges insatser av god kvalitet

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Invånare med funktionsnedsättningar som ansöker om bistånd ska uppleva ett gott bemötande, bra service och att de blir lyssnade på.
- Förvaltningens verksamheter ska vara tillgängliga utifrån stadens program om tillgänglighet.
- Brukarna inom nämndens verksamheter upplever en ökad trygghet, delaktighet och tillgänglighet.
- Brukarperspektivet genomsyrar alla insatser i nämndens verksamheter
- Aktiviteter som erbjuds i förvaltningens verksamheter är utformade så att alla kan delta
- I nämndens verksamheter för funktionsnedsatta serveras näringsriktig mat i trevliga måltidssituationer

Analys

Biståndsenheten för personer med funktionsnedsättning har arbetat med delaktighet och tillgänglighet för brukare under hela året. Det ska vara lättare att göra sig förstådd, möjlighet att påverka sin situation samt få direktinformation kring aktuella frågor. Enheten har arbetat med metoden AKK (alternativ kompletterande kommunikation), som innebär att använda verktyg som samtalsmattor, bildstöd, smartphones och I pads i kommunikationen med den enskilde.

En biståndshandläggare har under året arbetat tillsammans med en familjebehandlare inom den öppna barn- och ungdomsvården och bildat en föräldrastödsgrupp för föräldrar till barn med olika funktionsnedsättningar. Syftet har varit att stötta föräldrarna på olika sätt och bidra till att föräldrar bildar nätverk och stärks i sitt föräldraskap.

Biståndshandläggarna har fortsatt att utveckla arbetet med stöd till anhöriga utifrån den framtagna och under året reviderade handlingsplanen. Utgångspunkten i anhörigstödet är att se anhöriga som resurspersoner och med unik kunskap om den enskildes behov och önskemål.

Biståndshandläggarna har fortsatt att genom utbildning och handledning fördjupa kunskapen om DUR- metod (Dokumentation, utredning och resultat) som genomförs i alla utredningar som föregår ett beslut i enskilda ärenden. Tillämpningen av DUR säkrar bland annat att det är ett tydligt brukarfokus i utredningarnas resurs- och behovsanalys och stärker den enskildes möjlighet att komma till tals under utredningen.

Den personcentrerade omsorgen skapar ökad trygghet för brukarna då dennes individuella behov, förmågor och förutsättningar bildar utgångspunkten för omsorg. För att utveckla detta har daglig verksamhet och gruppboenden Ekliden under året deltagit i projektet Pedagogiskt ramverk. Projektet, som startades upp i januari och drevs av Skärholmens stadsdelsförvaltning syftade till att kompetenshöja, kvalitetssäkra samt skapa likställda verksamheter genom att arbeta med en gemensam bild och tankesätt kring bemötande och uppdraget som helhet. Projektet har genomförts enligt plan och bidragit till att medarbetarna har fått en gemensam bild av målgruppen de arbetar med samt fått verktyg att använda i det dagliga arbetet. Exempelvis har kartläggning använts vid olika situationer för att kunna hitta rätt strategier och arbetssätt i mötet med brukarna. Projektet har varit uppskattat av både chefer och medarbetare.

Arbetet med att stärka de boendes självständighet och delaktighet pågår inom förvaltningens verksamheter. Inom Farsta Nya gruppboenden har exempelvis hjälpmedelsombud utsetts inom enheten i syfte att ge boende möjlighet att kommunicera på de sätt som de önskar. Enheternas samarbete med LSS-hälsan, som bland annat förskriver hjälpmedel, är också en viktig del för att skapa de bästa förutsättningarna för självständighet. Genomförandet av husmöten bidrar till att de boende är delaktiga i planering och utformande av verksamheten. På husmötena säkerställs också att alla boendes önskemål tillgodoses samt att förutsättningar finns för alla att delta i det som planeras.

Inom förvaltningens boenden har man under året arbetat med att främja de boendes hälsa. Bra matvanor har på olika sätt uppmuntrats hos de boende exempelvis genom gemensamma måltider. Förvaltningens gruppboendestäder har även haft ett samarbete med dietist i frågor kring brukares nutrition och kosthållning. Vid nutritionsproblem har kostplaner upprättats i samarbete med dietisten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel brukare i verksamheter inom egen regi som har godkända och aktuella genomförandeplaner två veckor efter påbörjad insats.				89,23 %		95 %		2019

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att alla planerade aktiviteter har genomförts, att underliggande nämndmål uppnås helt, att årsmålen för sju av tretton indikatorer bedöms uppnås helt och sex årsmål uppnås delvis.

Inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden visar resultatet av brukarundersökningen på en skillnad mellan män och kvinnor vad gäller upplevelsen av måltidssituationen samt hur maten smakar. Kvinnorna är i större utsträckning nöjda med maten och måltidssituationen. Vård- och omsorgsboendena i egen regi kommer att fortsätta utvecklingen av arbetet inom mat och måltider. Inför kommande år planerar ett vård- och omsorgsboende att starta upp en fokusgrupp där de boende kan lämna synpunkter på förbättringar. Det gäller alla dygnets måltider och måltidsmiljön. Genom att tillämpa ett jämställdhetsperspektiv på fokusgruppens synpunkter och förslag kan skillnader mellan mäns och kvinnors önskemål identifieras och tillgodoses.

Ofrivillig ensamhet

Förvaltningen har under året tilldelats statliga stimulansmedel för att stärka arbetet med att förebygga ofrivillig ensamhet hos äldre. Medlen har bland annat finansierat ett brevutskick om seniorverksamhetens program till alla seniorer i stadsdelen (se mål 2.4). Stimulansmedlen har också möjliggjort personalförstärkning och samarbete med SPF Sköndal. Inom äldreomsorgens hemtjänstenheter har utsedda medarbetare arbetat med specifika insatser för att minska ensamhet och att bryta social isolering genom motivering och stöd i och till sociala kontakter och sammanhang. Det har bland annat genomförts kafébesök, shoppingrundor och annat som varit av intresse för den äldre. De äldre inom hemtjänsten som fått insatserna har upplevt det som positivt och flera har uttryckt att de deltagit i aktiviteter som de länge önskat men inte kommit sig för eller haft möjlighet till att göra.

Inom hemtjänsten har öppet hus anordnats för kunderna vid fem tillfällen. Aktiviteten har varit välbesökt och besökarna har gett positiv återkoppling till hemtjänstens medarbetare.

I samarbete med de öppna seniorverksamheterna har hemtjänsten även erbjudit sällskap till och från olika aktiviteter för personer som annars inte kommer dit.

Inom socialpsykiatrin har cirkelträffar anordnats för de äldre på EMMA:s öppna verksamhet. Andra aktiviteter som genomförts är friskvård för äldre, utökad boendestöd för brukare och en temadag på StudioIT för äldre med ”prova på aktiviteter”.

Ungdomsbesök

På vård- och omsorgsboendena har ungdomsbesöken fortsatt under året och har på olika sätt bidragit till socialsamvaro för de äldre. Ungdomarna gör regelbundna besök på helgerna. På boendena finns ett schemaförslag på aktiviteter som de kan göra tillsammans med de äldre.

Tryggt mottagande i hemmet

Förvaltningen har genom samarbete med stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck startat Tryggt mottagande i hemmet. Tryggt mottagande syftar till att säkra en trygg hemgång från sjukhus för äldre med ett särskilt stort vårdbehov. Ett särskilt team med undersköterskor arbetar med att ge extra stöd under första tiden hemma, upp till 14 dagar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen ♀	70 %	63 %	73 %	68 %		70 %	70 %	2019
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra ♀	53 %	64 %	49 %	57 %		58 %	57 %	2019
Analys Andelen äldre inom stadsdelen som upplever möjligheten att komma utomhus som bra har försämrats från tidigare år. Inom förvaltningens verksamheter i egen regi har bland annat nya arbetssätt prövats under året för att möjliggöra en förbättring avssende utevistelse. Effekten av de nya arbetssätten är svåra att analysera avseende år 2019 men kommer att utvärderas under år 2020.								
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten ♀	86 %	88 %	86 %			85 %	85 %	2019
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende ♀	78 %	80 %	78 %			76 %	76 %	2019
  Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten ♀	82 %	84 %	81 %			82 %	81 %	2019
  Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende ♀	81 %	79 %	82 %			87 %	87 %	2019
Analys Resultatet avser de som fått sitt biståndsbeslut från Farsta stadsdelsförvaltning. Undersökningen visar att informationen till boende om tillfälliga förändringar behöver förbättras. Upplevelsen av att inte få information, svårigheter i att få kontakt med sjuksköterska och/eller läkare är faktorer som kan inverka på känslan av trygghet för såväl boende som deras anhöriga. Regelbunden reflektion för personalen, ny ansvarig läkare samt regelbunden kontakt mellan sjuksköterska och/eller läkare och anhöriga är exempel på åtgärder som genomförts under året inom verksamheter i egen regi och givit ett tydligt förbättrat resultat. Samtliga verksamheter inom egen regi har en handlingsplan framtagen utifrån brukarundersökningens analyserade								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
resultat. Verksamheterna kommer fortsätta sitt arbete inom identifierade utvecklingsområden kommande år.								
  Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	94 %	86 %	100 %			92 %	92 %	2019
  Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	86 %	85 %	86 %			84 %	84 %	2019
  Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	79 %	79 %	79 %			81 %	81 %	2019
Analys								
Resultatet avser de som fått sitt biståndsbeslut från Farsta stadsdelsförvaltning. Ett identifierat utvecklingsområde utifrån undersökningens resultat är information till de äldre hur de kan lämna synpunkter och klagomål. Upplevelsen av att inte veta vart man ska vända sig med sina synpunkter eller klagomål kan möjligen vara en faktor för såväl boende som anhöriga som påverkar den upplevda nöjdheten. Samtliga verksamheter inom egen regi har en handlingsplan framtagen utifrån brukarundersökningens analyserade resultat. Verksamheterna kommer fortsätta sitt arbete inom identifierade utvecklingsområden kommande år.								
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	13,5			12,6		12	10	2019
Analys								
Enheterna har under året varit medvetna om att personalkontinuiteten behöver förbättras. Ett arbete för att öka kontinuiteten har därför pågått under året. Enheterna har arbetat med bland annat schemaförändringar och tydligare geografiska områdesgrupper. Resultatet visar trots årets arbete på en försämring gällande kontinuiteten jämfört med tidigare år. Under år 2020 kommer arbetet med att öka kontinuiteten inom enheterna därför att prioriteras och regelbundna mätningar på kontinuiteten kommer att genomföras utifrån egenkontroller. Arbetet med schema och personalbemanning kommer att fortsätta i syfte att öka kontinuiteten.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med Stockholms läns landsting utreda hur biståndsbedömarrollen kan utvecklas mot en renodling av å ena sidan myndighetsutövning, å andra sidan rådgivning och vägledning. Detta ska säkerställa en sammanhållen planering och tillgänglig uppföljning av samhällets insatser som utgår från den enskilda äldres behov och perspektiv.	2019-01-01	2019-12-31	
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att få äldreomsorg på sitt modersmål.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Äldre i Farsta har omsorg av god kvalitet

 Uppfylld helt

Förväntat resultat

- De äldre som ansöker om bistånd är nöjda med hur utredningen av deras ansökan utförts.
- De äldre inom förvaltningens verksamheter upplever sig delaktiga i utformandet av sina insatser.
- De äldre inom förvaltningens verksamheter upplever en minskad social isolering och ensamhet
- De äldre inom förvaltningens verksamheter får en patientsäker hälso- och sjukvård.

- De äldre inom förvaltningens verksamheter får en god vård i livets slutskede.
- De äldre inom förvaltningens verksamheter är nöjda med mat- och måltidssituationen

Analys

Beställarenheten äldre har under året arbetat för att säkra en hög tillgänglighet, bland annat genom utökade telefontider och funktionsbrevlådor till varje team. De äldre har även möjlighet att få hjälp med frågor via Äldre direkt. Ett aktivt och medvetet arbete har bedrivits för att säkerställa att de äldre som är i kontakt med enheten känner sig delaktiga och har inflytande i beslutsprocessen. Detta har skett bland annat genom metodmöten där arbetssätt och rutiner för att säkerställa att den enskilde ska garanteras inflytande och delaktighet i beslutsprocessen har implementerats.

Ett aktivt arbete för att säkerställa ett bra bemötande av de äldre som kommer i kontakt med enheten har genomförts. Samtliga medarbetare har utbildats i MI, motiverande samtal, på grundnivå och ett antal medarbetare har även genomfört fortsättningskursen. Samtalsmetoden används som ett verktyg i bemötandet av de äldre.

Biståndsenheten har genomfört en brukarundersökning där man ställt frågor till personer som beviljats hemtjänst. Resultatet av denna undersökning visar att de äldre bland annat upplever att de får ett respektfullt bemötande, att de känner sig delaktiga och lyssnade till samt att de är nöjda med den information som de erhåller från biståndsenheten. Undersökningen visar även att tillgängligheten är god och att den enskilde känner till hur hen vid behov ska komma i kontakt med ansvarig biståndshandläggare.

Under året har beställarenheten äldre samverkat lokalt inom förvaltningen inom flera områden exempelvis när det gäller våld i nära relationer och äldre med ett komplext vård- och omsorgsbehov. Enheten har även haft regional samverkan med stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck kring arbetet med Tryggt mottagande i hemmet. Tryggt mottagande syftar till att säkra en trygg hemgång från sjukhus för äldre med ett särskilt stort vårdbehov. Ett särskilt team med undersköterskor arbetar med att ge ett extra stöd under första tiden hemma, upp till 14 dagar.

Ett nytt arbetssätt för att möta de nya kraven i LUS (Lag om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård) har utvecklats. Från att tidigare ha arbetat med vårdteam, så ansvarar nu alla biståndshandläggare för sina respektive äldre oavsett vård- och omsorgsbehov. Återgången till detta arbetssätt har varit framgångsrikt.

Medarbetarna har under året också kompetensutvecklats inom flera områden. Exempelvis har alla nyanställda genomfört webbutbildningarna gällande grundutbildning om demenssjukdomar. Därutöver har fyra biståndshandläggare under året även vidareutbildat sig på högskolenivå inom demensområdet.

Tre vård- och omsorgsboenden - Edö, Ängsö och Veckobo - har under året slutfört utbildningen Stjärnmärkt och erhållit Svenskt demenscentrums diplom Stjärnmärkt. Enheterna är tre av ett femtontal enheter i hela staden som har blivit Stjärnmärkta. Utbildningen har medfört en kompetensutveckling för medarbetarna som resulterat i en fördjupad förståelse av vad demens är, hur man tolkar symptom och hur man på ett professionellt sätt kan bemöta någon med demenssjukdom.

Inom tre av förvaltningens vård- och omsorgsboenden har arbetssättet med kvalitetsråd utvecklats under året. Kvalitetsråden består av enhetschef, sjuksköterskor och rehab-personal som vid månadsvisa möten gemensamt går igenom synpunkter, klagomål och avvikelser inom hälso- och sjukvården. Syftet med kvalitetsråden är att kvalitetssäkra hälso- och sjukvården genom att analysera orsaken till inkomna och/eller rapporterade synpunkter, klagomål och avvikelser samt att minimera risken för att oönskade händelser upprepas. Beslutade åtgärder följs upp för att se om önskat resultat

uppnåtts.

Genom användning av kvalitetsregister på vård- och omsorgsboendena förebyggs och minimeras hälso- och sjukvårdsrisker hos de äldre, exempelvis fallrisk, undernäring och ohälsa i munnen. Användandet av kvalitetsregister bidrar även till ett övergripande lärande och utveckling av kvalitetsarbetet inom enheterna.

Inom vård- och omsorgsboenden har fler palliativa ombud utbildats under året. Palliativa ombud vägleder och stödjer medarbetarna i det palliativa arbetet.

På förvaltningens vård- och omsorgsboenden finns olika aktiviteter i syfte att främja de äldres möjligheter till utevistelse. Boendena erbjuder de äldre promenad, både enskilt och i grupp, tillsammans med rehab-personal. Under året har Edö vård och omsorgsboende implementerat ett nytt arbetssätt i syfte att möjliggöra mer utevistelse för de boende. Det nya arbetssättet innebär att kvällspersonalen alltid börjar sitt arbetspass med att erbjuda äldre utevistelse så som exempelvis promenader. På Edö har även en nybyggd terrass som vetter ut mot Magelungen färdigställts under året. Terrassen har varit uppskattad av de boende under varma somrardagar då de haft möjlighet att vistas ute i en naturskön omgivning med naturlig skugga från de omgivande ekarna. På Ängsö har arbetet med att iordningställa en vinterträdgård möjliggjort för de äldre att kunna vistas mer utomhus under vinterhalvåret.

Regelbundna måltidsråd har genomförts på Edö vård- och omsorgsboenden med måltidsombud från varje avdelning samt dietist och enhetschef, där de boendes mat- och måltidsmiljö är en stående punkt som följs upp och utvärderas vid varje måltidsråd. Medarbetare på Edö vård- och omsorgsboende har deltagit i dietistledd utbildning om mat och måltider för äldre. På Postiljonen har en dietistledd utbildning inom basal livsmedelshygien genomförts för medarbetarna. Dietist har inom avdelningen genomfört fortlöpande kompetensutveckling inom området mat och måltider. Kompetensutveckling har omfattat omvårdnadspersonal, sjuksköterskor och rehab-personal på vård- och omsorgsboende, dagverksamhet, hemtjänst och gruppboendestäder i syfte att kvalitetssäkra arbetet med mat och måltider för att måltidsupplevelsen för den enskilde ska bli en trevlig stund.

Förvaltningen har under året beviljats medel inom ramen för projektet Matlyftet. På Postiljonen vård- och omsorgsboende har en översyn och inventering genomförts av befintliga maskiner och annan utrustning i den lokal som tidigare använts som caféverksamhet. Inventeringen visade att byte av utrustning var nödvändig och skulle medföra en för stor kostnad inom ramen för beviljade medel. Fokus har istället varit på att erbjuda och möjliggöra caféverksamhet för boende och anhöriga på vardagar och helger. Inom Edö vård- och omsorgsboende har de beviljade medlen används till inköp av porslin och textilier vilket har att öka trivselen kring måltidssituationen.

Inom hemtjänstenheterna har värdegrundscoacher utsetts och har genomgått utbildning till värdegrundsledare. Syftet med utbildningen är att coacherna ska medverka till att äldre får möjlighet att leva ett värdigt liv och känna välbefinnande genom att personal får en ökad förståelse för den äldres perspektiv.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel brukare i verksamheter inom egen regi som har godkända och aktuella genomförandeplaner två veckor efter påbörjad insats.				89,23 %		95 %		2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten egen regi.	85 %			82 %		84 %		2019
 ♀ Andel nöjda omsorgstagare inom dagverksamhet egen regi.	94 %			90 %		95 %		2019
Analys								
Resultet är högre än föregående år vilket visar på att en positiv utveckling finns inom enheten, möjligt är att årsmålet var något för högt satt genomet tidigare år.								
 ♀ Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden i egen regi.	80 %			77 %		81 %		2019
Analys								
Resultet är högre än föregående år vilket visar på att en positiv utveckling finns inom enheterna, möjligt är att årsmålet var något för högt satt genomet tidigare år,								

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen bedömer att Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås, då målen för verksamhetsområdet uppfylls helt.

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv uppfylls helt. Förvaltningen har pågående dialoger med fastighetsägare, inventerar behov av, och har genomfört platssamverkan vid lokala centrum. Former för att bättre mäta företagets nöjdhet och ta vara på synpunkter har utvecklats. Farstas lokaliseringsfördelar har identifierats.

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov uppfylls helt. Tillsammans med fastighetsägare och fackförvaltningar pågår planering av nya förskolor och gruppboendestäder i de nya bostadsområdena som planeras i Telestaden och Karlsvik.

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet uppfylls helt. Förvaltningen har fortsatt arbetet med att minska användningen av fossila bränslen och stödja mer hållbara transportmedel inom de egna verksamheterna och minska antalet transporter till verksamheterna genom att i större utsträckning samordna leveranser.

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring uppfylls helt. Farstaborna är nöjda med kulturlivet i stadsdelen. Förskolebarn, boende och brukare är nöjda med kulturupplevelserna i förvaltningens verksamheter. Antal besök på fritidsgårdar, öppen förskola och parklekar överstiger årsmålet. Andelen flickor har ökat bland besökarna till fritidsgårdarna. Alla förskolebarn har fått delta på professionella kulturevenemang och konstprojekt

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö uppfylls helt. Majoriteten av förvaltningens enheter källsorterar och under året har allt fler verksamheter kommit igång med matavfallsinsamling. För att minska på inköp av inventarier anlitas i första hand stadens återbruksverksamhet Stocket. Pollinatörer gynnas genom nämndens planteringar. Parkupprustningar har ökat attraktiviteten i det offentliga rummet och ökat Farstas tillgång till på höga rekreations- och naturvärden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att alla planerade aktiviteter har genomförts och att underliggande nämndmål uppnås helt.

Farstas lokala näringslivsarbete syftar ytterst till att stimulera till fler företagsetableringar och till fler arbetstillfällen i stadsdelsområdet. Vi saknar könsuppdelad statistik kring företagsetableringar och arbetstillfällen. Vårt lokala näringslivsarbete syftar också till att öka tryggheten och trivseln i våra lokala centrum och företagsområden. Fler kvinnor än män upplever otrygghet utomhus särskilt på kvällar.

Förvaltningen har pågående dialoger med fastighetsägare i syfte att etablera lokala fastighetsägarnätverk som en del av stadens etableringsservice, samt inventera behov av platssamverkan vid lokala centrum. Förvaltningen har också regelbunden kontakt med lokala företag- och handelsföreningar. Former för att bättre mäta företagets nöjdhet och ta vara på synpunkter har prövats och utvecklats under året, och en undersökning kring Farstas lokalisering fördelar har genomförts.

Efter signaler om en eskalerande upplevelse av otrygghet i Hökarängens centrum tog förvaltningen initiativ till en lokal platssamverkan med polisen där butiksägare, fastighetsvärdar och kollektivtrafikaktörer ingick. En så kallad förstärkt avvikelserapportering genomfördes. Förvaltningen har också intensifierat trygghetsarbetet i Larsboda efter önskemål från företagarföreningen där.

Under året har ett tiotal etableringsförfrågningar inkommit och besvarats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	41,1 %					41 %	Tas fram av nämnd/styrelse	2019

Nämndmål:

Farsta har ett attraktivt företagsklimat

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Fler arbetstillfällen i Farsta
- Fler företag i Farsta
- Bättre förmåga att följa upp företagarnas nöjdhet
- Regelbunden dialog med lokala företagare

Analys

Nämnden har under året beslutat om ett underlag för prioriteringar inom det lokala näringslivsarbetet 2019-2022. Förvaltningen har också ingått i den arbetsgrupp som arbetat fram en stadsövergripande näringslivspolitik. Dessa båda styrdokument ligger nu till grund för nämndens näringslivsarbete, som har det övergripande syftet att stimulera till fler företagsetableringar och till fler arbetstillfällen i stadsdelsområdet. (Statistik för detta för 2019 finns ännu inte tillgängligt.)

Förvaltningen har genomfört dialoger med fastighetsägare i Larsboda företagsområde, Telestaden, Sköndal, Gubbängen, Fagersjö, Tallkrogen och Hökarängen. Syftet är att etablera lokala fastighetsägarnätverk som en del av stadens etableringsservice, samt att inventera behov av platssamverkan vid lokala centrum. Under året har ett tiotal etableringsförfrågningar inkommit och besvarats. Det har främst varit förfrågningar om lokaler för idrott och mindre företag, samt frågor om Gubbängens handelsplats och Larsboda verksamhetsområde.

Förvaltningen fick under hösten signaler om en eskalerande upplevelse av otrygghet i Hökarängens centrum. Förvaltningen tog då initiativ till en lokal platssamverkan och samlade tillsammans med polisen 27 aktörer där butiksägare, fastighetsvärdar och kollektivtrafikaktörer ingick. Vi genomförde en så kallad förstärkt avvikelserapportering som gav oss och polisen en bättre bild av problematiken på platsen. Vi genomförde också en trygghetsvandring som resulterade i närmare 30 åtgärder i den fysiska miljön, samt en begäran till trafikkontoret om att få till ett ”sommartorg/pop-up park” på torget under 2020. Därtill har förvaltningen lämnat in en ansökan om ett så kallat LOV3-förordnande för att möjliggöra för stadens mobila ordningsvakter att arbeta i området.

Förvaltningen har också haft regelbunden kontakt med de tre lokala företagarföreningarna. På önskemål från företagarföreningen i Larsboda har vi intensifierat trygghetsarbetet i företagsområdet med syftet att skapa attraktivare verksamhetsområden. En av de trygghetsinvesteringsprojekt som nämnden fått beviljat i juni rör åtgärder för att minska avfallsdumpningen i området. Vi ser också över vägs skyltningen och har intensifierat klottersaneringen tillsammans med trafikkontoret. Förvaltningen anmäler och trafikkontoret sanerar. Även i området runt Stieg Trenters torg har vi tillsammans med trafikkontoret intensifierat klottersaneringen. Under hösten har förvaltningen genomfört regelbundna inspektioner vid anslutande parkvägar till och inom de tre verksamhetsområdena Larsboda, Sköndal och vid Pepparvägen. Klottor, skadegörelse, skador i gator, trasiga vägs skyltar, nedskräpning och felparkerade fordon har anmälts.

Förvaltningen har under året skickat ut välkomstbrev till 137 nyetablerade företag i Farsta stadsdelsområde.

I syfte att utveckla rutiner för att mäta företagens nöjdhet med förvaltningens lokala näringslivsservice har förvaltningen under första halvåret testat att genomföra en digital undersökning bland företagare i Sköndals centrum. Då svarsfrekvensen var låg har förvaltningen istället utifrån kvalitativa metoder genomfört 12 personliga företagsbesök. Sammanfattningsvis visade företagsbesöken att företagen främst efterfrågar förbättrad skyltning, information om och marknadsföring av Farstas företagsområden och lokala centrum, bättre parkeringsmöjligheter, insatser för ökad trivsel och trygghet, samt bättre information från staden gällande planerade vägarbeten och byggprojekt. Förvaltningen arbetar med ovan synpunkter och har bland annat lyckats inrätta korttidsparkeringar på flera ställen.

Förvaltningen har också genomfört en undersökning kring Farstas lokaliseringsfördelar. Ur ett näringslivsperspektiv är fördelarna bra kommunikationer, närhet till stadens centrum och att arbetsgivare har goda möjligheter att erbjuda en attraktiv arbetsplats i Farsta, givet läget och närmiljön. Även det faktum att det inte finns många större bolag i söderort ger företagarna en konkurrensfördel vid rekrytering.

Förvaltningen har under november och december månad tillsammans med Stockholm Business Region (SBR) bjudit in till informationsmöten gällande att starta eget företag. Fem personer har anmält intresse för vidare rådgivning genom Start Up Stockholm.

Stadsdelsnämndens utvecklings- och näringslivsråd (FUN) har under 2019 genomfört fem rådsmöten. I maj gjorde FUN ett studiebesök till Telestaden och Konstverket. Där träffade man fastighetsbolaget Telestaden samt företrädare för de kulturella kreativa näringar som etablerats där. I juni anordnade förvaltningen ett öppet seminarium med studenter från KTH gällande utvecklingen av Larsboda företagsområde. Studenterna fokuserade på möjligheterna till ökat näringslivssamarbete.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
■ Antal arbetstillfällen i Farsta						13 620		2019
Analys								
Statistik för att rapportera in värden för indikatorn finns inte tillgänglig.								
■ Farstas arbetstillfällen per invånare i relation till likvärdiga stadsdelar (kvot)						0,65		2019
Analys								
Statistik för att rapportera in värden för indikatorn finns inte tillgänglig.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Farsta utvecklings- och näringslivsråd ska tillsammans med stadsdelsförvaltningen genomföra träffar med det lokala näringslivet	2019-01-11	2020-12-20	
✓ Stadsdelsförvaltningen ska lotsa företag som vill etablera sig till nätverk av lokala fastighetsägare som äger lokaler eller mark	2019-01-11	2020-11-30	
✓ Stadsdelsförvaltningen ska skicka ut välkomstbrev till nya företag i stadsdelsområdet	2019-01-11	2020-11-30	
✓ Stadsdelsförvaltningen ska utveckla rutiner för att mäta företagets nöjdhet med förvaltningens lokala näringslivsservice.	2019-01-11	2019-12-20	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att planerad aktivitet har genomförts, att underliggande nämndmål och årsmålet för underliggande indikator uppnås helt.

I arbetet för att Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov behöver både ett jämlikhetsperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv finnas med i det dagliga arbetet och vid beslutsfattande. I förvaltningens remissvar samt vid samverkan kring kommande stadsutvecklingsprojekt påtalas behov av mötesplatser, trygghet och

tillgänglighet, barnperspektiv samt äldreperspektiv.

Förvaltningen lämnar in intresseanmälningar i de relevanta planprocesser som startar i stadsdelen. Tillsammans med fastighetsägare och fackförvaltningar pågår planering av nya förskolor och gruppbofästäder i de nya bostadsområdena som planeras i Telestaden och Karlsvik.

Två nya förskolor har öppnats under året, vilka ersätter rivna och avvecklade förskolor i Hökarängen och Gubbängen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0			16		0	tas fram av nämnden	2019

Nämndmål:

I Farsta byggs den kommunala verksamheten ut i takt med förändrade behov

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Förvaltningen lämnar in intresseanmälningar i de relevanta planprocesser som startar i stadsdelen.
- Antalet lägenheter för invånare med särskilda behov ökar.
- Antalet förskoleplatser täcker behoven

Analys

En ny förskola, Gullängen, om åtta avdelningar har öppnats i Gubbängen. Den har ersatt en rivna förskola, Ängen, med fem avdelningar och Skeppets förskola med fem avdelningar som har avvecklats. I Gubbängen behövs inte en ökning av det totala antalet förskoleplatser då inflyttningen är låg. I Hökarängen har en ny förskola, Den röda tråden, tillkommit med sex avdelningar. Den har ersatt Trollgården med fyra avdelningar som har rivits för att ge plats för bostadsbygge. I Fagersjö har paviljongförskolan Ejdern flyttat till en ny paviljong, fyra avdelningar i två plan.

Tillsammans med fastighetsägare och fackförvaltningar pågår planering av nya förskolor och gruppbofästäder i de nya bostadsområdena som planeras i Telestaden och Karlsvik. Under året har fyra detaljplaner omfattande totalt cirka 4 000 bostäder (varav cirka 2 000 lägenheter i Telestaden) remitterats till nämnden. I planerna finns förskolor föreslagna, både friliggande och på bottenvåningar i flerbostadshus. Inom Telestaden har förvaltningen anmält intresse för två gruppbofästäder enligt LSS. Gruppbofästäder finns med i förslaget men inte angivet hur många.

Under 2019 har inga lägenheter för personer med särskilda behov har färdigställts. Detta på grund av att byggprocessen av ett projekt med bostadsrätter i Hökarängen har dragit ut på tiden. Elva servicelägenheter i projektet kommer att vara klara 2021.

Efter funktionshinderrådets påpekande har toaletter på Tubens översta våning byggs om för att förbättra tillgängligheten. Tubens översta våning har också byggs om för att förbättra säkerheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen ska bidra i projekt kring översiktsplanens strategi om Fokusområde Farsta samt i arbetet med att stärka det	2019-01-01	2019-11-30	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
så kallade strategiska sambandet mellan Fagersjö och Farsta centrum.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att planerad aktivitet har genomförts, att underliggande nämndmål uppnås helt, att årsmålen för två av två indikatorer uppnås helt.

Förvaltningen gör bedömningen att vår omställning till hållbara transporter inte påverkar våra anställda kvinnor och män i olika omfattning. Trygga gång- och cykelstråk kan medföra att fler kvinnor vågar röra sig ute.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att minska användningen av fossila bränslen och stödja mer hållbara transportmedel inom de egna verksamheterna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	91,8 %			85,9 %		86 %	86 %	VB 2019

Nämndmål:

Hållbara transporter prioriteras inom nämndens verksamheter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Andelen miljöbränsle ökar
- Antalet körda mil minskar.

Analys

Under 2019 har förvaltningen arbetat med att byta ut fordon som drivs med fossila bränslen. Vi har också arbetat med att minska det totala antalet bilar. Från att ha haft sjutton fordon under många år har förvaltningen i början av 2020 minskat till femton bilar. Resorna som tidigare gjordes med bil görs istället med kollektiva färdmedel eller cykel. 14 av dessa 15 är gas- eller elbilar. Förvaltningen blir allt bättre på att också använda rätt bränsle i bilarna och årsmålet för andel miljöbränsle uppnås.

Förvaltningen har också under året arbetat för att i större utsträckning samordna leverantörsleveranser för att minska antalet transporter till verksamheterna.

Inom programmet för utvecklingen av Aktivitetspark Farstaången har förvaltningen tagit fram förslag på hur cykelpendlingsstråken genom parken kan bli säkrare och genare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel miljöbilar i stadens bilflotta	94,12 %			94,12 %		94,12 %		VB 2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen ska bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk och minska konfliktytorna mellan gående och cyklister.	2019-01-01	2019-10-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att planerade aktiviteter har genomförts, att underliggande nämndmål uppnås helt, att årsmålen för fem av nio indikatorer uppnås helt och fyra årsmål uppnås delvis.

Förvaltningen för könsuppdelad statistik över antalet besökare till våra öppna mötesplatser, lovaktiviteter och andra arrangemang. I de flesta sammanhang är fördelningen mellan män och kvinnor, pojkar och flickor jämn. Andelen flickor ökar bland besökarna på våra fritidsgårdar och andelen män ökar bland besökarna på våra öppna seniorverksamheter. Förvaltningen arbetar med ett medvetet språkbruk, förhållningssätt och val av utbud för att öka jämställdheten.

Under året har det genomförts en mängd öppna aktiviteter och verksamheter i syfte att ge Farstaborna ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter. Medborgarundersökningen visar en tydlig ökning av medborgare som är nöjda med utbudet av kultur.

Under sport-, påsk-, sommar-, höst- och jullov har förvaltningen anordnat lovaktiviteter för barn och unga både i förvaltningens egen regi men också i samarbete med lokalt föreningsliv, idrottsförvaltning och kulturförvaltning. Antal besök på fritidsgårdar, öppen förskola och parklekar överstiger årsmålet.

Farsta Sportskamp genomfördes på sommarlovet i samarbete med lokala idrottsföreningar och idrottsförvaltningen. Årets Sportskamp är det hittills största och 97-98 procent av de som svarat på utvärderingen har uppgett att deras huvudidrott och organisationen fungerat bra/mycket bra.

Den öppna seniorverksamheten på Tuben och Mötesplats Fagersjö har haft 18 600 besök under året.

Utvärderingarna visar att både förskolebarnen och personalen är mycket nöjda med de teaterföreställningar som förvaltningen köpt in. Årets konststatsning i förskolan för femåringar har bjudit in konstpedagoger att besöka alla barn på deras egna förskolor.

Vi har också möjliggjort kulturupplevelser för brukare och boende inom förvaltningens olika verksamheter. Sammanlagt har det under året genomförts 141 olika kulturprogram inom äldreomsorgen, socialpsykiatrin och inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Arbetet med att utveckla Mötesplats Fagersjö har bland annat inbegripit verksamhetsanpassning av

lokalerna. Förutom nämndens egna verksamheter har Mötesplats Fagersjö inrymt lokala föreningsmöten och ett tiotal privata tillställningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv 							-	2019
Analys Stockholmsenkäten genomförs inte under 2019								
  Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter 	69,4 %	71,2 %	68,5 %			83 %	74 %	2019
Analys Farsta har ett rikt utbud av rörelse och idrottsaktiviteter samt ett aktivt lokalt föreningsliv. Det är därför förvånande att resultaten från skolenkäten inte når upp till årsmålet.								
  Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter 	73 %	70,7 %	75,1 %			74 %	75 %	2019
Analys Resultatet ligger strax under årsmålet. Flickor är mer nöjda än pojkar. För flickornas del når vi årsmålet. Medborgarenkäten visar att vuxna, särskilt kvinnor, har blivit mer nöjda med det lokala utbudet av kultur i stadsdelen. Förvaltningen ser vikten av att fortsätta arbeta med information om kulturbudet i flera kanaler.								

Nämndmål:

Farstas invånare har tillgång till ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Farstaborna är nöjda med kulturlivet i stadsdelen. (Medborgarundersökningen fråga 21)
- Förskolebarn, boende och brukare är nöjda med kulturupplevelserna i förvaltningens verksamheter
- Föreningar i Farsta är nöjda med informationen kring föreningsstöd
- Antalet besökare ökar på de öppna mötesplatser som nämnden erbjuder.
- Andelen män ökar bland besökarna till öppen seniorverksamhet
- Andelen flickor ökar bland besökarna till fritidsgårdarna
- Alla förskolebarn får delta på professionella kulturevenemang
- Alla femåringar i Farstas förskolor har deltagit konstprojekt som drivs i samarbete med Konsthall C

Analys

Under året har det genomförts en mängd öppna aktiviteter och verksamheter i syfte att ge Farstaborna ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter. Medborgarundersökningen visar en tydlig ökning av medborgare som är nöjda med utbudet av kultur. 62 procent uppger att vuxna kan ta del av kultur i stadsdelen, en ökning med 13 procentenheter. Frågan ”På det hela taget tycker jag att kulturlivet i min stadsdel är bra” ökar från 43 till 49 procent. Ökningen är tydligast hos kvinnor och Farstas snitt ligger nu i nivå med stadens.

Under sport-, påsk-, sommar-, höst- och jullov har förvaltningen anordnat lovaktiviteter för barn och unga både i förvaltningens egen regi men också i samarbete med lokalt föreningsliv,

idrottsförvaltning och kulturförvaltning. Alla aktiviteter har samlats i gemensam marknadsföring. Våra utvärderingar visar att 9150 barn och ungdomar har deltagit i våra lovaktiviteter. Fördelningen mellan flickor och pojkar är nästan exakt 50-50.

Förvaltningen har genomfört ett läger för högstadielärover och ett läger för ungdomar i gymnasieålder. Vi har också genomfört ett dagläger för ungdomar med funktionsvariationer. Vi har haft en badbuss under två veckor med dagliga utflykter till Årsta havsbad och Östnorabadet. Parkleken Farstaången har varit öppen hela sommaren. Under hela sommarperioden har förvaltningen tillsammans med idrottsförvaltningen haft verksamhet för tonåringar vid Sköndals handikappbad på fredags- och lördagskvällar. Sexton ungdomar från Morris fritidsgård för funktionsnedsatta deltog i en prova på dag. Förvaltningen har också köpt in ett antal kulturprogram som genomfördes på parklekarna under loven.

Ett flertal föreningssamarbeten har också genomförts under sommarlovet, exempelvis fiskeskola med Magelungens fiskevårdsförening, rörelsefestival på Farsta IP, dansläger, mim- och cirkusskola, öppna idrottsaktiviteter, teaterföreställningar, kurser för att skapa egna dataspel och skateskola vid parkleken Nybygget.

Farsta Sportskamp genomfördes på sommarlovet i samarbete med lokala idrottsföreningar och idrottsförvaltningen. Årets Sportskamp är det hittills största med 547 deltagande barn, 12 olika idrotter och 71 feriearbetande ungdomsledare. 98 procent av de deltagande flickorna och pojkarna har upplevt sin huvudidrott som bra eller mycket bra. 97 procent av de föräldrar som svarat på vår utvärdering har svarat att de upplever att deras barn trivs på Sportskamp och att organisationen fungerat bra/mycket bra.

Under alla loven arrangerades ”Full fart Farsta”, ett samarbete med idrottsförvaltningen. Här erbjuds barn och ungdomar öppna rörelse- och idrottsaktiviteter. Tio feriearbetande ungdomar arbetade med arrangemanget under höstlovet. Över tusen besök registrerades under veckan. Även en Tjejmässa ordnades i Farstahallen under höstlovet.

Antal besök på fritidsgårdar, öppen förskola och parklekar överstiger årsmålet. Även könsfördelningen är relativt jämn och har förbättrats under året, det vill säga andelen flickor har ökat. Flera fritidsgårdar har haft ett aktivt arbete för att skapa goda förutsättningar för flickor och andra prioriterade målgrupper att delta i verksamheten. Vi har till exempel arbetat med riktade aktiviteter, könsneutrala tävlingar, tjejkvällar och åldersbegränsningar vissa tider allt för att skapa en trygg, välkomnande och rolig miljö. Det har också handlat om ökad medvetenhet om språkbruk och bemötande samt uppsökande kontakt med närliggande asylboende för att skapa förtroende.

Under två kvällar i veckan håller fritidsgården Morris öppet endast för målgruppen unga med intellektuella funktionshinder. I samarbete med Farsta församling och har vi också verksamhet för samma målgrupp i Söderledskyrkan en kväll i veckan – Himmel och Pannkaka. Till Himmel och Pannkaka är även unga vuxna välkomna. Dessa öppna fritidsverksamheter är välbesökta och lockar flickor och pojkar från hela Storstockholm. 2019 lyckades vi även knyta Enskede-Årsta-Vantör till samarbetet.

Nationaldagen och midsommarafton arrangerades tillsammans med Farsta föreningsråd och firades på Farsta gård. Uppskattningsvis lockade de båda arrangemangen totalt 8500 besökare.

Utvärderingarna visar att både förskolebarnen och personalen är mycket nöjda med de teaterföreställningar som förvaltningen köpt in. Årets konstsatning i förskolan för femåringar beviljades bidrag från Kulturrådet för att kunna bjuda in konstpedagoger att besöka alla barn på deras egna förskolor. I år genomfördes satsningen i samarbete mellan förvaltningens förskolor, parkfunktion och kultursekreterare samt Konsthall C och konstnärer.

Vi har också möjliggjort kulturupplevelser för brukare och boende inom förvaltningens olika verksamheter. Sammanlagt har det under året genomförts 141 olika kulturprogram inom äldreomsorgen, socialpsykiatri och inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Det rör sig om utflykter, museibesök, musikunderhållning och andra kulturella aktiviteter för brukarna. Aktiviteterna utformas utifrån individuella önskemål, intressen och förutsättningar. Utvärderingar visar att brukare och boende är mycket nöjda. Utöver kulturprogram har vi genom digitala lösningar ökat aktivitetsutbudet för boende inom våra vård- och omsorgsboenden.

41 föreningar beviljades föreningsbidrag om sammanlagt 500 000 kronor. Nämnden har under året beslutat om nya villkor för föreningsbidrag som kommer att börja gälla från och med 2020. Nämnden har också antagit villkor för upplåtelse av lokaler i syfte att underlätta för föreningar att hyra lokaler på Tuben och Mötesplats Fagersjö.

Arbetet med att utveckla Mötesplats Fagersjö har bland annat inbegripit verksamhetsanpassning av lokalerna. Förutom nämndens egna verksamheter har Mötesplats Fagersjö inrymt lokala föreningsmöten och ett tiotal privata tillställningar. En romsk förening har arbetat med textil under hela året och genomfört olika utställningar om romskt klädesmode. En grupp seniorer har haft hobby-snickeri. Förvaltningen har genomfört ett samarbete med en ung konstnär som har ateljé och öppen verksamhet på Mötesplats Fagersjö. Tillsammans med ett fyrtiotal elever i Fagersjöskolan genomfördes en utställning vid jul. Danslokalen har varit bokad samtliga veckans dagar under året av kulturskolan, av olika dansgrupper och en lokal budoförening.

Den öppna seniorverksamheten på Tuben och Mötesplats Fagersjö har haft 18 600 besök under året. Andelen män var 14 procent, vilket är en ökning med fyra procentenheter jämfört med 2018. Antalet seniorer under 75 år har ökat från några enstaka till ca 15. Vi har erbjudit ett varierat program med till exempel disco, gymnastik, kör och orkester, frågesport, bingo och skapande verkstad. Verksamheten är lyhörd för besökarnas önskemål beträffande aktiviteter. Musiken och gymnastiken lockar fler män.

Även seniorverksamheten ordnade många sommaraktiviteter. Åtta musikevenemang på Farsta Gård, Onsdagar i Ladan, besöktes av 680 personer. På våra fem sommarutflykter med buss deltog totalt 210 personer. För första gången anordnade förvaltning 2019 Sommarspel för seniorer. Mer fokus på idrott och rörelse inom seniorverksamheten främjar det hälsosamma åldrandet.

Seniorverksamheten har under året haft ett samarbete med Adolf Fredriks musikklasser på Farsta grundskola. Samarbetets syfte är att unga och äldre möts genom att sjunga tillsammans och lära sig nya och gamla sånger. En gemensam konsert genomfördes under hösten.

Förvaltningen deltog i projektet Matlyftet för seniorer genom att anordna fyra temakvällar kring mat under hösten 2019. Det var italiensk afton, orientalisk kväll, Halloweenfest och Nobelmiddag. Alla kvällar blev fullsatta.

Seniorverksamheten har också med hjälp av särskilda stimulansmedel arbetat med att motverka ofrivillig ensamhet på olika sätt. Medlen har bland annat finansierat ett brevutskick om seniorverksamhetens program till alla seniorer i stadsdelen. Dessutom har verksamhetens anordnat frukost och grupper för dem som känner sig ensamma eller inte trivs i större sammanhang. Stimulansmedlen har också möjliggjort personalförstärkning och samarbete med SPF Sköndal.

Nämndens råd för demokrati, integration och föreningsliv (DIF) har sammanträtt fyra gånger och har bland annat diskuterat nya former för ungdomsinflytande samt nya villkor för föreningsbidrag.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel besökare som är nöjda med fritidsgårdarnas verksamhet	95,63 %			94,04 %		96 %		2019
Analys Vid avrundning av procenttalet har årsmålet uppnåtts.								
 ♀ Andel besökare som är nöjda med parklekarnas verksamhet	88,93 %	104	137	95,41 %		96 %		2019
Analys De redovisade resultaten är hämtade från brukarundersökningen i parklek för barn. Brukarundersökningen för vuxna visar ett resultat på 97 procent nöjda. Frågan till barnen är mer konkret ställd eftersom de har svårare att svara på en fråga där man ska bedöma helheten. (Är du nöjd med vad du kan göra i parkleken?) Därav ligger nog förklaringen till ett sämre resultat för barnen. Nöjdheten är ändå god bland barnen. Flickor är mer nöjda än pojkar.								
 ♀ Andel deltagare som är nöjda med öppna förskolans verksamhet	99,13 %			94,44 %		96 %		2019
 Andel Farstabor som är nöjda med kulturlivet i stadsdelen	49 %	50	48			44 %		2019
 ♀ Andelen besökare på Morris öppna verksamhet för unga med funktionsnedsättning som är nöjda med verksamheten.	100 %			100 %		100 %		2019
 ♀ Antal barn som deltar i Sportscamp.	547			492		500		2019
 Antal besök på Farstas öppna mötesplatser för barn och unga	161 000					130 000		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Farsta stadsdelsförvaltning ska samverka med Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningar för ett brett kulturutbud	2019-01-14	2019-12-13	
Analys I Skarpnäckes sdf har kultursekreterartjänsten varit vakant under året. I Enskede-Årsta-Vantör sdf finns ej ett samlat kultur eller lovprogram. Samverkan har därför skett kring informationsutbyte med EÄV, inga gemensamma aktiviteter har skett under året.			
 Fortsätta utveckla Mötesplats Fagersjö	2017-01-01	2019-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen ska hitta samarbeten och utbyten mellan fritidsgårdar i olika stadsdelar för ökad integration.	2019-01-01	2020-11-30	
Analys På grund av andra prioriteringar har inga samarbeten Initierats.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att planerade aktiviteter har genomförts, att underliggande nämndmål uppnås, att årsmålen för en av två indikatorer uppnås helt och ett årsmål uppnås delvis.

Förvaltningen gör bedömningen att vår omställning till mer miljövänliga verksamheter inte påverkar våra anställda kvinnor och män i olika omfattning. De insatser vi gör för att gynna en god ekologisk livsmiljö inom stadsdelsområdet bedömer vi inte ha någon relevans ur ett jämställdhetsperspektiv.

Stockholms stads miljöprogram 2016-2019

Förvaltningen har varit delaktig i arbetet med att ta fram ett lokalt åtgärdsprogram (LÅP) för Magelungen, Forsån och Drevviken. Vi har medverkat i trafikkontorets projekt Magelungens strandpromenad som syftar till att utveckla strandpromenaden till ett mer attraktivt rekreativstråk. En stor solbrygga har anlagts invid Farstastrandsbadet som blev en populär målpunkt sommaren 2019.

För att minska på inköp av inventarier anlitas i första hand stadens återbruksverksamhet Stocket när det finns kompletteringsbehov av kontorsmöbler eller när verksamheter behöver göra sig av med inventarier.

På Skönstaholmsfältet har grupper med träd planterats längs gång- och cykelbanan i enlighet med ett medborgarförslag som nämnden bifallit. Det har även anlagts partier av blomsteräng och blommande buskar. Detta kommer att gynna pollinatörer. I samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har vi genomfört slyröjningsinsatser i Rågsveds Naturreservat.

Några exempel på parkupprustningar som ökat attraktiviteten till det offentliga rummet och ökat Farstas tillgång till på höga rekreativ- och naturvärden är:

- Anläggning av utegym och grillstuga på Farstanäset för ökad tillgång till friluftsliv
- Upprustning av parkleken Nybygget och anläggning av söderorts största skejtpark
- Upprustning av bostadsnära park i Svedmyra med plats för åtta små odlingslotter för stadsodling
- Anläggning av hundrastgård i Farsta strand för ökad närvaro av människor och hundar i ett annars dåligt utnyttjat grönområde
- Anläggning av naturlekplats i Tallkrogen (2019)

Majoriteten av förvaltningens enheter källsorterar och under året har alltfler verksamheter kommit igång med matavfallsinsamling. De nybyggda förskolorna (fyra det senaste två åren) har inbyggd avfallskvarn i köken. Deras matavfall mals ner, tankas av sopbil och används för tillverkning av biogas.

Förskolor som har rådighet över sin avfallshantering har infört särskild sortering av matavfall för biologisk hantering. Under 2019 har 75 procent av enheterna inom äldreomsorgen infört matavfallsinsamling och cirka 30 procent av enheterna inom funktionsnedsättning.

I och med införandet av kemikaliesystemet Chemsoft har verksamheterna fått kontroll över vilka kemikalier som finns på arbetsplatserna. Medvetandet har ökat om vilka produkter som ska köpas in och hur kemikalieavfall ska hanteras. Ingen av förvaltningens verksamheter hade vid utgången av år 2019 kemikalieprodukter med utfasningsämnen.

Förskolorna har rensat bort leksaker, material och möbler som kan ha innehållit ohälsosamma kemikalier. Utgallringen har skett enligt Kemikaliecentrums vägledning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	89,74 %			82,05 %		100 %	75%	2019
Analys Några förskolor behöver alltså byta ut madrasser och porslin. Farsta har ansökt om medel för att fullfölja uppdraget i vp 2020.								
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			100 %		100 %	100%	2019
Analys Förvaltningen har inga bygg- och anläggningsentreprenader som är relevanta.								
  Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	75 %					60 %	60 %	2019
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	43,62			38,6		50 %	50%	2019
Analys 44% av inköpta livsmedel under året har varit ekologiska. Varken livsmedelsinköp eller inköpta måltider når årsmålet på 50%. Förvaltningen har genomfört informations- och utbildningsinsatser för att höja andelen inköp av ekologiska livsmedel. I pågående upphandling av färdiglagade måltider ställs högre krav på andel ekologisk livsmedel.								
  Köpt energi (GWh)	1,84 GWh			2,08 GWh		2,1 GWh	1735 GWh	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda bolag utreda om flytande papperskorgar i anslutning till stadens strandbad kan förbättra den lokala stadsmiljön och minska plasten i stadens vattendrag	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är miljövänliga

 Uppfylld helt

Förväntat resultat

- Andelen verksamheter som har källsortering och matavfallsinsamling ökar
- Minskade inköp av engångsmaterial i verksamheterna.

- Ökad andel ekologiska livsmedel köps i verksamheterna.
- Alla förskolor har nått nivå 2 i Kemikaliecentrums vägledning

Analys

Förvaltningen annonserade under våren i lokaltidningen och på sociala medier efter potentiella stadsodlare. Gensvaret blev stort och boende lämnade många platsförslag. Merparten av förslagen var dock inte på vår mark utan på fastighetsmark, eftersom folk gärna vill odla i närheten av bostaden. Förvaltningen har skrivit brukaravtal med boende i Sköndal och Farsta om nya pallkrageodlingar. En odling har upphört i Farsta strand vilket innebär att förvaltningen nu har fem brukaravtal för stadsodling.

Inom ett antal av förvaltningens enheter har dialog kring miljöfrågor förts på APT i syfte att höja kunskaper och medvetenhet kring hållbarhetsfrågor samt för att hitta nya arbetssätt för att minska miljöpåverkan. Vissa enheter har särskilda miljöombud och miljötemaveckor.

Beställningar av LED-armaturer i syfte att minska energianvändningen har genomförts med beviljade medel från klimatinvesteringar 2018. Inom de enheter där ny LED-armatur är installerad har elförbrukningen minskat.

Nämndens miljøråd har haft fem möten under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	75 %			74,1 %		82 %		2019
Analys Andelen verksamheter som sorterar ut matavfall ökar, men vi når inte årsmålet. Inom förskolans verksamhet uppnår vi målet.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna genomför sina handlingsplaner för hur nivå 2 i Kemikaliecentrums vägledning ska vara uppfylld under året.	2019-01-01	2019-11-30	
 Förvaltningen prioriterar nektarrika växter vid nyplantering för att gynna pollinatörer.	2019-04-26	2019-09-30	
 Förvaltningen uppmuntrar till ett ökat antal brukaravtal för stadsodlingar.	2019-04-26	2020-11-30	
 Stadsdelsförvaltningen ska bidra i arbetet med att klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB.	2019-01-01	2020-11-30	
 Stadsdelsförvaltningen ska i samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning tillgängliggöra Rågsveds naturreservat.	2019-01-01	2019-11-30	

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen bedömer att Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås, då ett av målen för verksamhetsområdet uppfylls helt och ett uppfylls delvis.

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser uppfylls helt. Bokslutet

för nämndens verksamheter visar ett underskott på 1,3 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans efter resultatöverföringar. Prognossäkerheten är god.

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna uppnås delvis. Förvaltningen har i genomförda upphandlingar ställt tydligare krav kring uppföljning och beskrivit hur avtalsuppföljning ska ske. Flera åtgärder för att sänka sjukfrånvaron har vidtagits och årsmålet för sjukfrånvaro nås. Fler medarbetare använder friskvårdsbidraget. Digitaliseringen bidrar till nya möjligheter och upplevelser för brukare och invånare. Utfallet på index för Aktivt medskapande och Bra arbetsgivare har dock sjunkit och andelen tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys är mycket långt ifrån målet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås under året. Bokslutet för nämndens verksamheter visar ett underskott på 1,3 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans efter resultatöverföringar. Utmaningarna har under året funnits inom äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg avseende barn och ungdom och socialpsykiatri samt inom fritidsverksamhet. Överskott redovisas också inom flera verksamhetsområden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %			99,8 %		100 %	100 %	VB 2019
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,1 %			99,4 %		100 %	100 %	VB 2019
Analys								
Förvaltningens resultatenheter, som samtliga finns inom förskola, använder 1,3 miljoner kronor av enheternas resultatfonder. Förskoleenheterna tar i bokslutet med sig resultatfonder om totalt 12,9 miljoner kronor till år 2020.								
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			1 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2019

Nämndmål:

Nämndens verksamheter drivs inom givna ekonomiska ramar.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Prognossäkerheten är god.
- Förvaltningen uppvisar en budget i balans.
- Enheter som redovisar underskott 2018 förbättrar sitt resultat under 2019.

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås under året. Bokslutet för nämndens verksamheter visar ett underskott på 1,3 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans efter resultatöverföringar. Förvaltningens resultatenheter, som samtliga finns inom förskola, använder 1,3 miljoner kronor av enheternas resultatfonder. Förskoleenheterna tar i bokslutet med sig resultatfonder om totalt 12,9 miljoner kronor till år 2020.

Överskott redovisas inom verksamhet nämnd- och förvaltningsadministration, flyktingmottagande, stadsmiljö, förskoleverksamhet och arbetsmarknadsåtgärder. Underskott redovisas inom äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, funktionsnedsättning och fritidsverksamhet.

Inom äldreomsorgen har fler äldre beviljats vård- och omsorgsboende än vad budgeten medger och här redovisar förvaltningen underskott. Förvaltningens hemtjänstenheter redovisar även dem underskott, enheterna har dock förbättrat resultatet jämfört med föregående år med 3,2 miljoner kronor vilket är positivt.

Förvaltningen har under 2019 haft höga kostnader avseende persontransporter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning och verksamhetsområdet redovisar ett underskott.

Även fritidsverksamhet redovisar ett underskott. Nämnden beslutade därför under slutet av året att parkleken Fagerlid i Hökarängen ska läggas ned under 2020. En översyn av öppettider på fritidsgårdar och parklekar pågår för att få en budget i balans.

Prognossäkerheten har varit relativt god. I tertialrapport 2 var prognosen ett underskott om 3,4 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans efter resultatöverföringar.

Samtliga enheter har månadsvis budgetavstämning med economicontroller. Resultatdialog med enhetschef och avdelningschef samt med avdelningschef och förvaltningschef har genomförts månadsvis. En förutsättning för budgethållning och en verksamhet anpassad efter villkoren är att prognoserna görs så säkra som möjligt, och att verksamheter bedrivs effektivt. Åtgärder för att upprätthålla prognossäkerheten inom enheterna pågår kontinuerligt i form av utbildningsinsatser, dialog samt utveckling av stödverktyg till budgetansvariga chefer. Vid prognosvariationer har en mer kontinuerlig dialog förts med verksamheten.

En effektiv lokalanvändning bidrar till ekonomi i balans. Förvaltningen har under året arbetat aktivt för att effektivisera förvaltningens lokalutnyttjande och löpande sett över möjligheterna att exempelvis samlokalisera verksamheter. En administrativ lokal har sagts upp där personalen kunnat inrymmas i förvaltningens övriga lokaler.

Ombyggnaden av Edö vård- och omsorgsboende har fortsatt under året och flytten till de nyrenoverade lokalerna skedde i slutet av december. I samband med det tomställdes de gamla lokalerna och återlämnades till Micasa. Tomställningen av lokaler har inneburit kostnader för tomgångshyror och uteblivna intäkter. I samband med tertialrapport 2 ansökte nämnden om kompensation för detta om 9,1 miljoner kronor vilka beviljades.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Bedömningen grundas på att alla planerade aktiviteter har genomförts, att underliggande nämndmål uppnås delvis, att årsmålen för fyra av sju indikatorer bedöms uppnås helt, två årsmål uppnås delvis och ett årsmål uppnås inte alls.

Resultatet från Jämix som innehåller statistik på hur jämställd förvaltningen är inom olika områden släpar ett år, men Farstas senaste jämställdhetsindex (från 2018) ligger på 120 vilket är högre än övriga stadsdelsförvaltningar som ligger på 111. Skillnaden i andelen tillsvidareanställda har minskat mellan könen mot tidigare år och jämställdhet anses har uppnåtts. Andelen kvinnor som är chefer är något lägre än andelen anställda kvinnor totalt. Löneskillnaden på totalen mellan män och kvinnor har minskat och kan nu bedömas vara jämlik. Det finns en tydlig ojämlikhet avseende sjukfrånvaron som är högre bland kvinnor än bland män. Skillnaden mellan mäns och kvinnors uttag av föräldradedighet har blivit mer jämlikt. Farsta ligger på index 19,5 medan övriga stadsdelsförvaltningar ligger på 42,8 där index 0 är helt jämlikt. Fler kvinnor arbetar heltid än män. Av totala andelen kvinnor arbetar 84,3 procent heltid och för män är motsvarande siffra 78,9 procent. Förvaltningen arbetar för ökad jämställdhet och analyserar indikatorer och statistik för att vidta åtgärder.

Förvaltningen har i genomförda upphandlingar ställt tydligare krav kring uppföljning och beskrivit hur avtalsuppföljning ska ske. Arbetet med användandet av stadens inköpssystem och i övrigt säkra avtalstroheten har fortsatt och kompletterats med informationsmöten för förvaltningens chefer kring upphandling, lagen om offentlig upphandling och vikten av avtalstrohet.

Nya digitala verktyg används för att underlätta tillgång till myndighetskontakter, öka brukares tillgång till kulturella upplevelser och förbättra kommunikation,

Långt och hållbart arbetsliv

Förvaltningen har vidtagit flera åtgärder under år 2018 och 2019 för att sänka sjukfrånvaron som har gett effekt. Med grund i statistik och intervjuer av chefer från fem enheter genomfördes en analys för att se om det finns några mönster gällande sjukdomsorsaker eller sjukdomsfall, men några sådana mönster kunde inte identifieras. Riktade utbildningsinsatser i rehabiliteringsprocessen har genomförts och förvaltningen har ökat stödet till chefer samt utökat uppföljningen av rehabiliteringsinsatser. Förvaltningen har även fortsatt att satsa på tidiga insatser för medarbetare som har hög korttidsfrånvaro. Under våren genomfördes ett seminarium för cheferna i en hälsosam livsstil med goda kostvanor, fysisk aktivitet och hälsosamt ledarskap.

Förvaltningen har tagit fram rutiner inom arbetsmiljöområdet där det saknats samt justerat och kompletterat där det funnit behov. Förvaltningen har också förbättrat rutinerna avseende det systematiska arbetsmiljöarbetet. Detta arbete ska främja den organisatoriska och den psykosociala arbetsmiljön genom att det blir tydligare och enklare för både chefer och medarbetare att veta vad som gäller och att alla rutiner enkelt går att hitta. Genom att en granskning från arbetsmiljöverket skett inom äldreomsorgen har även specifika rutiner för dessa verksamheter tagits fram och tydliggjorts. Förvaltningen har genomfört flera åtgärder i enlighet med handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare under året

Andelen helårsanställda som nyttjar friskvårdsbidraget har ökat från 48% till 54%.

Kompetensförsörjning

I syfte att vara en attraktiv arbetsgivare och säkra kompetensbehovet på kort och lång sikt har förvaltningen tagit fram en kompetensförsörjningsplan. Förvaltningen har utifrån planen genomfört

olika insatser, bland annat inom digital teknik, våldsbejakande extremism, MI (motiverande samtal) och demens. Förvaltningen har också under året gjort en kompetensutvecklingsinsats för socialsekreterare och biståndshandläggare som gått en uppdragsutbildning om våld i nära relationer. Förskolan har genomfört utbildningsinsatser för att stärka cheferna i ledarskap, interkulturalitet, normkritik och språkutveckling samt lättare programmering.

För att ta reda på varför medarbetare slutar har en avgångsenkät tagits fram.

En förutsättning för att förvaltningen ska nå sina övergripande mål är att chefer har adekvat kompetens för uppdraget. Förvaltningen har genomfört utbildningar och workshops, bland annat utbildningsinsatser för alla chefer i rehabiliteringsprocessen för att stärka kunskaperna och förståelsen kring rehabilitering och vikten av att arbeta förbyggande för att förbättra sjukhälsotalen. Förvaltningens krisledning har genomgått utbildning, vilken har resulterat i en översyn av förvaltningens dokument och rutiner inom krisledningsområdet.

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Förvaltningen har inte haft något diskrimineringsärende under 2019. En löneanalys och analys av sjukfrånvaron har gjorts för att se om det finns skillnader mellan könen. Förvaltningen har genomfört arbetsmiljöutredning i syfte att se om det finns osakliga skillnader i arbetsvillkor för medarbetarna. Alla nya chefer genomgår en arbetsmiljöutbildning och blir diplomerade i syfte att stärka arbetet med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön och för att minska ohälsa. Även skyddsombud deltar i arbetsmiljöutbildningen. Förvaltningen har genomfört utbildning i kränkande särbehandling och konflikthantering för alla chefer. En rutin för gravida och ammande medarbetare har tagits fram.

Nationella minoriteter

Arbetet med de nationella minoriteterna har fortsatt under året, främst arbetet med finskt förvaltningsområde. Förvaltningen har en utsedd samordnare för nationella minoriteter som också kan ge invånare samhällsinformation på finska. Under året har vi genomfört insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteter bland förvaltningens chefer. Tillsammans med grannstadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck har vi anordnat aktiviteter för sverigefinska seniorer. Besökarna har haft möjlighet att träffa andra finskspråkiga och ta del av öppet kafé, rörelse, information, musik och utflykter. På Aktivitetshuset Tuben har det också varit en mötesplats för sverigefinska seniorer, där besökarna har fått utforma träffarna enligt eget önskemål tillsammans med förvaltningens samordnare. På Forsängens parklek finns en finskspråkig mötesplats för barn och föräldrar. Mötesplatsen har varit öppen varannan lördag kl. 11-14 under året. Syftet med mötesplatsen är att stärka och utveckla barnens språkliga kunskaper i finska samt deras identitet.

I Farsta stadsdelsförvaltning finns också två romska syföreningar som erbjuds lokaler både i Farsta och på Mötesplats Fagersjö. Deras verksamhet syftar till att stärka romska kvinnor och bevara den romska kulturen. Samordnaren för de nationella minoriteterna har regelbunden kontakt med dessa, ger information och svarar på frågor. Stadsdelsförvaltningen samarbetar också med biblioteket och tillsammans har vi uppmärksammat de olika nationella minoriteternas högtidsdagar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	78	81	78	79		80	82	2019
								
Analys								
AMI består av nio frågor i medarbetarenkäten som bildat ett totalindex. Det är tre områden som mäts. Motivation, ledarskap								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
och styrning. Förvaltningen har tappat något inom området styrning som handlar om att medarbetarna vet vad som förväntas, uppföljning och hur pass man är insatt i verksamhetens mål. Detta är områden som förvaltningen har fokuserat på och lyft fram under året. Trots detta tappar förvaltningen en indexpunkt mot föregående år och två indexpunkter mot årsmålet. Förvaltningen kommer att arbeta med åtgärder för att höja index genom ledarskapsinsatser, arbetsmiljöåtgärder, hälsofrämjande arbete, utbildning, samverkan och delaktighet från medarbetarna.								
 	Andel elektroniska inköp	76 %		75 %		76 %	tas fram av nämnden	VB 2019
 	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	9,43 %		63,41 %		70 %	tas fram av nämnden	VB 2019
Analys								
För att säkerställa att jämställdhetsanalyser blir en obligatorisk punkt att bedöma ska mallarna för tjänsteutlåtanden ses över.								
 	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %		100 %		100 %	87%	2019
 	Index Bra arbetsgivare	81		82		83	85	2019
Analys								
De satsningar som förvaltningen har gjort har inte gett önskad effekt inom Index "Bra arbetsgivare". Förvaltningen har framförallt tappat inom delindex 3, att man kan rekommendera sin arbetsplats. Förvaltningen kommer att arbeta med åtgärder för att höja index genom ledarskapsinsatser, arbetsmiljöåtgärder, hälsofrämjande arbete, utbildning, samverkan och delaktighet från medarbetarna.								
 	Sjukfrånvaro	7,3 %	4 %	7,9 %	7,8 %	7,7 %	tas fram av nämnden	VB 2019
 	Sjukfrånvaro dag 1-14	2,5 %	1,7 %	2,6 %	2,6 %	2,5 %	Tas fram av nämnden/styrelse	VB 2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kommunstyrelsen ska i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av resursfördelningssystem inom funktionshindersområdet	2019-01-01	2019-12-31
 	Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare	2019-01-01	2019-08-31

Nämndmål:

Nämnden är en attraktiv arbetsgivare

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Sjukfrånvaron minskar
- Medarbetarnas nöjdhet ökar
- Medarbetare vet vad som förväntas av dem
- Förvaltningens verksamheter bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

- Chefer har adekvat kompetens för uppdraget
- Fler medarbetare använder friskvårdsbidraget

Analys

Årsmålet för sjukfrånvaro har uppnåtts. Förvaltningen har vidtagit flera åtgärder för att sänka sjukfrånvaron som har gett effekt. Avdelningschefer har kontinuerligt följt upp sjukfrånvaron med enhetschefer och satt in åtgärder vid behov. En analys bestående av statistik och intervjuer av chefer har gjorts för att se om det finns några mönster gällande sjukdomsorsaker eller sjukdomsfall, inga gemensamma mönster kunde ses. Förvaltningens HR-funktion har ökat stödet för cheferna och följer noggrannare upp förvaltningens rehabiliteringsinsatser. Flera riktade utbildningsinsatser i rehabiliteringsprocessen har genomförts. Förvaltningen har även fortsatt att satsa på tidiga insatser för medarbetare som har hög korttidsfrånvaro genom att ha en sjuksköterska på plats två tillfällen i månaden. Syftet är att förebygga att personer hamnar i längre sjukfrånvaro. På Beställarenheten för äldre har utbildning för att minska sjukfrånvaron genomförts. Under våren genomfördes ett seminarium för alla chefer i hälsosam livsstil med goda kostvanor, fysisk aktivitet och hälsosamt ledarskap. Syftet med seminariet var att inspirera cheferna till nya idéer kring hur de kan starta upp hälsofrämjande aktiviteter.

Förvaltningen har tagit fram rutiner inom arbetsmiljöområdet där det saknats samt uppdaterat befintliga där det funnit behov. Detta arbete ska främja den organisatoriska och den psykosociala arbetsmiljön genom att det blir tydligare och enklare för både chefer och medarbetare att veta vad som gäller och att alla rutiner enkelt går att hitta. Genom att en granskning från arbetsmiljöverket skett inom äldreomsorgen har även specifika rutiner för dessa verksamheter tagits fram och tydliggjorts. Vid Arbetsmiljöverkets återkoppling konstaterades att förvaltningens rutiner och arbetssätt avseende arbetsmiljö i det stora hela uppfyller de krav som ställs. De delar som inte uppfyllde kraven från arbetsmiljöverket har åtgärdats. Förvaltningen har arbetat systematiskt med att främja god hälsa och arbetsmiljö, både den fysiska och den psykosociala. Bland annat genom det nya skyddsrondsprotokollet som tagits fram som både innehåller den fysiska och sociala arbetsmiljön. Inom enheten Barn och ungdom har en arbetsmiljökartläggning genomförts i syfte att förbättra arbetsmiljön.

Andelen helårsanställda som nyttjar friskvårdsbidraget har ökat från 48 procent till 54 procent. Detta är i linje med förvaltningens mål att medarbetare har en hälsosam livsstil. Förvaltningen tillämpar friskvårdstid om arbetet tillåter samt har avtal med olika aktörer inom friskvårdsområdet. Alla tillsvidareanställda erbjuds ett friskvårdsbidrag på 1000 kr. Tidsbegränsat månadsavlönade med en anställningstid kortare än 6-månader erbjuds 500 kr. Förvaltningen är ansluten till STAR och kan erbjuda stadens simhallskort till subventionerat pris. Under året har både Farstastafetten hållits samt en stegtävling.

Förvaltningen har genomfört flera åtgärder i enlighet med handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare under året. Exempelvis har förvaltningen utvecklat ett mentorstöd och introduktionsprogram för nyanställda medarbetare. Inom socialtjänsten har det administrativa stödet, antal socialsekreterare och biträdande enhetschefer utökats. Flera enheter har börjat arbeta med att följa upp medarbetarnas arbetssituationen och prestation var 8:e vecka enligt arbetssättet RAK (Resultat, Aktivitet, Kvalitet), som innebär att chef och medarbetare har ett samtal om arbetssituationen. Alla medarbetare ges regelbunden fortbildning och förvaltningen har en medarbetare som är utbildare i motiverande samtal (MI).

Arbetet med heltid som norm, ”heltidsresan”, har fortsatt. En kartläggning har gjorts över hur många tillsvidareanställda som arbetar deltid och inom vilka avdelningar. Kartläggningen visar att flest deltider återfinns inom avdelning äldreomsorg. Farsta strands gruppboheter är pilotverksamhet för

genomförandet av heltidsresan. Under hösten har workshops för medarbetarna genomförts. I förvaltningen arbetar 84% heltid.

Förvaltningen har genomfört en partsgemensam utbildning i samverkan på enheten Fritiden för att tydliggöra parternas olika roller, avtalets innehåll och syfte. Efter utbildningen har parterna uttryckt att samverkan fungerar bättre.

Förvaltningens HR-konsulter har tillsammans med avdelningarna arbetat med att förtydliga lönekriterierna, medarbetar- och lönesamtalet. Tydliga förväntningar, uppföljning och mål påverkar till stor del hur nöjd man är som medarbetare med sitt arbete.

Ett underlag har tagits fram med lönekriterier för barnskötare respektive förskollärare i förskolan. Underlaget ska implementeras tillsammans med tillhörande rutiner för genomförande. Förskolornas arbete med "Handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare" har påbörjats. En övergripande plan med rutiner och ramar tas fram för hela verksamhetsområdet och lokala handlingsplaner tas fram för respektive förskolenhet.

Förvaltningen har sett en ökning av antal konflikter och anmälningar om kränkande särbehandling. För att stärka cheferna inom området har förvaltningen genomfört en utbildning för alla chefer i konflikt hantering, kränkande särbehandling och diskriminering. Förvaltningen har också genomfört utbildning i arbetsrätt, AFA-försäkring och personalekonomi för chefer. Syftet med personalekonomiutbildningen har varit att öka förståelsen för sambandet mellan olika personalhändelser, åtgärder och ekonomi. Detta ska resultera i att förvaltningens chefer gör rätt prioriteringar och kan sätta in rätt insatser och åtgärder. Alla nya chefer har genomgått en tre dagars arbetsmiljöutbildning där diplomering med kunskapstest ingår. Även fackliga företrädare och skyddsombud har deltagit. Målet med detta har varit att höja kunskapsnivån inom området för att säkerställa att vi följer lagar och direktiv som leder till att förvaltningen har en god arbetsmiljö.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjuder heltid för alla medarbetare	2018-01-01	2022-12-31	
 Handlingsplanen för att förbättra socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetsmiljö ska fortsätta att implementeras	2018-01-01	2019-11-30	
Analys			
Alla enheter inom avdelning individ och familjeomsorg fortsätter arbeta med handlingsplanen.			

Nämndmål:

Nämndens verksamheter präglas av kvalitetsutveckling och innovation

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Förvaltningen genomför samarbete med högskolor kring verksamhetsförlagd utbildning
- Nya användningsområden för digital teknik
- Chefers innovationsförmåga ökar
- Skolplattformens alla delar används och är ett stöd för utveckling av förskolans verksamhet utifrån läroplanen mål
- Alla chefer och medarbetare i förskolan har adekvat kompetens för användning av Skolplattformen
- Avtalstroheten ökar

Analys

Förvaltningen har deltagit i ett Openlab-projekt med Stockholm Business Region, Kungliga Tekniska

Högskolan och Larsboda företagsområde i syfte att utveckla företagsområdet i Larsboda. En tvärvetenskaplig grupp studenter redovisade sitt arbete vid ett öppet seminarium i Larsboda företagsområde i juni.

Förvaltningen tar emot studenter varje termin och flera av våra studenter har efter sin VFU erbjudits anställning. I socialtjänsten har 13 studenter tagits emot under året och socialtjänsten har en lokal VFU-samordnare för den verksamhetsförlagda utbildningen.

Förskoleverksamheten har under året haft 56 studenter från Stockholms universitet och Södertörns högskola som har haft verksamhetsbaserad undervisning med handledare på en förskola. Skärholmen och Farsta har infört en gemensam introduktion för Södertörnsstudenterna där både handledare och studenter träffas och får information, tar del av verksamheten och har getts möjlighet till erfarenhetsutbyte. Från och med 2020 kommer Farsta istället att samarbeta med Skarpnäck.

Flera rektorer från Farsta förskolor genomför en kurs, ”Utbildning i förskolan”, på Uppsala universitet. Kursen ger kompetens i aktuell forskning och nya skrivningar i läroplanen gällande uppdraget om undervisning.

Förskoleverksamhetens övergripande digitaliseringsnätverk bereder den fortsatta implementeringen av skolplattformen. Nätverket har tagit fram rutiner, arbetssätt och mallar för dokumentation av den pedagogiska processen och barnens utveckling.

Inom utförarverksamheterna finns Dig-IT-ombud och superanvändare som vägleder brukare och medarbetare kring digital teknik. På enheten för sysselsättning och stöd har en fokusgrupp genomförts i syfte att undersöka om den digitala kommunikationstjänsten Skype kan användas som komplement till vissa boendestödsinsatser. Inom samma enhet finns en studiecirkel för att brukare ska lära sig att hantera surfplattor. Studiecirkeln är välbesökt och uppskattad av deltagarna.

Inom hemtjänsten har nya mobiltelefoner införskaffats i syfte att matcha dagens teknikkrav för registrering av kundtid.

Edö vård- och omsorgsboende deltog i projektet Meningsfull tillvaro med hjälp av digitala verktyg. Som ett resultat av projektet har Äldreförvaltningen skapat lathundar kring användandet av digitala verktyg som enheten har tagit del av och implementerat hos medarbetarna.

Förvaltningen har påbörjat implementeringen av de investeringar i välfärdsteknik som gjordes under 2018. Bland annat används robotkatter, VR-cykel och surfplattor, Smart-tv och VR-glasögon. Investeringarna har fallit väl ut och kommit brukarna tillgodo såväl på individnivå som på gruppnivå. Ett uppskattat användningsområde för surfplattor, VR-glasögon och smartTV har för brukarna varit att ta del av olika kulturella upplevelser som till exempel musik. Investeringarna har på så vis lett till ett utökat kulturutbud för brukarna. Inom äldreomsorgen ger robotkatterna en lugnande effekt och genom surfplattsanvändning har de äldre utifrån önskemål exempelvis kunnat titta på bilder från sin uppväxtmiljö, lyssna till musik på sitt modersmål, vilket i sin tur har kunnat användas och vara till hjälp i olika situationer relaterade till dagliga aktiviteter. Inom socialpsykiatri används surfplattor på boendestödet vid klientbesök i syfte att underlätta för klienternas tillgång till myndighetskontakter, kultur och struktur genom digital schemaplanering. Samtliga dagstidningar är också digitala och går att läsa tillsammans med personal på surfplattan.

Förvaltningen har i genomförda upphandlingar ställt tydligare krav kring uppföljning och beskrivit hur avtalsuppföljning ska ske. Förvaltningen har under året fortsatt arbetet med användandet av stadens inköpssystem och informationsmöten hållits för samtliga förvaltningens chefer kring upphandling, vikten av avtalstrohet och lagen om offentlig upphandling. Detta har gjorts i syfte att öka förvaltningens avtalstrohet. Uppföljning och avtalstrohet är viktiga delar för att säkerställa en hög kvalitet i förvaltningens verksamheter.

Beställning av livsmedel och varor görs genom stadens inköpssystem. Andelen ekologiska livsmedel har ökat och förvaltningen undviker helt hälsofarliga utfasningsämnen i kemikalier. Ett fåtal produkter innehåller riskminskningsämnen men antalet kemikalier som innehåller dessa ämnen minskar successivt i verksamheterna.

Under året har livsmedelsinköpen kontinuerligt följts upp och resultat kommunicerats till verksamheterna i syfte att öka andel ekologiska livsmedel som köps in. Vid upphandling har förvaltningen ställt miljökrav för att säkerställa att stadens miljöprogram efterlevs. Se också under verksamhetsområdesmål 2.5 om förvaltningens miljöarbete.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Chefers förmåga att främja innovation ska stärkas genom kompetensutveckling.	2019-01-14	2019-11-30	

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget

Farsta stadsdelsnämnds nettobudget uppgick till 1 653,5 miljoner kronor för år 2019. I beloppet ingår budgetjusteringar om 21,4 miljoner kronor och prestationsförändringar om 30,7 miljoner kronor som kommunstyrelsen tillstyrkt under året. Dessutom har nämnden haft en investeringsbudget på 22,0 miljoner kronor.

Sammantaget redovisar förvaltningen en budget i balans för verksamhetsåret 2019. Bokslutet för nämndens verksamheter visar ett underskott på 1,3 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans efter resultatöverföringar. Förvaltningens resultatenheter, som samtliga finns inom förskola, använder 1,3 miljoner kronor av enheternas resultatfonder. Förskoleenheterna tar i bokslutet med sig resultatfonder om totalt 12,9 miljoner kronor till år 2020.

Överskott redovisas inom verksamhet nämnd- och förvaltningsadministration, flyktingmottagande, stadsmiljö, förskoleverksamhet och arbetsmarknadsåtgärder. Underskott redovisas inom äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, funktionsnedsättning och fritidsverksamhet.

Verksamhet (Mnkr)	Netto budget 2019	Utfall 2019	Netto	Netto-förändr resultat fond	Avvikelse 2019 efter res överföring	Avvikelse 2018 efter res överföring
Nämnd- och förvaltningsadministration	84,9	76,6	8,3		8,3	4,0
Individ- och familjeomsorg	182,5	186,2	-3,7		-3,7	1,6
<i>varav socialpsykiatri</i>	47,6	48,9	-1,3		-1,3	-3,1
Flyktingmottagande	-14,0	-30,3	16,3		16,3	5,1
Stadsmiljöverksamhet	25,0	24,0	1,0		1,0	2,1
<i>varav avskrivningar och intern ränta</i>	11,6	11,0	0,6		0,6	3,1
Förskoleverksamhet	338,9	336,4	2,5	1,3	3,8	0,0
Äldreomsorg	596,7	619,1	-22,4		-22,4	-9,9
Stöd- och service, funktionsnedsättning	299,9	304,4	-4,5		-4,5	-2,5
Fritid och kultur	25,7	27,8	-2,1		-2,1	-0,6
Arbetsmarknadsåtgärder	16,3	13,0	3,3		3,3	3,3
Ekonomiskt bistånd	97,6	97,6	0,0		0,0	0,0

Verksamhet (Mnkr)	Netto budget 2019	Utfall 2019	Netto	Netto-förändr resultat fond	Avvikelse 2019 efter res överföring	Avvikelse 2018 efter res överföring
Total drift	1 653,5	1 654,8	-1,3	1,3	0,0	3,1

Verksamhetsområde individ- och familjeomsorg redovisar i sin helhet ett underskott om 3,7 miljoner kronor. Barn och unga och socialpsykiatri redovisar ett underskott medan vuxna missbruk redovisar ett överskott. Förvaltningen har under året arbetat med att komma i ekonomisk balans för verksamhetsområdet och resultatet har också förbättrats jämfört med prognosen i tertialrapport 2.

Verksamhetsområde äldreomsorg har i sin helhet ett underskott om 22,4 miljoner kronor. Inom verksamhetsområdet äldreomsorg är det beställarenheten som redovisar det största underskottet om 16,7 miljoner kronor som härleds till höga volymer i antal boendeplaceringar. De kommunala hemtjänstenheterna redovisar ett underskott om 2,9 miljoner kronor, positivt är dock att detta innebär en halvering av underskottet jämfört med föregående år. Omstruktureringen av Edö äldreboende har fortsatt under året och tomställningen av lokaler har inneburit kostnader för tomgångshyror och uteblivna intäkter.

Verksamhetsområde funktionsnedsättning redovisar ett underskott om 4,5 miljoner vilket avser ett underskott inom beställarenheten. Arbeta pågår för att komma i ekonomisk balans.

Fritidsverksamheten redovisar ett underskott om 2,1 miljoner kronor beroende på framförallt höga kostnader för personal, samt för drift och underhåll av lokaler. Förvaltningen har under året vidtagit åtgärder och arbetet kommer att fortsätta under år 2020.

Verksamhetsområdet flyktingmottagande redovisar ett överskott om totalt 16,3 miljoner kronor. Kostnaderna täcks av statsbidrag och intäkterna är större än budgeterat vilket genererar ett överskott för verksamheten, men detta ska täcka kostnader som uppstår inom flera andra verksamheter som till exempel barn och unga, socialpsykiatri och försörjningsstöd. Förvaltningen ser med oro på framtiden då dessa ersättningar kommer minska kraftigt och förvaltningen riskerar att stå kvar med höga kostnader.

Budgetutfall per verksamhetsområde

Nämnd- och förvaltningsadministration

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Nämnd- och förvaltningsadministration	84,9	0	80,3	-3,7	8,3	4
Avvikelse i %					10%	5,0 %

Verksamheten redovisar ett överskott om 8,3 miljoner kronor i årets bokslut. Överskott utgörs av förvaltningens totala buffert som avsattes för oförutsedda utgifter, bland annat för GSIT 2.0, stadens nya gemensamma IT-service som bland annat omfattar digitala enheter och tjänster. Förvaltningen har också fått återbetalt kostnader pga förseningen av GSIT 2.0 vilket bidrar till överskottet.

Individ och familjeomsorg

Utfall jämfört med budget

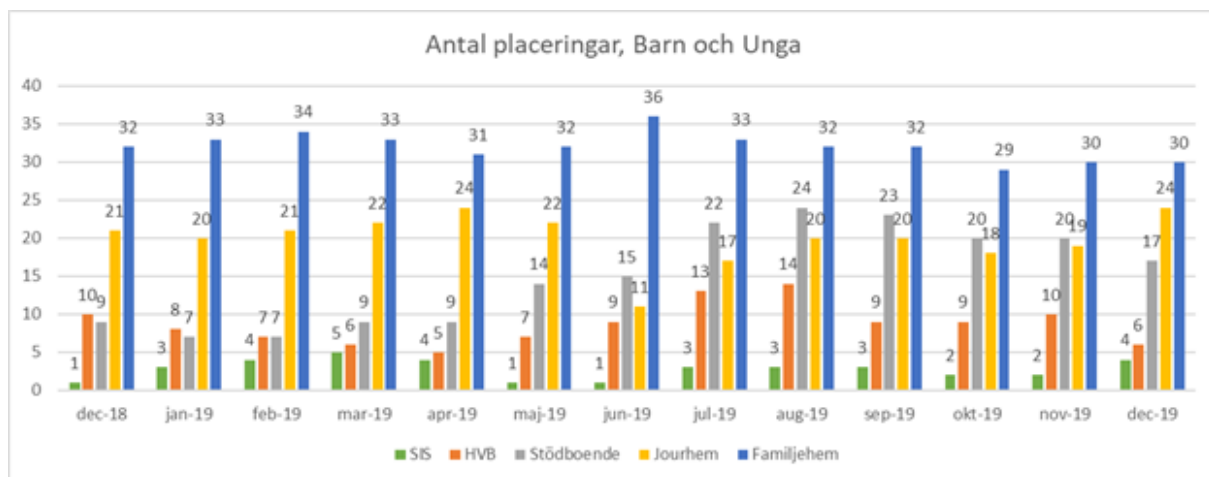
Individ- och familjeomsorgens totala resultat är ett underskott på 3,7 miljoner kronor varav

socialpsykiatrin redovisar 1,3 miljoner kronor i underskott.

Verksamhet, mnkr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Individ- och familjeomsorg	191,9	-9,4	213,9	-27,7	-3,7	1,6
varav socialpsykiatri	51,9	-4,3	58	-9	-1,3	-3,1
Summa	191,9	-9,4	271,9	36,7	-3,7	1,6
Avvikelse i %					2,0%	0,9%

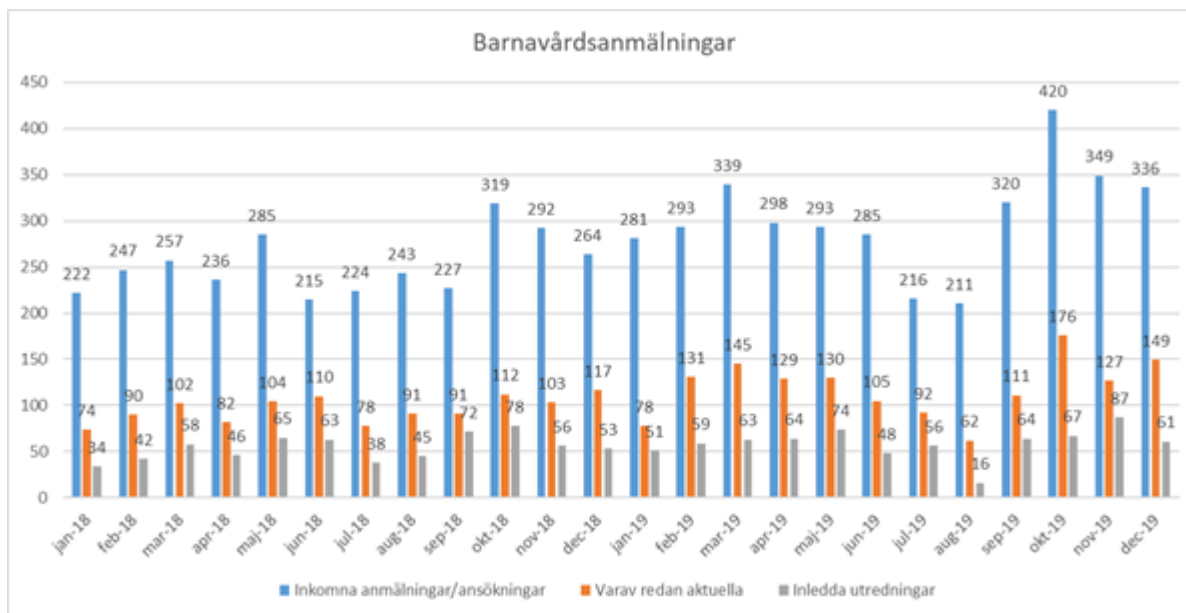
Barn och Ungdom

Barn och Ungdom redovisar ett underskott på 3,5 miljoner kronor. Underskottet beror främst på placeringskostnader som har ökat med ca 6,9 miljoner kronor jämfört med 2018. Ökningen kan förklaras av ökade antal placeringar, längre placeringar samt prisökning. Personalkostnaden har ökat med 4,6 miljoner kronor exklusive arbetsgivaravgifter medan kostnaden för externa konsulter minskade med ca 1,0 miljoner kronor.

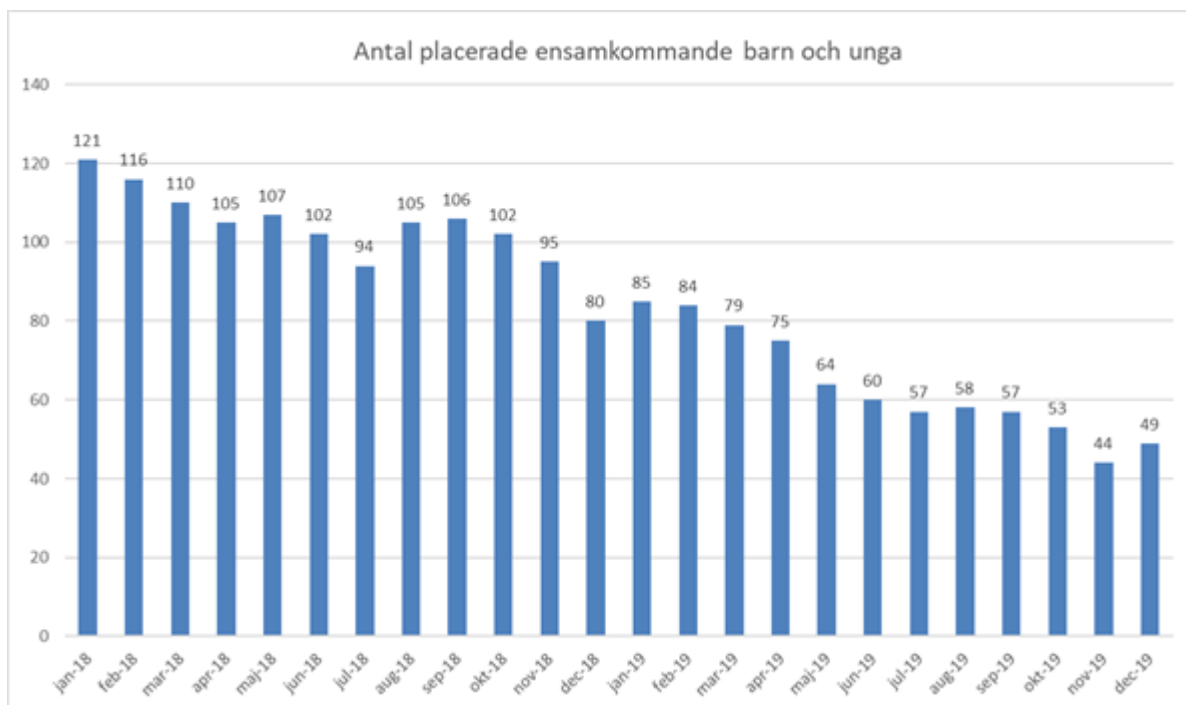
Antal placeringar, Barn och ungdom, 2019

Antalet anmälningar och ansökningar har ökat med ca 27,3% jämfört med 2018 och antalet inledda utredningar – med ca 15,1%.

Antal anmälningar och inledda utredningar, Barn och ungdom, 2018-2019

Kostnader för mottagning av ensamkommande barn och unga täcks av dygnsersättningar samt återsökningar av faktiska kostnader från Migrationsverket för placeringar enligt LVU (*Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga*). Antal ensamkommande barn minskar successivt.

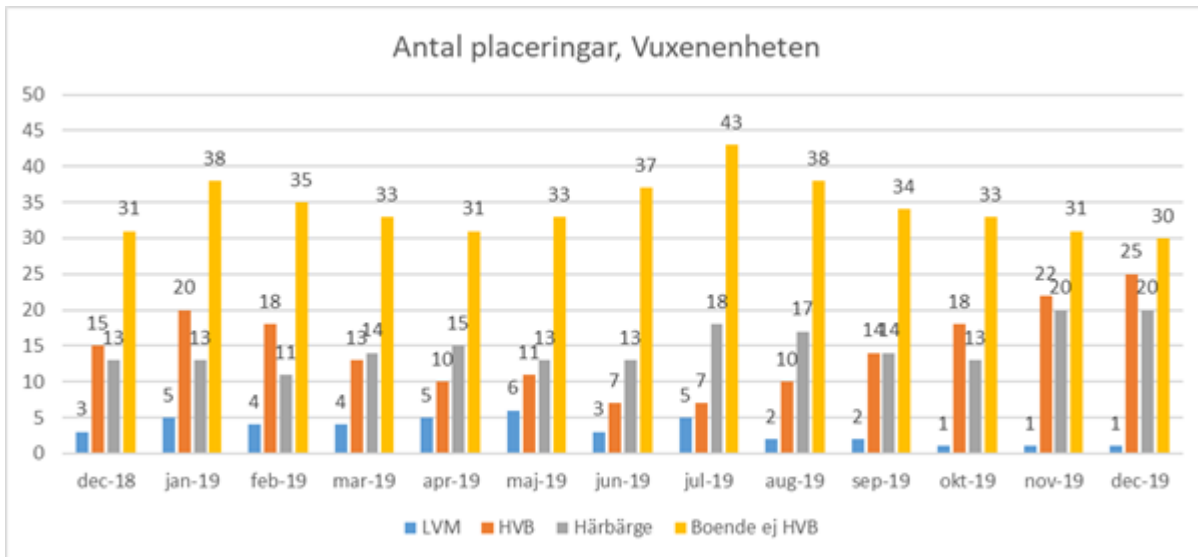

Antal placerade ensamkommande barn och unga, 2018-2019

Vuxna

Vuxna missbruk redovisar ett överskott på 1,7 miljoner kronor. Vuxnenheten har arbetat aktivt med att se över placeringar och att följa upp beviljade insatser. Kostnaderna för placeringar enligt LVM (*Lagen om vård av missbrukare*), samt placeringar i HVB-hem (*Hem för vård och boende*) och

härbärgen har varit ca 19,2% lägre än 2018.

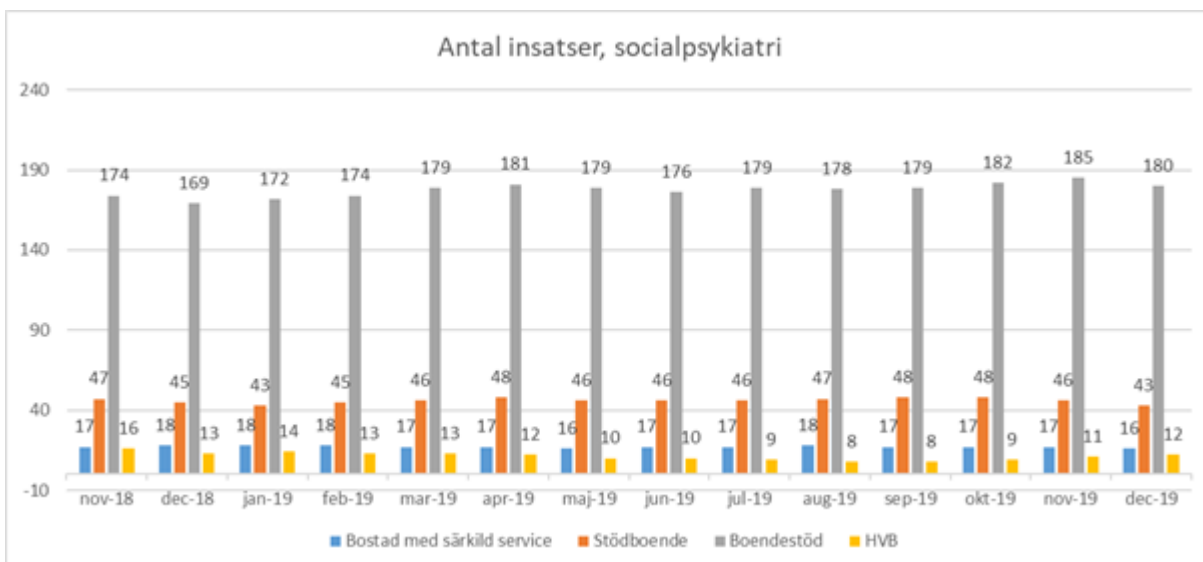

Antal placeringar, Vuxenenheten, missbruk, 2019

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri redovisar ett underskott på 1,3 miljoner kronor.

Beställarenheten redovisar ett mindre överskott. Enheten har under 2018 genomfört en översyn av verksamheten vilket resulterade i minskade kostnader för insatser. Kostnader för stödboende, boendestöd, försöks- och träningslägenheter samt sysselsättning har minskat med ca 14,5% jämfört med 2018.

Antal placeringar, Socialpsykiatri, 2018-2019

Utförarverksamheter visar ett underskott om 2 miljoner kronor.

Förvaltningens boendeenhet inom socialpsykiatri redovisar ett underskott om 1,5 miljoner kronor, vilket avser gruppboendet Lingberga som är för litet för att bära sina kostnader och nå en budget i balans.

Boendestöd inom socialpsykiatri redovisar ett underskott om 0,5 miljoner kronor. Översyn av

personal och schemaläggning har genomförts och effekten förväntas träda i kraft under 2020. En ny ersättningsmodell för sysselsättning ger ökade intäkter under andra halvåret 2019. Under 2020 förväntas en helårseffekt.

Stadsmiljö

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Stadsmiljö	13,4	0	12,9	0	0,5	-1,0
internräntor	0,6		0,7		-0,1	0,2
avskrivningar	11		10,3		0,7	2,9
Summa	25,0	0	24,0	0	1,0	2,1
Avvikelse i %					4,0%	8,7%

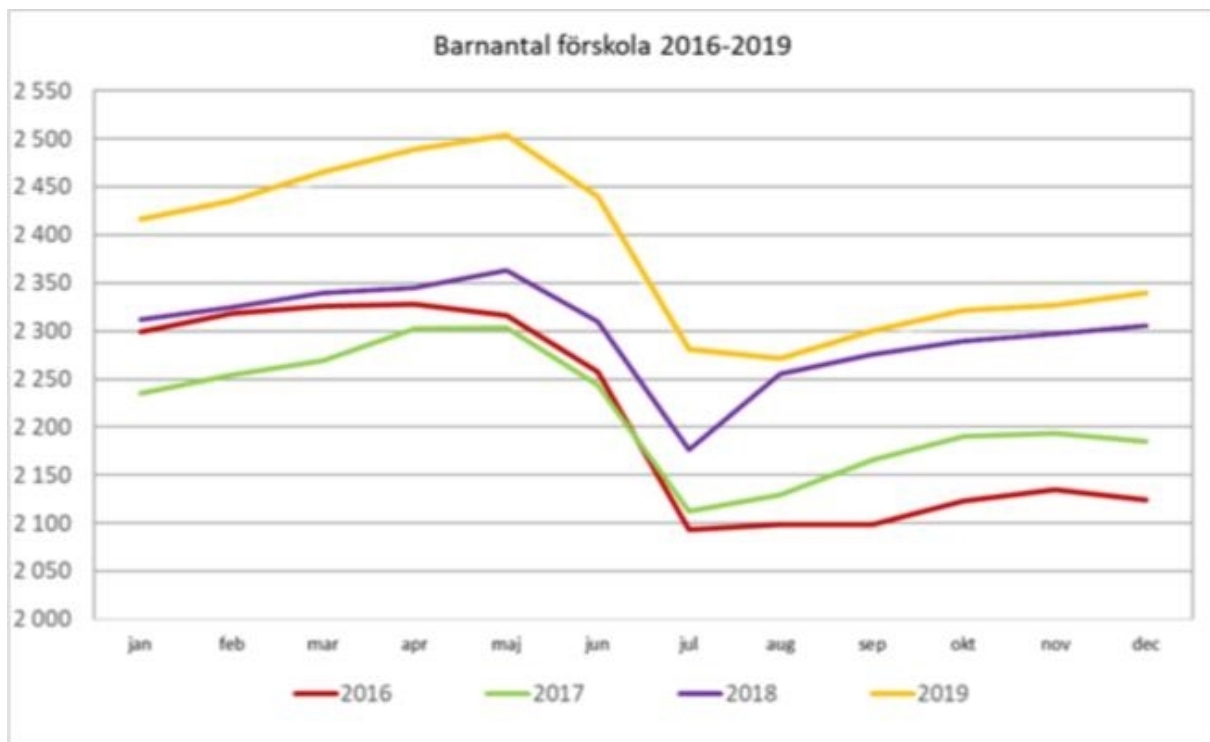
Stadsmiljö exklusive kapitalkostnader redovisar ett överskott om 0,5 miljoner kronor. Överskott beror främst på den milda vintern och låga kostnader för vinterväghållning som var ca 25% lägre 2019 jämfört med 2018. Under posterna internräntor och avskrivningar ingår kapitaltjänstkostnader enbart för stadsmiljö. Förvaltningens totala kostnad för internräntor och avskrivningar uppgår till 0,8 respektive 12,4 miljoner kronor.

Förskoleverksamhet

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Förskola						
Summa	366,5	-27,6	368,3	-31,9	2,5	7,1
Resultatfond från 2018, överskott					14,1	7,1
Resultatfond till 2020, överskott					12,9	14,1
Summa efter resultatöverföring					3,8	0
Avvikelse i %					1,1%	0,0%

Verksamheten redovisar ett överskott på 2,5 miljoner kronor före resultatöverföring och ett överskott på 3,8 miljoner kronor efter resultatöverföringar. Det genomsnittliga antalet inskrivna barn per månad har varit 2 383 under året. Budgeten för 2019 baserades på 2 340 barn per månad, vilket innebär att det i genomsnitt har varit 43 barn fler inskrivna i Farstas kommunala förskolor jämfört med budget. Avdelningen för förskola har därmed fått en utökad budgetram, vilket har bidragit till överskottet. Barnomsorgsgarantin har uppfyllts.

Förskolorna förde från 2018 med sig ett ackumulerat överskott om 14,1 miljoner kronor i resultatfond. Enheterna redovisar i bokslutet ett underskott och använder 1,3 miljoner kronor av resultatfonderna under 2019. De enheter som uppvisar ett negativt resultat har över året haft färre barn än budgeterat vilket gjort det svårt att nå en budget i balans. Två av enheterna har under året arbetat med projektanställningar för att höja kvaliteten på undervisningen vilket lett till högre kostnader. Förskoleenheternas resultat visas nedan under rubrik Resultatenheter.

Under året har tre förskolor med totalt 16 nya förskoleavdelningar öppnats. Två paviljongförskolor samt en förskola med åtta avdelningar har avvecklats under året.

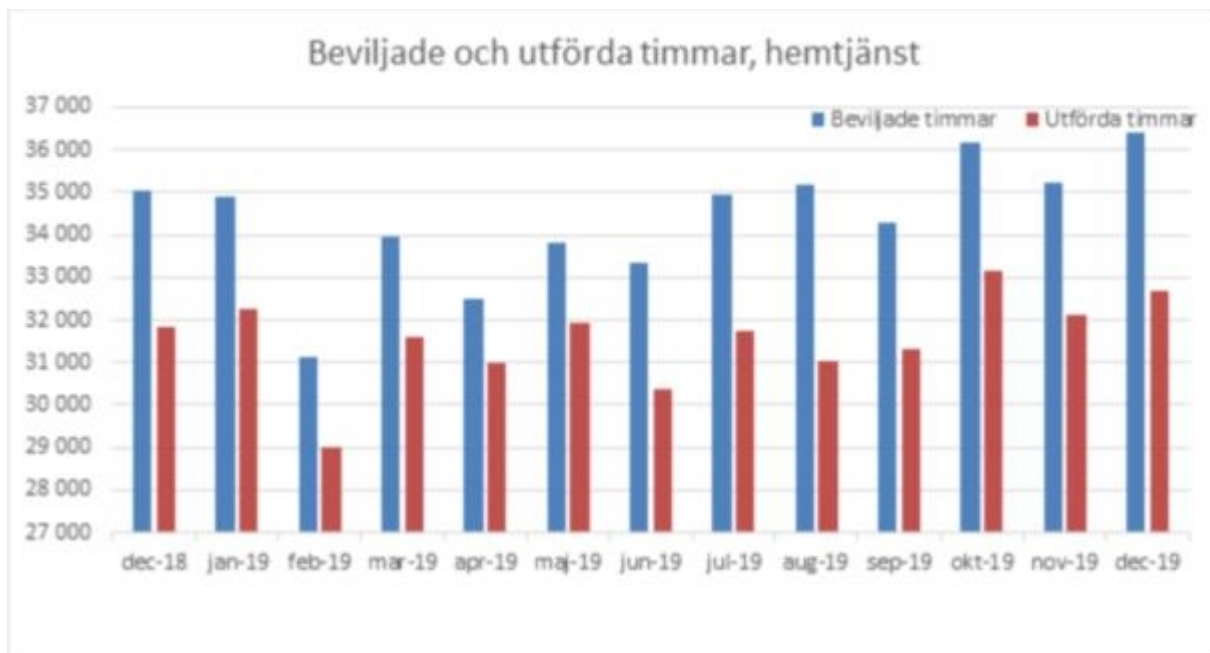
Äldreomsorg

Utfall jämfört med budget

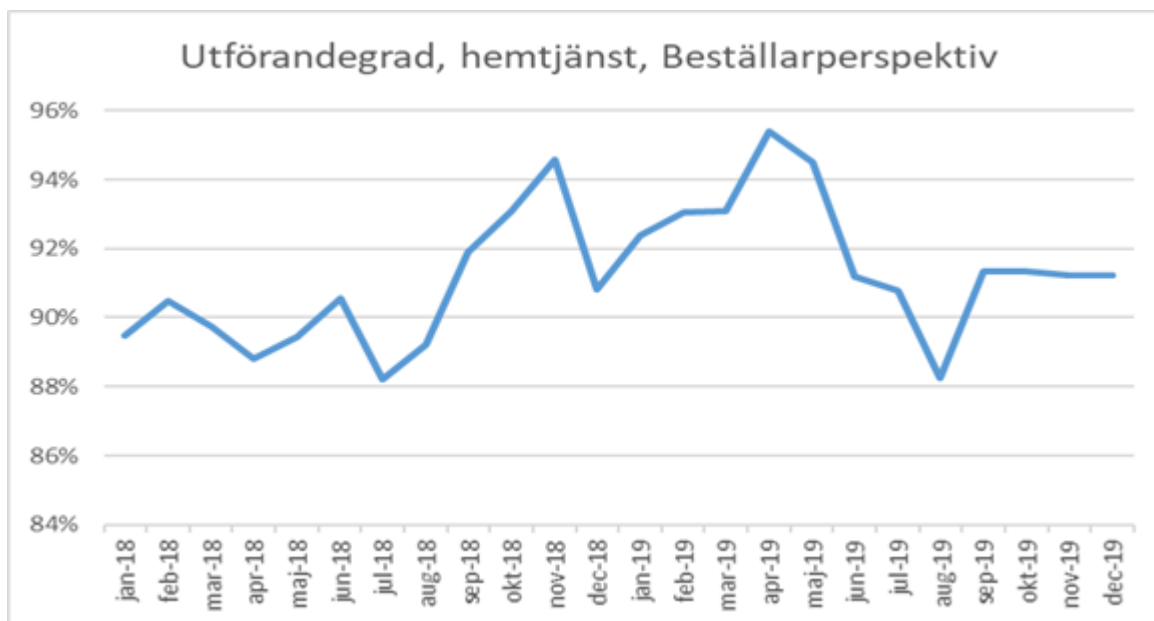
Verksamhet, mnkr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Äldreomsorg						
Summa	667,2	-70,5	730,9	-111,9	-22,4	-9,9
Avvikelse i %					-3,8%	-1,7%

Verksamhetens totala utfall är ett underskott om 22,4 miljoner kronor. Beställarenheten visar ett underskott om 16,7 miljoner kronor. Antal månadsinsatser i vård- och omsorgsboende har legat högt under 2019. Det har skett en minskning i antal månadsinsatser sedan i augusti, men långt ifrån den grad som förvaltningen förväntat sig.

Antalet beställda dagtimmar inom hemtjänst har i snitt varit 34 308 per månad, vilket är 700 timmar mindre per månad än 2018. Däremot har utförandegraden ökat och därmed har kostnaderna för hemtjänst på beställarenheten legat på ungefär samma nivå som för 2018.

Utförandegraden av beställd tid inom hemtjänst har ökat under året med 1 %-enhet, från 91% till 92%.

Antal månadsinsatser i vård- och omsorgsboende har legat högt och således även över budget. Antalet har dock minskat från 562 i december 2018 till 538 i december 2019. Toppen nåddes i april med 572 placeringar och snittet för året varit 558 månadsinsatser, att jämföra med förra årets snitt på 538. 20 platser motsvarar cirka 15 miljoner kronor.

Nämndens utförarenheter inom äldreomsorg visar ett totalt underskott om 5,7 miljoner kronor. Hemtjänsten visar ett underskott om 2,6 miljoner kronor för 2019, men har mer än halverat sitt underskott jämfört med 2018. Vård- och omsorgsboendena visar ett totalt underskott om 3,1 miljoner kronor. Omstruktureringen av Edö äldreboende har fortsatt under året och tomställningen av lokaler har inneburit kostnader för tomgångshyror och uteblivna intäkter. Nämnden har under året ansökt och blivit beviljande totalt 9,1 miljoner kronor i tomgångshyror. Beläggningsgraden på Edö sjönk tydligt under hösten då flytten närmade sig och brukare valde andra boenden. Postiljonen, som återtog av kommunen i november 2018, har stundtals haft låg beläggning och höga kostnader för inhyrd personal pga brist på sjuksköterskor.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Funktionsnedsättning						
Summa	316,4	-16,5	330,6	-33,7	-4,5	-2,5
Avvikelse i %					1,3%	0,9%

Verksamhetsområde Stöd och service till personer med funktionsnedsättnings totala resultat är ett underskott på 4,5 miljoner kronor.

Beställarenheten redovisar ett underskott på 7,1 miljoner kronor. Underskottet beror främst på att kostnader för persontransporter ligger på en högre nivå än budgeterat. Insatser pågår under för att beställarenheten ska få en ekonomi i balans. Ett av dessa arbeten är utökad detaljnivå i redovisning av beslut inom hela verksamhetsområdet, som sedan kommer ligga till grund för kommande insatser. Ett utvecklingsarbete som pågår är utveckling av mallar för bedömning av beslut. Detta arbete förväntas effektivisera verksamheten.

Nämndens utförarenheter inom verksamhetsområdet, alltså gruppboendestäder, daglig verksamhet och personligt stöd redovisar totalt ett överskott om 2,6 miljoner kronor.

Från augusti-oktobers höga nivåer ser vi under november och december minskningar i antalet insatser.

Fritid och kultur

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Fritidsverksamhet	27	-1,4	31	-3,2	-2,1	-0,6
Avvikelse i %					8,2%	2,4%

Verksamheten redovisar ett underskott om 2,1 miljoner kronor beroende på framförallt höga kostnader för personal, samt för drift och underhåll av lokaler. Under året har förvaltningen utarbetat ett förslag på åtgärder för att komma i balans vilket ledde till vissa förändringar i verksamheten.

Flyktningmottagning

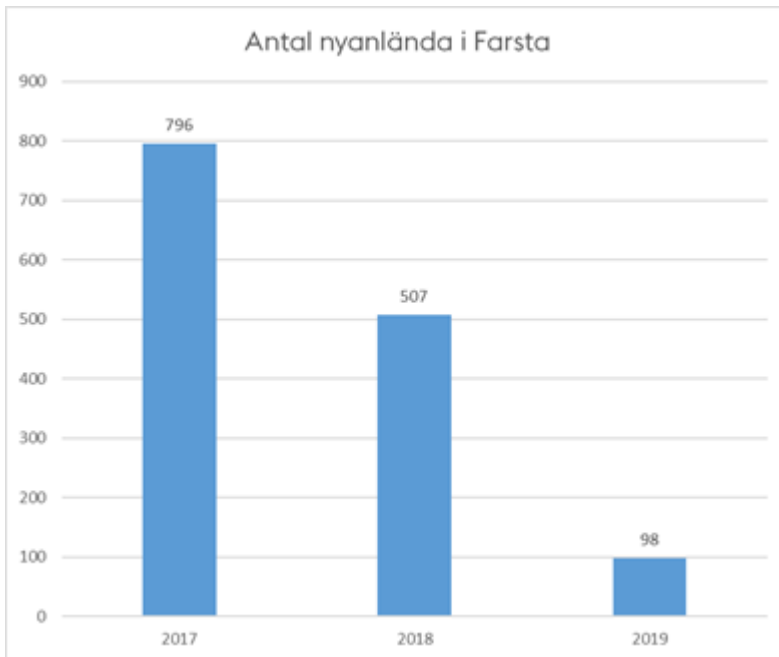
Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Flyktningmottagning						
Summa	36	-50	27,8	-58,1	16,3	5
Avvikelse i %					116,4%	414,8%

För verksamhetsområdet flyktningmottagning har alla kostnader täckts med statsbidrag från Migrationsverket. Kostnader för verksamheten återfinns inom ett flertal socialtjänstområden, till exempel försörjningsstöd, barn och ungdom samt verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Kostnader har täckts av generalschablon.

Utbetalt statsbidrag från Migrationsverket under året har också periodiserats för att täcka kostnader de kommande två år. Antal nyanlända har minskat kraftigt sedan 2017. Förvaltningen ser med oro på framtiden då intäkter från Migrationsverket kommer minska kraftigt och förvaltningen riskerar att stå

kvar med höga kostnader.

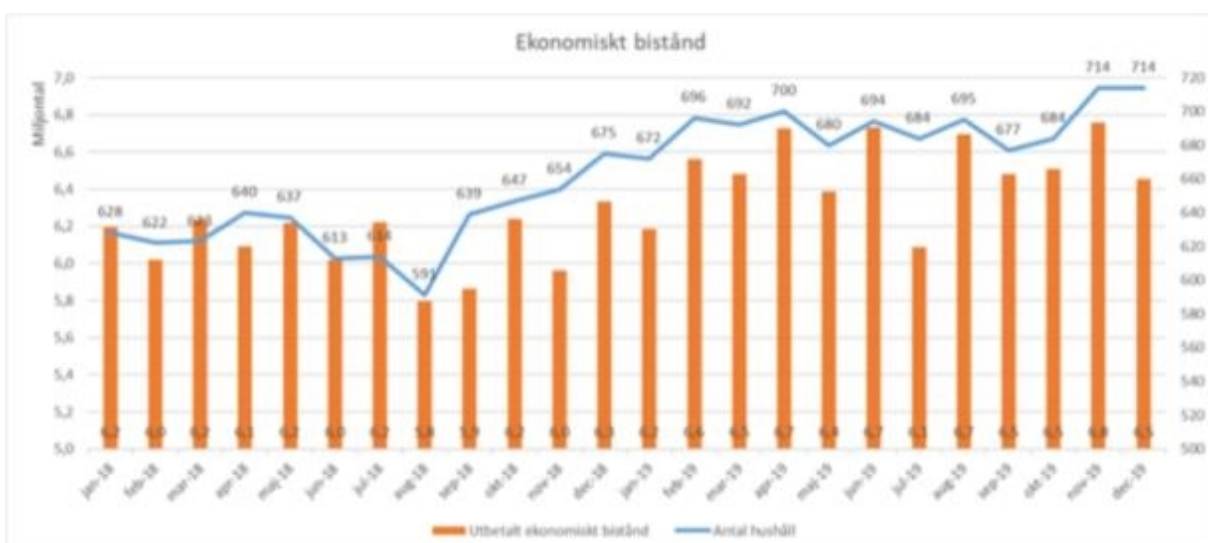
Antal nyanlända i Farsta, 2017-2019. (Siffror för december 2019 är uppskattade.)

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2019		Utfall 2019		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2018
Ekonomiskt bistånd	102,3	-4,7	115,3	-17,7	0	0
Arbetsmarknadsåtgärder	18,8	-2,5	17,4	-4,4	3,3	3,3
Summa	121,1	-7,2	132,7	-22,1	3,3	3,3
Avvikelse i %					2,9%	2,8%

Verksamheten för ekonomiskt bistånd redovisar en budget i balans.

Antal hushåll och utbetalt ekonomiskt bistånd, 2018-2019. Observera att siffror för december är preliminära.

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd i genomsnitt per månad har ökat från 632 år 2018 till 692 år 2019. Ökningen beror främst på att stadsdelen har tagit emot en stor andel av nyanlända tidigare år samt på ökat antal ensamkommande ungdomar. Nettokostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd har ökat från 6,1 miljoner kronor i snitt per månad år 2018 till 6,5 miljoner kronor i snitt per månad år 2019.

Arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett överskott om 3,3 miljoner kronor. Enheten arbetar aktivt för att öka antal aspiranter inom Stockholmsjobb samt erbjuder feriejobb till ungdomar i Farsta även under höst- och jullovet.

Prognos och prognossäkerhet

Verksamhetsområde	Prognossäkerhet		
	T1	T2	Utfall VB
Mnkr			
Nämnd- och förvaltningsadministration	5,0	6,0	8,3
Individ- och familjeomsorg	-4,3	-6,0	-3,7
varav socialpsykiatri	-1,3	-2,0	-1,3
Flyktningmottagande	0,0	4,6	16,3
Stadsmiljöverksamhet	0,0	0,0	1,0
Förskoleverksamhet	2,1	3,4	3,8
Äldreomsorg	-2,2	-9,0	-22,4
Stöd- och service, funktionsnedsättning	0,0	0,0	-4,5
Fritid och kultur	-0,6	-1,0	-2,1
Arbetsmarknadsåtgärder	0,0	2,0	3,3
Ekonomiskt bistånd	0,0	0,0	0,0
Total drift	0,0	0,0	0,0

Prognossäkerheten har på totalen varit god under året. Nämnden har prognostiserat en budget i balans i såväl tertialrapport 1 som tertialrapport 2 och i bokslutet redovisas också en budget i balans på totalen. Inom de flesta verksamhetsområden har också prognossäkerheten varit god.

Inom äldreomsorgen har prognossäkerheten varit delvis tillfredsställande. Antalet månadsinsatser i vård- och omsorgsboende har legat över budget. Förvaltningen förväntade sig en minskning i antal månadsinsatser och att vändningen skulle komma tidigare, vilket resulterade i att prognoserna var alltför försiktiga i samband med tertialrapporterna. Flera av stadsdelens vård- och omsorgsboenden har under hösten haft utmaningar dels med bemanning och dels med beläggning i samband med förestående flytt och en nedgång i efterfrågan.

Inom flyktningmottagande har prognossäkerheten varit delvis tillfredsställande. Eftersläpande intäkter för återsökta kostnader från Migrationsverket har bidragit till det stora överskottet som uppkommit under hösten. Samtidigt ska intäkterna inom verksamheten täcka kostnader som uppstår inom flera andra verksamheter som till exempel barn och unga, socialpsykiatri och försörjningsstöd.

Analys resultaträkning

Jämförelse mellan 2018-12-31 och 2019-12-13

Intäkter

- Intäkterna har totalt sett ökat med 22,6 procent jämfört med föregående år. Ökningen går främst att härleda till en ökning avseende intäkter för bidrag samt volymökningar inom äldreomsorg och förskola jämfört med föregående år.
- Intäkter på konto 313* "Övriga taxor och avgifter" har ökat. Detta beror på volymökningar inom äldreomsorg och förskola jämför med samma period föregående år. Avgifterna för äldreomsorgen har också höjts under året vilket genererat högre intäkter.
- Ökningen på konto 351* "Driftbidrag" beror på att förvaltningen under 2019 haft en ökning i statsbidrag, framförallt från Migrationsverket jämfört med föregående år.
- Konto 352* "Driftbidrag från AMS" har ökat jämfört med samma period föregående år. Anledningen är fler anställda med någon form av arbetsmarknadsbidrag. Vi ser effekterna av ökade Stockholmsjobb och ett mer framgångsrikt arbete.
- Den minskningen av intäkter på konto 354* som avser "Ersättning från försäkringskassan personlig assistent, LASS" beror på stor minskning i antal personer som är aktuella inom LASS i förvaltningens egen verksamhet.
- Intäkterna på konto 361* "Försäljning av verksamhet" har ökat vilket beror på volymökning från övriga förvaltningar avseende funktionsnedsättning (daglig verksamhet och vuxenboende) samt äldreomsorg (vård och omsorgsboende).
- Försäljning av konsulttjänster på konto 363* har minskat jämfört med föregående år och beror på att fakturering avseende facklig tid gjorts på konto 3699 under 2019. Övriga ersättningar har minskat vilket beror på betydligt mindre utbetalda ersättningar från stadens Äldreförvaltning jämfört med föregående år avseende stimulansmedel.

Kostnader

- Kostnaderna har totalt sett ökat med 82,6 miljoner kronor under perioden 201901 till 201912 jämför med samma period 2018.
- Kostnaderna på konto 451* "Bidrag till enskilda" har ökat med 8,8 miljoner kronor under perioden. Det beror på en ökning av andel hushåll med ekonomiskt bistånd jämfört med föregående år. Del i denna ökning är bidrag som betalas ut till nyanlända efter avslutad etablering och därmed fler personer som är i behov av ekonomiskt bistånd.
- Ökningen av kostnaderna på konto 453* beror på större ersättning till försäkringskassan för personlig assistans.
- Kostnaderna på konto 463* "Köp av huvudverksamhet" har minskat 2,1 procent jämfört med samma period föregående år. Minskningen avseende köp av huvudverksamhet finns inom äldreomsorgen och att Postiljonen VoB tagits tillbaka i förvaltningens regi i november 2018.
- Löner till anställda på konto 502* har ökat till följd av att Postiljonen VoB återgått i förvaltningens regi under 2019 samt att flera förskolor har öppnat i förvaltningen. Årets lönerrevision bidrar även till kostnadsökningen.
- Minskningen av konto 503* "Lön till beredskapstagare" beror på att flera Stockholmsjobbare avslutade sin anställning i början av året, vilket innebar en minskad helårseffekt på lönekostnaden för 2019.
- Konto 512* Sjuklön har ökat med 28,9 procent jämfört med föregående år och beror på ökat antal

medarbetare i förvaltningen till följd av fler verksamheter. Förvaltningen arbetar aktivt med att minska sjukfrånvaron med olika insatser.

- Kostnaderna på konto 601* har ökat jämfört med samma period föregående år, vilket delvis beror på ökade hyreskostnader efter hyreshöjningar samt flera nya förskolor under perioden.
- Konto 615* "Mindre reparationer och underhåll av fastigheter" har ökat jämfört med samma period föregående år. Ökningen har skett främst inom Funk, förskolan och individ och familj på grund av ökat behov av underhåll.
- Konto 617* "Husbyggnadsentreprenader" har minskat jämfört med samma period föregående år, då förvaltningen under året ej har haft behov av byggnadskonsulter.
- Konto 632* "Hyra/leasing av anläggningstillgångar" har minskat något då det nya IT-avtalet från september 2019 innebär lägre kostnader.
- Kostnaderna på konto 641* "Förbrukningsinventarier" har minskat med jämfört med samma period föregående år, då det under 2018 gjordes flera stora inköp avseende IT-utrustning.
- Förvaltningen köper in större andel ekologiska livsmedel som i regel är dyrare, vilket har ökat kostnaderna på konto 644* "Livsmedel" jämfört med samma period föregående år.
- Ökningen på konto 645* och 646* "Laboratoriemateriel, läkemedel och sjukvårdsartiklar" och "Förbrukningsmaterial" beror på återtagandet av Postiljonen.
- Konto 654* "IT-förbrukningsmaterial" har ökat jämfört med samma period föregående år. Vissa delar av dessa inköp omfattas inte av GSIT avtalet utan har direktanskaffats, därav ökningen.
- Konto 681* "Telekommunikation" har minskat jämfört med samma period föregående år, delvis på grund av att gamla modemuppkopplingar avslutats och enheterna istället anslutit sig till fiber.
- Förvaltningen ser en minskning av resekostnader som en effekt av ett mer medvetet resande, vilket får till följd att konto 705* "Resekostnader personal" har minskat jämfört med samma period förra året.
- Konto 743* "Upphandlade administrativa tjänster" har ökat jämfört med samma period föregående år. Det avser framförallt stadens förlängningsavtal för GSIT1.0 med HCL som är mycket dyrare än det ursprungliga avtalet.
- Konto 744* "IT-system" har ökat jämfört med samma period föregående år. Stadens IT-prislista för gemensamma system har ökat med cirka 3 miljoner kronor inför 2019 och därför har förvaltningen en kostnadsökning för IT-system. Samtidigt har förvaltningen en del nya verksamheter som också innebär kostnadsökningar.
- Minskade kostnader på konto 745* "Konsulttjänster och andra tjänster" beror på att förvaltningen medvetet har arbetat för att minska konsultkostnaderna.
- Ökningen av kostnaden på konto 751* "Tillfälligt inhyrd personal" är en följd av en ökad inhyrning av sjuksköterskor till förvaltningens vård- och omsorgsboenden.

Resultatenheter

Under 2019 har förvaltningen totalt sex stycken resultatenheter och samtliga tillhörde avdelningen förskola. Speciellt med resultatenheter är att de tar med sig sina resultat i bokslutet till kommande år i så kallade resultatfonder.

Från 2018 hade resultatenheterna med sig en total fond om 14,1 miljoner kronor. Under 2019 använder förvaltningens resultatenheter 1,3 miljoner kronor av sina resultatfonder. Totala

resultatfonden minskas med 1,3 miljoner kronor och till år 2020 tar resultatenheterna med sig totalt 12,9 miljoner kronor. Samtliga resultatenheter för med sig en positiv fond till det kommande verksamhetsåret.

I nedan tabell framgår slutgiltiga resultatfonder och förändring under året.

Resultatenheter (tkr)	Bruttobudget	Fond från 2018	Årets resultat 2019	Överföring till 2020	Resultat i % av omslutning	Fond i % av omslutning
Förskolor						
Tallkrogens förskolor	42,3	1,2	-0,6	0,6	-1,4 %	1,5 %
Gubbängens förskolor	40,7	0,3	0	0,3	0 %	0,9 %
Hökarängens förskolor	51,3	1,8	-0,9	0,9	-1,7 %	1,7 %
Sköndals förskolor	60,4	0,4	0,1	0,6	0,2 %	0,9 %
Farsta strands förskolor	47	4,67	0	4,7	0,0 %	10,00 %
Fagersjö förskolor	57,4	5,73	0	5,7	0,0 %	10,00 %
Summa förskolor	299,1	14,1	-1,4	12,9	-0,4 %	4,3 %
Summa totalt	299,1	14,1	-1,4	12,9	-0,4 %	4,3 %

Observera att tabellen innehåller avrundningsfel

Resultatöverföringen får maximalt uppgå till fem procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett ackumulerat överskott på maximalt tio procent och ett underskott på maximalt fem procent av enhetens bruttobudget.

Farsta Strands förskolor och Fagersjö Förskolor överskrider båda med årets resultat maximal resultatfond, Farsta Strand förskolor med 150 tkr och Fagersjö förskolor med 354 tkr. Överskottet, totalt 504 tkr, går tillbaka till verksamhetsområde Förskola. Förklaringen till att resultatfonderna uppnått max ligger i att ett tidigare förskoleområdet upphörde i verksamhetsberättelsen 2018 och enhetens förskolor delades upp mellan Farsta strands förskolor och Fagersjö förskolor.

Investeringar

Investeringar	Budget 2019	Utfall 2019	Avvikelser	Avvikelse prognos T2
Mnkr				
Parkinvesteringar	3,8	3,6	0,2	-0,2
Reinvesteringar	2,2	2,1	0,1	-0,1
Investeringar med nycklade medel	6,4	4,9	1,5	1,5
Klimatinvesteringar	1,5	1,5	0,0	0,0
Trygghetsinvesteringar	1,7	1,5	0,2	0,2
Inventarier och maskiner	6,4	7,1	-0,7	-0,3
Totalt	22,0	20,7	1,3	1,1

Stadsmiljöverksamhet

Under hösten genomfördes projektering av Farstaängens första etapp, leverans av färdiga handlingar

sker i januari 2020. Anläggandet av naturlekplatsen i Svedmyraskogen startade i augusti och slutbesiktigades i december 2019. Ett tak till regnskyddet återstår att göra på grund av sen materialleverans.

Farsta strandpark etapp 1, Farsta gård pågår och beräknas vara klart i juni 2020. Den regniga hösten har tyvärr gjort att arbetet ligger efter i tidsplanen. Detta kommer inte att påverka sluttiden för projektet. Däremot kommer ekonomin påverkas eftersom den budgeterade summan inte har upparbetats. Det som inte upparbetats 2019 kommer belasta budgeten 2020.

Investeringar som avslutats under året är upprustning av parkvägar i Svedmyra, BMX-banan i Sköndal och hägnader för djur vid parkleken Starrmyran i Hökarängen.

Nämnden har beviljats klimatinvesteringsmedel för plantering av träd i växtbäddar av biokol i Farsta gård och på Skönstaholmsfältet i Hökarängen. Dessa investeringar syftar främst till att hantera effekter av klimatförändringar som mer nederbörd. Skönstaholmsfältet har utförts under hösten. Åtgärderna vid Farsta gård pågår och kommer att pågå till juni 2020. Se särskilda bilagor.

Upprustningen av aktivitetsparken Måsen i Fagersjö pågår till och med juni 2020. Projektet genomförs delvis inom ramen för trafikkontorets Grönare Stockholm och genom medel från stadsdelsnämnden. Stadsdelsnämndens del av projektet har avslutats 2019 och har utförts enligt planering.

Höstens regnande har medfört att arbetena inte kunnat bedrivas så fort som det var tänkt. Vi har även projekt som kunnat genomföras till en lägre kostnad än budgeterat. Sammantaget gör detta att 2,0 miljoner av investeringsmedlen inte har förbrukats. Nämnden begär ombudgetering av kvarvarande medel för trygghetsinvesteringar om 0,2 mnkr.

Se även särskilda bilagor.

Inventarier och maskiner

Stadsdelsnämndens budget för inventarier och maskiner är 6,4 miljoner kronor, förvaltningen har förbrukat 7,1 miljoner kronor. Störst andel av dessa investeringar har gjorts inom förskolan samt inom äldreomsorgen och för de ombyggda delarna på Edö vård- och omsorgsboende. Under våren 2019 har reglerna ändrats för kommunal redovisning och bilar som tidigare var finansiellt leasade skulle redovisas som anläggningstillgångar. Bilarna redovisas som anläggningstillgångar med ett värde på 1,4 mnkr.

För alla investeringar av maskiner och inventarier får stadsdelsnämnden betala ökade kapitalkostnader i form av driftkostnader för ränta och avskrivningar.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Ombudgeteringar

Nämnden begär ombudgeteringar avseende trygghetsinvesteringar som inte kunnat genomföras enligt plan under verksamhetsåret 2019. Ombudgeteringen uppgår till 0,2 miljoner kronor avseende den planerade åtgärden för att försvåra avfallsdumpning på stadens mark. Förseningen beror på att Stockholm Vatten varit tvungna att genomföra en oplanerade reparationer på platsen. Behovet kommer kvarstå efter detta och projektet kan genomföras under augusti-september år 2020.

Medel för lokaländamål

Analys av balansräkning

Jämförelse mellan 2018-12-31 och 2019-12-31

Förvaltningens balansomslutning har ökat med cirka 6 miljoner kronor jämfört med ingående balans för 2019.

Tillgångar

· Förvaltningen har under året haft flera stora investeringsprojekt som fortfarande är pågående. Det gäller bland annat parkinvesteringarna naturlekplats, strandpark samt upprustning parkleken Måsen. Förvaltningen har även flera andra pågående investeringar bland annat avseende inköp till Edö vård- och omsorgsboende.

· Kundfordringarna har minskat något jämfört med föregående år avseende de stadsinterna kundfordringarna. Detta går att härleda till en nedgång avseende äldreomsorgen under hösten 2019 jämfört med en ökning avseende VoB-placeringar under samma period 2018.

· De kortfristiga fordringarna har minskat jämfört med föregående år. Detta beror på en minskad fordran på Migrationsverket avseende generalschablon och dygnsschabloner avseende nyanlända.

Skulder

· De minskade långfristiga skulderna beror på att förvaltningen under året har aktiverat det investeringsprojekt som erhållit investeringsbidrag.

· Till följd av att avtalen gällande leasingbilar har ändrats till finansiell leasing så har förvaltningen enligt stadens centrala anvisningar tagit upp leasingbilarna i balansräkningen med bokfört värde.

· Leverantörsskulderna har minskat jämfört med bokslutet 2018. Detta beror på skillnaden i trend åren emellan avseende äldreomsorg och där månadsinsatserna för vård- och omsorgsboende är lägre i november/december 2019 jämfört med november/december 2018. Minskade interna fordringar som nämnden har på stadens övriga nämnder visar också denna volymminskning. Leverantörerna varit något senare med faktureringen i år jämfört med föregående år.

· Förvaltningen hade vid förra årets bokslut flera bidrag som var förutbetalda och nyttjats under 2019, därav minskningen av de förutbetalda intäkterna.

· Den stora minskningen av övriga interimsskulder beror på att förvaltningens periodiserade generalschablon har konterats på konto 2811 vid årsbokslutet 2019 istället för konto 2999 i det föregående.

Övrigt

Nedskrivning av kundfordringar

Nedskrivningarna 2019 avseende fakturor med förfallodatum 2018-12-31 och tidigare uppgår totalt till 2 077 161 kronor. Nedskrivningen sker redovisningsmässigt då fordringarna ses som osäkra. Fordringarna kvarstår hos inkassobolag som även fortsättningsvis ställer krav avseende dessa fakturor. Nedskrivningen ser ut enligt nedan uppdelade på respektive verksamhetsområde.

- · Individ- och familjeomsorg 1 076 740,24 kronor
- · Förskoleverksamhet 142 950,56 kronor
- · Äldreomsorg 745 730,56 kronor

- Funktionsnedsättning 82 364,00 kr
- Fritid och kultur/allmän fritidsverksamhet 29 376,00 kronor

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Tillräcklig

Analys

Farsta stadsdelsnämnd bedömer att den interna kontrollen under år 2019 varit tillräcklig.

Under 2019 har 20 kontroller utförts. I de flesta kontroller har kontrollanterna funnit någon form av avvikelser. För alla dessa har åtgärder planerats, för vissa har åtgärder genomförts och följs nu upp. Att avvikelser och behov av åtgärder identifierats så tydligt gör att förvaltningen bedömer att det strukturerade riskanalysarbetet, prioriteringen av kontrollområden och genomförandet av kontroller fungerat väl och varit träffsäkert.

Under året har internkontrollens arbetsätt och processer utvecklats. Rutiner och former för genomförande av kontroller, rapportering till förvaltningsledningen samt för planering och uppföljning av åtgärder, har upprättats och implementerats.

Se vidare bilaga "Uppföljning av intern kontroll".

Kvalitetsarbete

Under året har arbetet med systematiska kontroller utvecklats genom implementering av nya rutiner för verksamheternas egenkontroll samt den övergripande internkontrollen. Inom förvaltningens vård- och omsorg i egen regi har nu alla enheter gjort processbaserade riskanalyser och egenkontrollplaner som följs upp tertialvis.

Processer har kartlagts och analyserats för bland annat introduktion av nyanställda, utredning av barn och ungas behov av skydd och stöd, dokumentation i vård och omsorgsboenden och lokalförsörjning. I samband med processkartläggning har rutiner inventeras och reviderats och riskanalys har genomförts.

Patientsäkerhetsarbetet har utvecklats genom tydligare uppföljning, implementering av nya rutiner och verktyg, och genom en ny rapportmall för patientsäkerhetsberättelse som samlar och aggregerar verksamheternas riskhantering, förebyggande arbete och bedömningar. Kvalitetsråd har genomförts inom förvaltningens vård- och omsorgsboenden för att hantera risker och planera åtgärder för att förebygga oönskade händelser.

Under året har tre av förvaltningens enheter tävlat i kvalitetsutmärkelsen. De deltagande enheterna beskriver det som krävande, men stimulerande och utvecklande att arbeta fram sina bidrag och förvaltningen uppmuntrar verksamheter att delta och att återkomma som deltagare om de tidigare varit med. Deltagande enheter erbjuds stöd från ekonomi-, HR-, och kvalitetspecialister i att ta fram resultat och analysera sin verksamhet.

Förvaltningen har fortsatt utveckla arbetsättet "Slå Ring" där verksamheter som behöver hjälp att vända en negativ utveckling får ett samlat stöd av förvaltningens specialistfunktioner inom HR, ekonomi och kvalitet. En modell och rutin för den löpande uppföljningen samt "Slå Ring"- insats har tagits fram.

Se vidare bilagorna Kvalitetsberättelse för socialtjänsten, Kvalitetsredovisning för förskola, och Patientsäkerhetsberättelse.

Övrigt

Klagomål och synpunkter

Klagomål och synpunkter åtgärdas i första hand i den verksamhet där de uppstod, men sammanställs och analyseras på övergripande nivåer och används som underlag för kvalitetsutveckling, egenkontrollplaner och nämndens internkontrollplan.

För att få en sammanhållen hantering av synpunkter, klagomål och avvikelser har förvaltningen arbetat fram blanketter, rutiner och rapporteringssystem som är gemensamma för hela förvaltningen. Förutom att synpunkter, klagomål och avvikelser ska diarieföras och besvaras ska varje enhet tertialvis rapportera in sina synpunkter, klagomål och avvikelser i ILS-webb. I rapporteringen ska anges antal inkomna synpunkter/klagomål, vad synpunkten gällde och om åtgärder vidtagits. Denna sammanställning hämtas sedan till varje enhets tertialrapport och verksamhetsberättelse och följs upp avdelningsvis, så att varje verksamhetsområde kan få en uppfattning om vilka typer av synpunkter som inkommer och om det uppstår trender som exempelvis ett ökat antal klagomål på den fysiska miljön eller bemötande inom en viss verksamhet.

Under året har förvaltningen börjat arbeta fram ett system för sammanhållen rapportering av klagomål och avvikelser gällande externa utförare och leverantörer. Syftet med detta är att få ett bättre underlag för uppföljning och upphandling.

Det största antalet synpunkter som inkommer gäller park- och stadsmiljö. Därför redovisas dessa separat. Synpunktsportalen hanterar klagomål, felanmälningar, förslag med mera från Farstabor rörande utemiljöer. Jämfört med samma period 2018 har antalet ärenden i synpunktsportalen (Tyck till-appen) ökat kraftigt, från 618 till 989. Det finns flera troliga orsaker till detta. Det ena är att alla synpunkter och klagomål som kommer in via mail till registraturen numera läggs in i synpunktsportalen, för att på så sätt samla och underlätta hanteringen. En annan anledning är att stormen Alfrida i januari medförde många felanmälningar och klagomål, framförallt rörande nerfallna träd och grenar. I sommar har vi fått många anmälningar om granar som drabbats av angrepp från granbarkborre. Tyck till-appen är också alltmera känd och använd.

Vi har även noterat en kraftig ökning av klagomål på det nya bostadsområdet i Sköndal (Lilla Sköndal). Stadsdelsnämnden har ännu inte tagit över ytorna eftersom det fortfarande är ett exploateringsområde. Klagomålen handlar till största delen om hur området har utvecklats och bristen på aktivitetsytor.

Förvaltningen har även tittat på spridningen av ärenden. Två gator utmärker sig och har över 30 ärenden. Det är Lingvägen och Ekshäradsgatan. Vid Lingvägen har många ärenden inkommit vid samma tillfälle i samband med ett träd som fallit över en parkväg. Även många anmälningar om granbarkborre har inkommit vid Lingvägen. Vid Ekshäradsgatan är det många klagomål på kanadagäss vid Farstastrandsbadet samt synpunkter på den nya bryggan och lekplatsen som byggts där.

Vem har lämnat klagomål?	Periodens Utfall T1	Periodens Utfall T2	Periodens Utfall VB	Ack. utfall
Brukare eller vårdnadshavare	14	27	43	84
Närstående (anhörig, god man etc.)	12	9	5	11
Invånare	3	2	0	5
Annan (t.ex. okänd)	1	5	1	7
Inkommet via IVO, Skolinspektionen eller	5	3	0	8

Vem har lämnat klagomål?	Periodens Utfall T1	Periodens Utfall T2	Periodens Utfall VB	Ack. utfall
annan tillsynsmyndighet				
Medarbetare	7	21	10	38
Tjänsteperson/annan myndighet	4	4	0	8
Summa	46	71	59	161

Vad gällde klagomålet, synpunkten eller avvikelserna?	Periodens Utfall T1	Periodens Utfall T2	Periodens Utfall T3	Ack. utfall
Bemötande	13	10	12	35
Brister i rutiner/utförande av insats eller verksamhet	13	7	13	33
Utebliven/försenad insats eller aktivitet	14	5	6	25
Tillgänglighet	2	3	8	13
Kontinuitet (personal)	2	1	0	3
Bemanning		0		0
Kompetens	3	2	3	8
Brister i information (utebliven info, obegriplig info, etc.)	5	3	13	21
Felaktigt beslut	1	2	2	5
Mat och måltider	0	1	3	4
Den fysiska miljön	1	5	6	12
Annat (ange vad i rapporteringsvyn)	2	24	5	31
Klagomål som gäller hälso- och sjukvård	0	0	0	0
Summa	56	63	71	190

Avvikelse och incidenter	Periodens Utfall T1	Periodens Utfall T2	Periodens Utfall T3	Ack. utfall
Avvikelse HSL	130	92	86	308
Vårdkedjeavvikelse	10	5	0	15
Rapport Lex Sarah	3		1	4
Antal anmälningar Lex Sarah	0	0		0
Incident barn i förskoleverksamhet	22	3	3	28
Avvikelse mot beställning	0	0	0	0
Vårdskada ("Lex Maria")	0	0	0	0

Avvikelser och incidenter	Periodens Utfall T1	Periodens Utfall T2	Periodens Utfall T3	Ack. utfall
Personuppgiftsincident		2	0	2
Övrigt		0	0	0
Summa	165	103	90	357

Återkoppling och åtgärder	Periodens Utfall T1	Periodens Utfall T2	Periodens Utfall T3	Ack. utfall
Antal klagomål där åtgärder eller förbättringar planerats och/eller genomförts i verksamheten. (Ange antal av typ i rapportera-vyn och skriv en kommentar i textfältet)	18	13	12	43
Antal klagomål där återkoppling har lämnats till beställarenhet	1	0	2	3
Antal klagomål där återkoppling har lämnats till brukare/vårdnadshavare	52	44	28	124
Antal klagomål behandlade på APT	24	20	24	68
Andel åtgärdade/besvarade klagomål (sammanfatta tertialvis)	100	94		100
	95	77	66	238

Park och stadsmiljö

	2018	2019
Beröm	8	16
Felanmälan	174	350
Fråga	163	218
Idé	52	98
Klagomål	221	307
Totalsumma	618	989

Stadsdelsnämndens sammansättning och sammanträden 2019

Under året har Farsta stadsdelsnämnd haft följande sammansättning.

Ledamöter:	Ersättare:
Lars Jilmstad (M), ordförande	Olof Peterson (M)
Marre Mayr (V), vice ordförande	Sten Edebäck (M)

Ledamöter:	Ersättare:
Lisbeth Crabo Ljungman (M)	Klas Wissman (M)
Ann-Louise Ebérus (M)	Kent Vesterberg (M)
Arne Fredholm (M)	Rikard Werge (L)
Peter Öberg (L)	Sigrid Arrhenius (MP)
Lisa Carlbom (MP)	Sofia Modigh (KD)
Malena Liedholm Ndounou (C)	Daniel Harc (S)
Kjell Backman (S)	Carina Sundbäck (S)
Moa Sahlin (S)	Pelle Pettersson (S)
Karin Lekberg (S)	Lars Bäck (V)
Milla Eronen (V)	Niklas Aurgrunn (V)
Leif Söderström (SD)	Mattias Mårdenfjord (SD)

Nämnden har under verksamhetsåret genomfört tolv sammanträden, varav ett extrainsatt med anledning av ett brådskande ärende som gällde myndighetsutövning. Alla sammanträden genomfördes i konferensanläggningen vid Storforsplan i Farsta centrum.

Före sammanträdena – Öppet forum med olika teman

Direkt före nämndens sammanträden ordnas ett Öppet forum där allmänheten kan ställa frågor och diskutera med nämnden. Vid tre tillfällen under året – fyra färre än föregående år – har olika teman och satsningar presenterats i anslutning till denna frågestund.

- Stockholmsenkäten 2018 (31 januari)
- Program för Farsta strandpark (7 mars)
- Polisen informerar om sitt arbete i Farsta (19 november)

Farstabornas engagemang vid Öppet forum och nämndens sammanträden

Invånarnas intresse för att besöka Öppet forum och ställa frågor till nämnden har under året varit störst när det gäller frågan om förändringar i fritidsverksamheten. Öppet forum i november, innan ett förslag hade presenterats, besöktes av cirka 50 barn och vuxna. I december, då ärendet skulle behandlas vid det efterföljande sammanträdet, kom ungefär 25 besökare. Vid årets övriga öppna forum deltog i snitt sex personer, vilket är samma siffra som under 2018.

Under själva sammanträdena har i snitt drygt en besökare stannat kvar, vanligen bara under korta delar av sammanträdet. Det är marginellt fler än förra året. Vid hälften av sammanträdena fanns ingen allmänhet alls närvarande, vilket är samma siffra som föregående år.

Medborgarförslag

Sedan 2007 kan invånare i stadsdelsområdet lämna in medborgarförslag till nämnden. Förslagen ska gälla något sakområde som nämnden ansvarar för. Under 2019 har 18 medborgarförslag lämnats in, tre fler än förra året. Sett över tid lämnas mellan 15 och 20 medborgarförslag in per år.

Förslagen handlar ofta om förbättringar och satsningar i den fysiska miljön, till exempel skejtanläggningar och säkerhetsaspekter. Fler förslag än vanligt har dock tagit upp andra verksamhetsområden, bland annat stöd till krisdrabbade invånare, driften av Mötesplats Fagersjö och inrättandet av ett förskoleråd. Hälften av förslagen lämnades in under senhösten och vintern och har därför inte hunnit besvarats än.

Sociala delegationen

Ärenden som gäller myndighetsutövning mot enskilda personer behandlas oftast av det sociala utskott som nämnden utser direkt efter nyår. I enlighet med nämndens instruktion för delegationen består den av fem ledamöter och fyra ersättare. Delegationen har under 2019 haft följande sammansättning.

Ledamöter	Ersättare
Arne Fredholm (M) ordförande	Sten Edebäck (M)
Kjell Backman (S) vice ordförande	Olof Peterson (M)
Ann-Louise Ebérus (M)	Daniel Harc (S)
Peter Öberg (L)	Milla Eronen (V)
Marre Mayr (V)	

Sociala delegationen har under året genomfört sjutton ordinarie och sju extra sammanträden.

Liksom tidigare år har nämnden för 2019 även utsett fem förordnade ledamöter som har rätt att fatta beslut i vissa specifika former av ärenden, där beslut behöver fattas mycket skyndsamt. De förordnade är samma personer som även är ledamöter i sociala delegationen.

Pensionärsrådet

Kommunfullmäktige har beslutat att stadsdelsnämnderna ska ha egna pensionärsråd som rådgivande organ i frågor som rör äldres levnadsförhållanden. Rådet utses av nämnden och består av fem ledamöter och fem ersättare som nomineras av de rikstäckande pensionärsorganisationer med öppet medlemskap som har verksamhet inom stadsdelsnämndens geografiska område.

Rådet har under 2019 haft följande sammansättning.

Ledamöter	Ersättare
Alexandra Posacki, SPF Farsta, ordförande	Bror Palmäng, PRO Sköndal
Berit Johansson, PRO Sköndal, vice ordförande	Sven-Göran Svanborg, PRO Farsta
Inger Sjöberg, PRO Farsta	Wåge Johansson, PRO Sköndal
Gun-Britt Dahlberg, PRO Farsta	Christina Johansson, SPF Farsta
Ing-Marie Svensson, SPF Sköndal	Yvonne Algård, SPF Sköndal

Rådet har hållit tio sammanträden under 2019.

Rådet för funktionshinderfrågor

Kommunfullmäktige har beslutat att stadsdelsnämnderna ska ha egna råd för funktionshinderfrågor, som rådgivande organ i frågor som rör levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning.

Rådet består av sju ledamöter som utses av nämnden efter förslag från Handikappföreningarnas samarbetsorgan, HSO. Tre platser är för närvarande vakanta. Rådet har därför beslutat att inte utse en fast ordförande utan låter ordförandeskapet växla från sammanträde till sammanträde.

Rådet har under 2019 haft följande sammansättning.

Blazena Westerlund HSO
Jaan Kaur, DHR
Lena Nisula Wester, SRF
Beatrice Kolijn, DHR, från den 23 maj

Rådet har hållit tio sammanträden under 2019.

Nämndens informella råd

Vid sitt sammanträde den 31 januari valde nämnden att tillsätta tre informella råd, som uteslutande består av förtroendevalda som också ingår i nämnden: Utvecklings- och näringslivsrådet, miljörådet och demokrati-, integrations- och föreningsrådet. Utvecklings- och näringslivsrådet har även funnits tidigare, medan det tidigare demokratirådet upphörde i samband med att demokrati-, integrations- och föreningsrådet inrättades.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Sandström, Stadsdelsdirektör	2020-01-27